

ΕΚΚΛΗΣΙΑ

ΕΠΙΣΗΜΟΝ ΔΕΛΤΙΟΝ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

ΕΤΟΣ ΝΕ' | ΤΕΥΧ. Α' | ΑΘΗΝΑΙ, Ι. ΓΕΝΝΑΔΙΟΥ 14, Τ. 140-ΤΗΛ. 718-308 | 15 ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΥ 1978 | ΑΡΙΘ. 18

ΕΚΚΛΗΣΙΑ, ΘΕΟΛΟΓΙΑ ΚΑΙ ΘΕΟΛΟΓΟΙ

1. Οί Θεολόγοι και μάλιστα οί εύρ-
τέρας μορφώσεως επιστήμονες Θεολόγοι, έ-
χουν και τὸ δικαίωμα, ἀλλὰ και τὸ καθήκον
νὰ ἐκφέρουν γνώμην ἐπὶ τῶν ἐκκλησιαστι-
κῶν μας ὑποθέσεων. Ἀλλὰ τοῦτο ὀφείλουν
νὰ πράττουν εἴτε ἐρωτώμενοι εἴτε και αὐθ-
ορμήτως, πάντοτε ὅμως ἀπὸ ὑψηλῆς σκο-
πιᾶς, ἄνευ προσωπικῆς αἰχμῆς, ἐξ ἀγαθοῦ
συνειδότος και ἐνδιαφέροντος θεολογικοῦ και
ἐπιστημονικοῦ και πάντοτε μετὰ τῆς ὀφει-
λομένης διακριτικῆς δεοντολογίας, ἄνευ
ἀντιπολιτευτικῆς ἢ μισαλλοδόξου, πολὺ δὲ
ὀλιγώτερον, ἐχθρικῆς διαθέσεως. Εὐσυνειδη-
σία, διορατικὴ διάκρισις και πολλὴ προσο-
χὴ δεόν νὰ εἶναι αἱ προϋποθέσεις ποὺ πρέ-
πει νὰ χαρακτηρίζουν τὸν Θεολόγον, ὅστις
θὰ ἤθελε δημοσιογραφῶν νὰ εἰσηγηθῆ τὰ
κατ' αὐτὸν ὠφέλιμα πρὸς διόρθωσιν τῶν ἀμ-
φισβητουμένων περιπτώσεων ἐπὶ πολλῶν πε-
δίων τῆς ζωῆς και τῆς δράσεως τῆς Ἐκκλη-
σίας. Καὶ λέγοντες Ἐκκλησίαν, ἐννοοῦμεν
τὸ σύνολον τῶν πιστῶν και ὄχι μόνον τὴν
ἱερατικὴν τάξιν, τὴν σεπτὴν Ἱεραρχίαν και
τὴν διοικοῦσαν Ἐκκλησίαν.

2. Ἐὰν πᾶσαι αἱ ἀνωτέρω, ἐν περιλή-
ψει ἐκτεθεῖσαι, προϋποθέσεις ἐπεμβάσεως τῶν
Θεολόγων εἰς τὰ ἐκκλησιαστικά μας πρά-
γματα τηρηθοῦν, τότε και μόνον τότε ὑπάρχει
ἢ ἐλπίς νὰ εἰσακουσθῶσιν αἱ γνώμαι ἡμῶν τῶν
Θεολόγων και νὰ ἔχωσιν εὐεργετικὸν ἀπο-
τέλεσμα. Ἄς ἐνθυμηθῶμεν οἱ Θεολόγοι Κα-
θηγηταὶ τῶν Θεολογικῶν μας Σχολῶν, πο-
σάκις εἴτε μεμονωμένοι Καθηγηταὶ εἴτε και
ἐκάστη Θεολογικὴ Σχολὴ ὡς σῶμα εἰσηγή-

θημεν δι' ὑπομνημάτων τὰ πρέποντα εἰς τὴν
διοικοῦσαν Ἐκκλησίαν ἐπὶ ἐκκλησιαστικῶν
ἢ ἀμφισβητουμένων θεολογικῶν — δογματι-
κῶν, ξένων προπαγανδιστικῶν, ἑτεροδόξων,
διορθοδόξων, διεκκλησιαστικῶν, ἀκόμη και
κανονικοῦ δικαίου, ἢ σχέσεως Ἐκκλησίας
και Πολιτείας κ.π.ᾶ. — θεμάτων συζητου-
μένων και ἐπικαίρων και οὐ μόνον εἰσηκού-
σθημεν, ἀλλὰ και εὐμενῶς ἐγένοντο ἀποδε-
κταὶ αἱ γνώμαι ἡμῶν ὑπὸ τῶν Ἐκκλησια-
στικῶν Ἀρχῶν; Ἐφ' ὅσον λοιπὸν ἐν ταπει-
νώσει και ἐν εὐλαβείᾳ ὑποβάλλονται εἰση-
γήσεις, γνώμαι ἢ και ὑπομνήματα ὑφ' ἡμῶν
τῶν Θεολόγων, ὄχι μόνον προκαλοῦν τὸ ἐν-
διαφέρον τῆς διοικούσης Ἐκκλησίας, ἀλλὰ
πολλάκις ἀπονέμεται ὑπ' αὐτῆς και ὁ δι-
καιος ἔπαινος διὰ τὴν συμβολὴν ἡμῶν εἰς τὰ
τρέχοντα και ζωτικὰ ζητήματα τῆς Ἐκ-
κλησίας.

3. Ἀλλὰ τὸ νὰ θέλωμεν διὰ τῆς δημο-
σιογραφίας οἱ Θεολόγοι νὰ ἐπιβάλωμεν οἰο-
νεὶ τὰς ἰδικὰς μας ἀπόψεις ἢ γνώμας ἐπὶ τῶν
πάσης μορφῆς ἐπικαίρων ἐκκλησιαστικῶν ζη-
τημάτων εἰς τὴν διοικοῦσαν Ἐκκλησίαν, νο-
μίζω ὅτι τὸ τοιοῦτον ὄχι μόνον δὲν ὠφελεῖ,
ἀλλὰ πολλάκις και πολλῆς ζημίας γίνεται
πρόξενον, μάλιστα διότι οὕτω εἰς τοὺς
ἀδιαφόρους και ὀλιγοπίστους και εἰς τοὺς
καθ' οἰονδήποτε τρόπον ἢ και δι' ἰδίους
σκοποὺς ἀντιτιθεμένους εἰς τὴν διοικοῦσαν
Ἐκκλησίαν δίδομεν ἀφορμὰς ἐπικρίσεων,
καταφρονήσεως, ἀκόμη και συκοφαντήσεως,
ὄχι μόνον προσώπων, ἀλλὰ και ὀλοκλήρου
τοῦ ἀγίου Σώματος τῆς Ἐκκλησίας τοῦ

ΘΕΟΛΟΓΙΚΑΙ ΑΠΟΨΕΙΣ

ΕΠΙ ΤΗΣ ΧΕΙΡΟΤΟΝΙΑΣ ΤΩΝ ΓΥΝΑΙΚΩΝ*

Οι Ἀπόστολοι ἀντιμετώπισαν πολλές δυσκολίας εἰς τὸ ἔργον των προερχομένης ἀπὸ τὸ ἔθος τῆς ἐποχῆς των καὶ δὴ τῶν θρησκευτικῶν πεποιθήσεων τῶν Ἑθνικῶν καὶ τῶν Ἰουδαίων εἰς τὴν κοινωνίαν τῶν ὁποίων ἐξήσκησαν κυρίως τὴν ἀποστολήν των, πλὴν ὅμως δὲν ἐπηρέασθησαν. Καὶ ἰδοὺ ὁ Ἀπόστολος Παῦλος. Τὸ ἔθος τῆς ἐποχῆς του εἰς τὴν Ἔφεσον καὶ τὴν Κόρινθον φανερώνει ὅτι ὑπῆρχον πολλοὶ Ἰερεῖαι εἰς τοὺς εἰδωλοατρικὸς Ναοὺς. Διατί δὲν ἐπηρέασθη ἀπὸ τὸ ἔθος τοῦτο; Διατί πρὸς ἀντιπερισπασμὸν τῶν εἰδωλοατρῶν δὲν ἐχειροτόνησε γυναῖκας; Εἶναι ὅμως γεγονός ὅτι ἐκάλεσε καὶ ἐχειροτόνησε Διακονίσσας ὡς τὴν Φοίβην εἰς τὴν Ἐκκλησίαν τῶν Κεχραιῶν. Ἡ πράξις τοῦ Ἀποστόλου Παύλου συνεχίσθη δι' αὐτὸ καὶ ἔχομεν μαρτυρίας χειροτονίας Διακονισσῶν ἐντὸς τοῦ Βήματος καὶ ἐγχειρίσεως εἰς αὐτὰς παρὰ τοῦ Ἐπισκόπου τοῦ Ποτηρίου τῆς Θεῖας Εὐχαριστίας. Ἀλλ' ἡ εὐχαριστιακὴ αὐτῆ συμμετοχὴ τῶν Διακονισσῶν διακόπτεται καὶ μέχρι σήμερον δὲν διελευκάνθη ὁ λόγος τῆς ἀπουσίας τῶν Διακονισσῶν ἀπὸ τὴν συμμετοχῆν εἰς τὴν εὐχαριστιακὴν Λειτουργίαν. Ἴσως διότι αἱ Διακονίσσαι ὑπενθύνιζον εἰς τοὺς Χριστιανοὺς τὴν Μαξιμίλλαν καὶ Πρίσιλλαν Ἰερεῖας τῶν Μοντανιστῶν ἢ καὶ τὰς Ἰερεῖας τῶν Κολλυριδιανῶν τῆς Θράκης αἱ ὁποῖαι ἐθυσίαζον τὰς Κολλυρίδας, δηλαδὴ πύττες εἰς τὴν Παρθένον Μαρῖαν. Ἀλλὰ καὶ ὁ 13ος Κανὼν τῆς ἐν Γάγγρα Συνόδου (343) ποὺ ἀπαγορεύει εἰς τὰς Γυναίκας χρῆσιν ἀνδρικῶν ἐνδυμάτων ἴσως γὰρ σχετίζεται μὲ τὸ ζήτημα τῆς διακοπῆς τῆς συμμετοχῆς τῶν Διακονισσῶν εἰς τὴν εὐχαριστίαν, διότι θὰ ἔφερον τὴν στολήν τῶν Διακόνων, τὸ ἀνδρικὸν δηλαδὴ στοιχάριον, ἴσως καὶ μὲ τὰς ἀνδρογύνους θεωρίας τῶν Μοντανιστῶν. Πάντως ὁ καθαρὸς λόγος τῆς δια-

κοπῆς ταύτης παραμένει ἄγνωστος. Πιθανὸν ἐρευνητὰ γὰρ διαλευκάνου εἰς τὸ μέλλον τὸ ζήτημα τοῦτο¹⁰. Τὸ γνωστὸν βιβλίον τῶν Ἀποστολικῶν Διαταγῶν τοποθετεῖ τὰς Διακονίσσας ὑπεράνω τοῦ Ὑποδιακόνου καὶ κατωτέρω τοῦ ἀξιώματος τοῦ Διακόνου. Ἡ εὐχὴ τῆς χειροτονίας καθορίζει καὶ τὰ καθήκοντα. «Προσκαρτερεῖν τοῖς Ἁγίοις Ναοῖς Σου, ἐπιμελεῖσθαι τῆς οἰκείας πολιτείας, σωφροσύνης δὲ μάλιστα», παράστασις τῆς δὴματι τοῦ Χριστοῦ. Δὲν ἀναφέρεται εἰς τὴν εὐχὴν διακονία τῆς Εὐχαριστίας. Ἐλάμβανε ἡ Διακονίσσα παρὰ τοῦ Ἀρχιερέως τὸ Ποτήριον, ἀφοῦ μετελάμβανε, ἵνα τοποθετήσῃ τοῦτο ἐπὶ τοῦ θυσιαστηρίου, ἀλλὰ δὲν προσέφερε τὸ Ποτήριον εἰς τοὺς πιστοὺς καίτοι ἡ μετάδοσις τῆς Εὐχαριστίας ἦτο καθήκον καὶ δικαίωμα τῶν Διακόνων¹¹.

Εἰς τὰς Ἐπιστολάς τοῦ Ἀποστόλου Παύλου φαίνεται ἡ ἀποκατάστασις τῶν Γυναικῶν διότι διδάσκει ὅτι ἡ γυνὴ μετὰ τοῦ ἀνδρὸς κατοπτρίζει «τὴν εἰκόνα μεταμορφωμένην μετὰ τοῦ ἀνδρὸς εἰς δόξαν» (Β' Κορ. 3, 18). Ἀλλὰ καὶ τὴν δηλώσιν τῆς Γενέσεως ὅτι ἡ Γυνὴ θὰ φέρεται ἐν ἐπιθυμίᾳ πρὸς τὸν ἄνδρα (Γένεσις 3, 16) καὶ ὁ ἄνθρωπος θὰ δεσπόζη ἐπ' αὐτῆς, δείχνει ὁ Παῦλος

10. Ράλλη καὶ Ποτλῆ, Σύνταγμα Κανόνων. Ἀθῆναι 1853, τόμος 3ος σελίς 109. Διαταγαὶ τῶν Ἁγίων Ἀποστόλων. Migne P.G. 1 βιβλ. 8ον σελίς 116-117. Migne P.G. 114, 1173-6.

11. Κωνσταντίνου Καλλινίκου, Ὁ Ἰερὸς Ναὸς καὶ τὰ τελούμενα ἐν αὐτῷ. Ἀθῆναι 1955 σελ. 484-487. Coar Εὐχολόγιον 1960, σελ. 218-219. Κανὼν 19 Α'. ἐν Νικαίᾳ Συνόδου. Ράλλη καὶ Ποτλῆ, Ἐνθ' ἄνωτέρω, τόμ. 2 σελ. 159-160. The Oxford Dictionary of the Christian Church. London 1957 σελίς 312.

* Συνέχεια ἐκ τῆς σελ. 308 τοῦ ὑπ' ἀριθ. 17 τεύχους.

Χριστοῦ! Πάντα ταῦτα δυνάμεθα οἱ Θεολόγοι ν' ἀποφύγωμεν, ἐφ' ὅσον θὰ ἔχωμεν πάντοτε ἐν νῶ καὶ ἐν τῇ καρδίᾳ ἡμῶν τοὺς λόγους τοῦ ἁγίου ἀποστόλου Παύλου: «Πᾶσα ψυχὴ ἐξουσίαις ὑπερεχούσαις ὑποτασσέσθω. Οὐ γάρ ἐσιν ἐξουσία εἰ μὴ ὑπὸ Θεοῦ· αἱ δὲ οὖσαι ὑπὸ Θεοῦ τεταγμέναι εἰσὶν. Ὡστε ὁ ἀντιτασσόμενος τῇ ἐξουσίᾳ τῇ τοῦ Θεοῦ διαταγῇ ἀνθέστηκεν· οἱ δὲ ἀνθεστηκότες ἑαυτοῖς κρίμα λήφονται. Οἱ γὰρ ἄρχοντες οὐκ εἰσὶ φόβος τῷ ἀγαθῷ ἔργῳ, ἀλλὰ τῷ κακῷ. Θέλεις δὲ μὴ φοβεῖσθαι τὴν ἐξουσίαν; τὸ ἀγαθὸν ποιεῖ, καὶ ἔξεις ἔπαινον ἐξ αὐτῆς· Θεοῦ γὰρ διάκονός ἐστι σοι εἰς τὸ ἀγαθόν. Ἐὰν δὲ τὸ κακὸν ποιῆς, φοβοῦ· οὐ

γὰρ εἰκὴ τὴν μάχαιραν φορεῖ· Θεοῦ γὰρ διάκονός ἐστιν ἐκδικος εἰς ὀργὴν τῷ τὸ κακὸν πράσσοντι. Διὸ ἀνάγκη ὑποτασσέσθαι, οὐ μόνον διὰ τὴν ὀργὴν, ἀλλὰ καὶ διὰ τὴν συνείδησιν» (Ρωμ. 13,1-5). Οὕτω λοιπὸν πολιτευόμενοι καὶ τὴν Ἐκκλησίαν ἡμῶν ἀξίως καὶ πρεπόντως προφυλάττομεν ἐξ ἐπιθέσεων ἔξωθεν καὶ ἡμᾶς αὐτοὺς ὀρθοφρονούντας ἀποδεικνύομεν, πολιτευομένους μετὰ συνέσεως, διακριτικότητος καὶ συμφώνως πρὸς τὴν ἀποστολικὴν ἐπιταγὴν.

ΚΩΝ. Γ. ΜΠΟΝΗΣ

Ὁμότιμος Καθηγητῆς τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν
Ἀκαδημαϊκός

καταργηθείσαν διὰ τοὺς πιστεύοντας εἰς τὸν Χριστόν, διότι ἡ ἐπιστροφή εἰς τὸν Κύριον τῆς δόξης ἀφαιρεῖ τὸ «κάλυμμα» καὶ προσφέρει τὴν ἐλευθερίαν «ὅπου δὲ τὸ πνεῦμα Κυρίου ἔκει ἡ ἐλευθερία». Δι' αὐτὸ οἱ Χριστιανοὶ ἄνδρες καὶ γυναῖκες «ἀναπεπταμένῳ προσώπῳ» τὴν δόξαν τοῦ Θεοῦ παρουσιάζουν. (Β' Κορ. 3, 15 - 17).

Διὰ τί λοιπὸν ὁ Παῦλος δὲν ἐπηρέασθη ἀπὸ τὸ θρησκευτικὸν ἔθος τῆς ἐποχῆς του; Βεβαίως ὑπάρχουν καὶ ἄλλαι θέσεις εἰς τὰς ἐπιστολάς τοῦ Παύλου ὅπου ὑποδεικνύεται ἡ σιωπὴ καὶ τὸ κάλυμμα τῶν Γυναικῶν κατὰ τὴν λατρείαν τὴν προσφερομένην ὑπὸ τῆς Χριστιανικῆς Κοινότητος πρὸς τὸν δεδοξαζόμενον Χριστόν. Ἄλλ' αὐταὶ αἱ θέσεις εἶναι ὑπόδειξις ἀναφερομένη εἰς τὴν περιφρούρησιν τῶν Χριστιανῶν ἀπὸ τὰς ἐνθουσιαστικὰς τάσεις ποὺ παρουσιάσθησαν κατὰ τὴν Ἀποστολικὴν ἐποχὴν.

Ἐν τῷ ζήλω τῶν τινεσ τῶν μελῶν τῆς τότε Χριστιανικῆς Κοινότητος φαίνεται ὅτι κατήγγησαν τὴν διάκρισιν μεταξὺ ἀνδρῶς καὶ γυναίκος, δι' αὐτὸ ὁ Παῦλος ὑπενημιῶντι ὅτι τόσο ἡ ἐνότης ὅσον καὶ ἡ διάκρισις τῶν Γενῶν εἶναι οὐσιώδεις χαρακτηριστικὸν τόσο μέσα εἰς ὅλην τὴν Δημιουργίαν, ὅσον καὶ μέσα εἰς τὴν Χριστιανικὴν Κοινότητα¹².

Καὶ εἰς ἄλλας περιπτώσεις ὁ Ἀπόστολος τονίζει τὴν διάκρισιν τῶν μελῶν τοῦ Σώματος τοῦ Χριστοῦ. Οἱ ὑποστηρίζοντες ὅτι ἡ χειροτονία τῶν Γυναικῶν θεολογικῶς δὲν ἐμποδίζεται, ἀναφέρονται κυρίως εἰς τὴν πρὸς Γαλάτας Ἐπιστολὴν (3, 28) ὅπου, ὡς εἶδομεν ἀνωτέρω, οἱ Χριστιανοί, ἄνδρες καὶ γυναῖκες, ὡς βαπτισμένοι ἔχουν θέσιν εἰς τὸ Σῶμα τοῦ Χριστοῦ. Ἀλλὰ λησμονοῦν τὴν συμπλήρωσιν τῆς διδασκαλίας ἡ ὁποία ἐκτίθεται εἰς τὴν πρώτην πρὸς Κορινθίους Ἐπιστολὴν. Ἐκεῖ ὁ Ἀπόστολος παρουσιάζει τὴν διάκρισιν τῶν χαρισμάτων, τῶν διακονιῶν καὶ τῶν ἐνεργειῶν καὶ τονίζει ὅτι τὴν διάκρισιν αὐτὴν διενεργεῖ ὁ ἕνας καὶ ὁ αὐτὸς Θεός. «Ὁ ἐνεργῶν τὰ πάντα ἐν πᾶσι». Δὲν δίδονται τὰ ἴδια χαρίσματα εἰς ὅλους τοὺς Χριστιανούς, δι' αὐτὸ καὶ ὅλοι οἱ Χριστιανοὶ δὲν ἔχουν τὰς ἰδίας εὐθύνas, δὲν εἶναι ὅλοι Ἀπόστολοι ἢ προφῆται ἢ ἰατῆρες κλπ., διότι «τὸ ἐν καὶ τὸ αὐτὸ πνεῦμα διαιρεῖ ἴδια ἐκάστῳ καθὼς βούλεται». Ποῖος λοιπὸν θὰ παραδιάσῃ τὴν βουλήν τοῦ Ἁγίου Πνεύματος μὲ ἀπαιτήσεις κοσμοκινήτους ἐμπνευμένas ὑπὸ προπαγάνδας μὲ τὰ μέσα τῆς διακοινωνήσεως τὰ τότε ἢ τὰ σημερινά δι' ἀνάληψιν διακονιῶν αἱ ὁποῖαι δὲν ἐδόθησαν ἀρχικῶς ὑπὸ τοῦ Παρακλήτου, μῆτε κατὰ τὴν διάρκειαν τῶν εἴκοσι αἰῶνων τῆς Χριστιανικῆς ζωῆς; (Α' Κορ. 12, 5 - 12 καὶ 28 - 31).

Ἐπὶ πλέον ἔχων ὁ Παῦλος ὑπ' ὄψιν τὴν διάκρισιν τῶν μελῶν τοῦ ἀνθρωπίνου σώματος παρατηρεῖ ὅτι δὲν εἶναι δυνατόν νὰ παραπονεθῇ ὁ ποῦς ἢ τὸ οὖς ἐπειδὴ δὲν εἶναι χεῖρ ἢ ὀφθαλμὸς καὶ δι' αὐτὸ δὲν ἀνήκει εἰς τὸ Σῶμα. Ἄλλ' ἂν ὅλο τὸ σῶμα εἶναι ὀφθαλμὸς τότε ποῦ ἢ ἀκοή; Ὅμως «ὁ Θεὸς ἔθετο τὰ μέλη ἐν ἑκάστῳ αὐτῶν ἐν τῷ Σώματι καθὼς ἠθέλησεν ἵνα μὴ σχίσμα ἦ ἐν τῷ σώματι». (Α' Κορ. 12, 15 - 25).

Ἡ ἐνότης τοῦ σώματος δὲν εἶναι δυνατόν νὰ ἐννοηθῇ ὡς σύγχυσις τῶν μελῶν. Ἐκαστὸν μέλος ἔχει τὴν λειτουργίαν αὐτοῦ. Αὐτὸ δὲν ἠγγόησαν οἱ ἐνθουσιασταὶ ἐν Κορίνθῳ καὶ ἀργότερα οἱ ἀρχαῖοι αἱρετικοὶ Μοντανισταὶ καὶ Μαρκιωνῖται, οἱ ὁποῖοι ἐδέχοντο τὴν ἐξάλειψιν τῶν φυλετικῶν γνωρισμάτων ὡς συνέπειαν τῆς τοποθετήσεως τῶν Χριστιανῶν εἰς τὸ Σῶμα τοῦ Χριστοῦ καὶ δι' αὐτὸ κατήγγησαν τὸν Γάμον καὶ ἐχειροτόνησαν γυναῖκας Ἱερεῖς. Ἡ κατάργησις τοῦ φύλου ἦτο χαρακτηριστικὸν τῆς μύθεως τῶν ἀκολούθων τῆς αἵρέσεως ταύτης. Δι' αὐτὸ ὁ Παῦλος τονίζει τόσο τὴν ἐνότητα, ὅσον καὶ τὴν διαφορότητα τῶν μελῶν τοῦ Σώματος τοῦ Χριστοῦ.

Πῶς λοιπὸν ἐννοοῦν ταῦτα οἱ χαρακτηρίζοντες τὴν πρᾶξιν τῆς Ἐκκλησίας εἰς τὴν διανομὴν τῶν χαρισμάτων καὶ τὴν τοποθέτησιν τῆς Ἱερουσύνης εἰς ἄνδρας ὡς σχετιζομένην μὲ τοῦ παρελθόντος τὰς πολιτιστικὰς καὶ κοινωνικὰς συνθήκας; (Πατήρ P a h n e r). Καὶ ἂν δὲν εἶναι ἡ πρᾶξις τοῦ Χριστοῦ καὶ τῶν Ἀποστόλων Αὐτοῦ καὶ τῶν διαδόχων Αὐτῶν βασικὸν χαρακτηριστικὸν τῆς Χριστιανικῆς Θεολογίας, τότε ποῖα καὶ ποῦ εὕρισκονται τὰ χαρακτηριστικὰ αὐτῆς; Ὁρθῶς διδάσκει ὁ Ἀγγλικανὸς Ἱερεὺς J. Austin Baker εἰς τὸ διβλίον του *The Foolishness of God* ὅτι ἡ παράδοσις ἀποτελεῖ ἐπιχείρημα «μεγάλου θεολογικοῦ ἐνδιαφέροντος», εἰς τὸ ζήτημα δηλαδὴ τῆς χειροτονίας τῶν Γυναικῶν¹³.

Δι' αὐτὸ ἐξ ἀποφάσεως Ἐκκλησιαστικῆς ἡ δήλωσις ὅτι δὲν ὑπάρχουν θεολογικὰ ἐμπόδια διὰ τὴν χειροτονίαν τῶν Γυναικῶν δὲν στηρίζεται εἰς τῆς Χριστιανικῆς θεολογίας τὰ δεδομένα, διότι δὲν εὕσκεται σύμφωνος μὲ τὴν διπλὴν θάσιν *D u b l i c e m o d o*, δηλαδὴ σύμφωνος μὲ τὴν αἰθεντίαν τῶν Ἁγίων Γραφῶν καὶ τὴν Παράδοσιν τῆς Καθολικῆς Ἐκκλησίας. Πέρα τῶν δύο τούτων πηγῶν δὲν ὑπάρχει ὑγιῆς θεολογικὴ κρίσις, μῆτε δύναται νὰ στηριχθῇ θεωρία Χριστιανῶν θεολόγων, ἐκτὸς ἂν οὗτοι θέλουν νὰ ἀλλάξουν τὴν σαφῆ διδασκαλίαν τῆς Ἐκκλησίας, τὴν «Βιβλο-Δογματικὴν», ὡς τὴν ὀνομάζει ὁ Καρδινάλιος J o a n W i l l e b r a n d s, μὲ τὴν ἀοριστολογίαν τῶν Νεοπλατωνικῶν ἢ μὲ τὴν σύγχρονον φιλοσοφίαν τῆς φορᾶς τοῦ Alfred Whitehead ἢ μὲ τὴν Γλωσσικὴν Ἀνάλυσιν Bertrand Russell καὶ τὸν Λογικὸν Ποζιτιβισμόν τοῦ Ludwig Wittgenstein, ἐπότε τὰ συμπεράσματα αὐτῶν εἶναι ὄχι ἀπλῶς ἀντιεκκλησιαστικά, ἀλλὰ καὶ ἀντιχριστιανικά, ὡς εἶδομεν εἰς προσφάτως κυκλοφορήσαντα συγγράμματα¹⁴.

Ἐπὶ πλέον ἡ ἀγάπη καὶ ὁ ἀγὼν διὰ τὴν δημιουργίαν ὄρων θεραπείας τῆς ἐκτῆς πληγῆς... τὴν ὁποίαν

13. J. Austin Baker, *The Foolishness of God*. Collins 1975 σελίς 440. Robert E. Terwillinger. *Ordination of Men in Theological perspective*. Forward movement publication 1975 σελίς 41.

14. «Christian Believing». Ἄρθρον ὑπὸ τοῦ Σεβ. Ἀρχιεπισκόπου Θουατειρῶν καὶ Μ. Βρετανίας Ἀθηναγόρου. Ὁρθόδοξος Κῆρυξ 1975, No 133-134 σελ. 14.

12. St. Paul Antifeminist or liberator by V. Kesish in St. Vladimir's Theological quarterly, Vol. 24 No 3 1977 σελίς 137-189.

ήνοιξαν σχίσματα και αίρέσεις εις τὸ Σῶμα τοῦ Χριστοῦ θὰ ἔδει νὰ ἐμποδίσουν τοὺς ἐπιδιώκοντας τὴν ἀνάδειξιν Ἑναικῶν εἰς Πρεσβυτέρους καὶ Ἐπισκόπους, ἀφοῦ ἄλλως τε πρῶτοι τοιαύτην ἀνάδειξιν αἰρετικοὶ ἐσοφίσθησαν καὶ ἐπραγματοποίησαν.

Δὲν εἶναι ἄλλως τε ἄμοιρος ἀληθείας ὅτι ἡ ἐπιδίωξις πρὸς χειροτονίαν Ἑναικῶν ὑπὸ Χριστιανικῶν τιῶν ὁμάδων εἶναι προῖον τῆς ἐπιδράσεως τοῦ κοσμικισμοῦ, τοῦ Φεμινισμοῦ ἢ ὡς θὰ ἔλεγεν ὁ Ἀπόστολος Παῦλος τοῦ «συσχηματισμοῦ» (Ρωμ. 12, 2) πρὸς τὸ πνεῦμα τῆς ἐποχῆς.

Μία Καθολικὴ Κυρία ἡ Juliet Cheetham εἰς ἄρθρον τῆς δημοσιευθῆναι τὴν ἐφημερίδα Catholic Herald ἔθεσε τὸ ζήτημα τῆς χειροτονίας τῶν Ἑναικῶν ὡς ἐπιδίωξιν «ἐπισήμου δυνάμεως καὶ ἐπιδράσεως ἐντὸς τῆς Ἐκκλησίας». Εἰς αὐτὴν ἀπήντησε μία ἄλλη Καθολικὴ, ἡ Κυρία Ann Johnson, ἡ ὁποία ἀφοῦ περιέγραψε μὲ ἀξιόλογον τρόπον τὴν πορείαν τῆς Χριστιανικῆς Παραδόσεως, ἐτόνισεν «ὁ Θεὸς νὰ δοηθῆσῃ κάθε Ἰερέα ποὺ ἐκλαμβάνει τὴν Ἱερωσύνην του ὡς ζήτημα δυνάμεως καὶ ἐπιδράσεως. Ἐνθερμα προσεύχομαι, ἵνα μὴ ἐμπνέωνται αἱ γυναῖκες ἀπὸ τοιαύτην ὀδωρὰν παραμόρφωσιν τῆς Ἱερωσύνης»¹⁵.

Γνωρίζομεν ὅτι ἐπιδιώχθη μεθοδικῶς καὶ ἐπιδιώκεται ἡ ἐξίσωσις ἀνδρῶν καὶ γυναικῶν εἰς τὴν ζωὴν. Συμφωνοῦμεν καὶ ἐπικροτοῦμεν τὴν προσπάθειαν αὐτήν. Πλὴν ὅμως εἶναι δύσκολον καὶ ἐπικίνδυνον νὰ εἰσάγωμεν εἰς τὴν πρᾶξιν τῆς Ἐκκλησίας καὶ τὴν διδασκαλίαν αὐτῆς ὅτι δήποτε τὰ κοινωνικὰ ρεύματα καὶ ἡ κίνησις τῆς ἐπικρατοῦσης γνώμης τῶν ὁμάδων ἐπικροτοῦν.

Πρὸ καιροῦ εἶχομεν τὴν συζήτησιν τῆς ὑπάρξεως τοῦ Διαβόλου καὶ εἶδομεν γνώμης δημοσιευομένης Κληρικῶν καὶ Λαϊκῶν διὰ τὴν κατάργησιν τοῦ Ἐξορκισμοῦ, διότι δὲν ὑπάρχουν πονηρὰ πνεύματα. Ἐπειτα ἤλθεν ἡ συζήτησις πρὸς κατάργησιν τοῦ μυστηρίου τοῦ Μύρου (Confirmation).

Ἐπίσης ἡ διδασκαλία περὶ τῆς Ἀναστάσεως τοῦ Χριστοῦ καὶ τοῦ ἀνθρώπου ἐθεωρήθη φαντασιώδης ὡς ὑπαγόρευσις μᾶλλον τῆς ἐσωτάτης ἐπιθυμίας τοῦ ἀνθρώπου νὰ ἐπιζήσῃ ἢ ὑπὸ τῆς ἱστορικῆς ἀληθείας τοῦ θαύματος. Τὸ χάσμα μεταξὺ Ἀμθωνος καὶ θεολογικῆς Ἐδρας σήμερον ὅσον οὐδέποτε ἄλλοτε εἶναι ἐνρῦ. Ἡ γέφυρα ποὺ ἔστησε πρὸς συνάντησιν τῶν Χριστιανῶν ἡ Οἰκουμενικὴ συνεργασία τοῦ Πατριάρχου Ἀλεξανδρείας Μελετίου Μεταξάκη, τοῦ Πάπα Ἰωάννου 23ου, τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου Ἀθηναγόρου τοῦ Α', τοῦ Πατριάρχου Ρουμανίας Ἰουστινιανοῦ, τοῦ Πάπα Παύλου τοῦ 6ου, τῶν Ἀγγλικανῶν Ἀρχιεπισκόπων Καντουαρίας, Kosmo Lang, Michael Ramsey καὶ τῶν Ἀμερικανῶν Ἐπισκόπων Charles Brent, William Manning, τῶν Ρώσων, Ἑλλήνων καὶ Ρουμάνων Καθηγητῶν π. Γ. Φλορόσκη, Σ. Βουλγάκωφ, Α. Ἀλιβιζάτου, Νικολάου Τσιτσέσκο καὶ ἄλλων, δάλλεται καὶ σείεται ἐπικινδύνως. Ἡ κριτικὴ τῆς Βίβλου καὶ ἡ θεωρία τοῦ R. B. Altman πρὸς ἀπομυθολό-

γησιν αὐτῆς παρέσυρε πολλοὺς εἰς ἀποστασίαν μὲ τὴν θεώρησιν ποὺ ἔκαμαν, δεχόμενοι τὴν Ἁγίαν Γραφὴν ὅχι ὡς διδόνον Μυστηρίων, ὡς ὁ Μέγας Θεολόγος Ὁριγένης ἔγραψεν, ἀλλὰ μύθων. Αὐτὰ διατείνονται θεολόγοι τινὲς συγγραφεῖς τῆς ἐποχῆς μας, οἱ ὅποιοι πᾶν ἄλλο ἢ ἐμπνέουν τοὺς Χριστιανοὺς καὶ τοὺς Ἱεροκλήρυκας καὶ Ἱεραποστόλους εἰς τὸ ἔργον των.

★

Δι' αὐτὸ πολλοὶ Χριστιανοὶ ἐρωτοῦν. Δὲν ὑπάρχει λοιπὸν φραγμὸς εἰς τὴν κατὰ τοῦ Χριστοῦ καὶ τοῦ Ἐθαγγελίου Αὐτοῦ ἐσωεκκλησιαστικὴν ἀντίδρασιν; Μέχρι ποῦ θὰ προχωρήσῃ ὁ «συσχηματισμὸς» Χριστιανῶν καὶ κόσμου; Εἶναι δυνατόν ἢ γνωστὴ θεωρία τῆς Πειρακτικότητος νὰ περιλάβῃ καὶ νὰ χωνεύσῃ τὴν ἀθεΐαν καὶ τὴν ἄρνησιν τῆς ἱστορικότητος τοῦ Χριστοῦ καὶ τῆς Ἀναστάσεως Αὐτοῦ ἀκόμη καὶ τῆς ἠθικῆς Αὐτοῦ ἀκεραιότητος; Ποῦ λοιπὸν θὰ βασισθῇ ἡ ἐργασία διὰ τὴν ἐνότητα τῶν Χριστιανῶν;

Ἐνθυμοῦμαι ὅτι Καθηγηταὶ τινὲς τῆς Γενικῆς Θεολογικῆς Σχολῆς Νέας Ὑόρκης, τῆς πρώτης δηλαδὴ Σχολῆς τῆς Ἐπισκοπιανῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἀμερικῆς, πρὸ ὀλίγων ἐτῶν ἐξέδωκαν δῆλωσιν, δημοσιευθεῖσαν εἰς τὸ Δελτίον τῆς Σχολῆς, διὰ τῆς ὁποίας οὗτοι παρώτρυναν τοὺς ἀρχηγοὺς τῆς Ἐκκλησίας των νὰ προχωρήσουν εἰς τὴν χειροτονίαν Ἑναικῶν, χωρὶς νὰ λάβουν ὑπ' ὄψιν τὰς ἄλλας Ἐκκλησίας. Ἡ ἐργασία λοιπὸν διὰ τὴν ἐνότητα τῶν πιστῶν Χριστιανῶν διὰ τὴν ὁποίαν εἰργάσθησαν πολλοὶ ἐργάται τοῦ Χριστοῦ διαγράφεται μέχρι τοῦ σημείου νὰ συντριβῇ ἡ γέφυρα, ποὺ ἐκτίσθη μὲ τόσους κόπους καὶ δαπάνας, διὰ νὰ συναντηθῶν οἱ Χριστιανοί, ἐγκαταλείπεται καὶ ἀχρηστεύεται διὰ νὰ ἐπιτύχῃ ἡ προπαγανδιστικὴ κίνησις, μὲ ὅλα τὰ μέσα τῆς δημοσιότητος, πρὸς χειροτονίαν Ἑναικῶν εἰς Ἱερεῖς καὶ Ἐπισκόπους; Καὶ αἱ γυναῖκες ποῦ ζοῦν τὴν χειροτονίαν πῶς θὰ αἰσθάνωνται, γνωρίζουσαι ὅτι ἡ ἀπαίτησις των ματαιώνει τὴν προσπάθειαν τῆς φιλίας καὶ ἐνωτικῆς συνεργασίας τῶν Χριστιανῶν μὲ τέρμα τὴν συνάντησιν αὐτῶν πρὸ τοῦ κοινοῦ Ποτηρίου τῆς Ἐὐχαριστίας; Δὲν δείχνει τὸ σχίσμα εἰς τὸ σῶμα τῆς Ἐπισκοπιανῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἀμερικῆς αὐτὰ ποὺ εἶναι δυνατόν νὰ συμβοῦν εἰς ἄλλας Ἐκκλησίας εἰς τὸ προσεχὲς μέλλον;¹⁶

Εἰς τὸ σημεῖον τοῦτο ἡ σοφὴ ὄντως παρατήρησις τοῦ Λουθηρανοῦ Ἀρχιεπισκόπου τῆς Φιλανδίας Martii Simojoki ἐπὶ τῇ τρίτῃ ἀπορρίφει ὑπὸ τῆς Συνόδου αὐτοῦ τῆς προτάσεως πρὸς χειροτονίαν Ἑναικῶν, παρέχει διαφώτισιν ἀξιόλογον. «Δὲν γνωρίζω πόσον σοβαρὰν διαφωνίαν θὰ δημιουργήσῃ εἰς τὴν Ἐκκλησίαν ἢ χειροτονία Ἑναικῶν. Φοβοῦμαι ὅμως ὅτι θὰ ἀπασχολήσῃ πάρα πολὺ τὰς ἐνεργείας τῆς Ἐκκλησίας, αἱ ὁποῖαι σήμερον χρειάζονται διὰ διαφορετικὰ ζητήματα».

Κατὰ τὴν ταπεινὴν μου γνώμην ὅλα ταῦτα παρυσιάζουν ἑλλειψιν προθυμίας διὰ τὴν ἐργασίαν τῆς ἐνότητος καὶ τὴν ἀποθεραπείαν τῆς ἐκτῆς πληγῆς τοῦ πονημένου Σώματος τοῦ Χριστοῦ, ἀλλ' ἐπὶ πλέον καὶ περιφρόνησιν εἰς τὴν ὁδηγίαν τοῦ Ἁγίου Πνεύματος. (Συνεχίζεται) † Ὁ Θεατεῖρων καὶ Μ. Βρετανίας

ΑΘΗΝΑΓΟΡΑΣ

15. Catholic Herald. London Μαρτίου 3 1978 καὶ Ἀπριλίου 2 1978.

Τὰ Μέλη τῆς ὑπὸ τὴν νέαν σύνθεσιν Διαρκoῦς Ἱεράς Συνόδου. Ἐἰς τὸ μέσον ὁ Μακ. Ἀρχιεπίσκοπος Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος κ. Σεραφεῖμ καὶ ἑκατέρωθεν αὐτοῦ οἱ Σεβ. Μητροπολίται Κερκύρας καὶ Παξῶν κ. Πολύκαρπος, Ὑδρας, Σπετσῶν καὶ Αἰγίνης κ. Ἱεροθέος, Λευκάδος καὶ Ἰθάκης κ. Νικηφόρος, Καρυστίας καὶ Σκύρου κ. Σεραφεῖμ, Ἠλείας κ. Ἀθανάσιος, Γόρτυνος καὶ Μεγαλόπολεως κ. Θεόφιλος, Φιλίππων, Νεαπόλεως καὶ Θάσου κ. Προκόπιος, Νέας Κρήνης καὶ Καλαμαριάς κ. Προκόπιος, Νεαπόλεως καὶ Σταυρουπόλεως κ. Διονύσιος, Ζιχνῶν καὶ Νευροκοπίου κ. Σπυρίδων, Μαρωνας καὶ Κομοτηνῆς κ. Δαμασκηνὸς καὶ Ἀλεξανδρουπόλεως κ. Ἀνθιμος. Ἐπίσης ὁ Ἀρχιεγμ. τῆς Ἱ. Συνόδου Μητροπ. Ταλαντίου κ. Ἀμβρόσιος καὶ ὁ Γραμ. αὐτῆς Ἀρχιμ. κ. Νικήφ. Τζιφόπουλος.

ΜΕΛΗ - ΣΥΝΔΕΣΜΟΙ ΤΩΝ ΣΥΝΟΔΙΚΩΝ ΕΠΙΤΡΟΠΩΝ ΜΕΤΑ ΤΗΣ ΔΙΑΡΚΟΥΣ Ι. ΣΥΝΟΔΟΥ

Ἡ Διαρκὴς Ἱερά Σύνοδος κατὰ τὴν συνεδρίασιν τῆς 5 - 9 - 1978 ὑπὸ τὴν νέαν Σύνοθεσιν αὐτῆς διώρισεν τοὺς κάτωθι Σεβασμιωτάτους Συνέδρους ὡς Μέλη τῶν Συνοδικῶν Ἐπιτροπῶν.

Συνοδικὴ Ἐπιτροπὴ Ἀρχιγραμματείας: Ὁ Σεβ. Νέας

- » » Κρήνης καὶ Καλαμαριάς κ. Π ρ ο - κ ό π ι ο ς.
- » » Ἐκκλησιαστικῆς Τέχνης - Μουσικῆς: Ὁ Σεβ. Μητροπολίτης Νεαπόλεως καὶ Σταυρουπόλεως κ. Δ ι ο ν ύ σ ι ο ς.
- » » Νομοκανονικῶν: Ὁ Σεβ. Μητροπολίτης Καρυστίας καὶ Σκύρου κ. Σ ε ρ α φ ε ί μ.
- » » Θείας Λατρείας - Ποιμαντικῆς: Ὁ Σεβ. Μητροπολίτης Γόρτυνος καὶ Μεγαλοπόλεως κ. Θ ε ό φ ι λ ο ς.
- » » Αἱρέσεων: Ὁ Σεβ. Μητροπολίτης Ἠλείας κ. Ἀ θ α ν ά σ ι ο ς.

- » » Μοναχικοῦ Βίου: Ὁ Σεβ. Μητροπολίτης Λευκάδος καὶ Ἰθάκης κ. Ν ι κ η φ ό ρ ο ς.
- » » Νεότητος: Ὁ Σεβ. Μητροπολίτης Κερκύρας καὶ Παξῶν κ. Π ο λ ύ - κ α ρ π ο ς.
- » » Διορθοδόξων καὶ Διαχριστιανικῶν Σχέσεων: Ὁ Σεβ. Μητροπολίτης Ἀλεξανδρουπόλεως κ. Ἄ ν θ ι - μ ο ς.
- » » Ἐκκλησιαστικῆς Παιδείας: Ὁ Σεβ. Μητροπολίτης Φιλίππων - Νεαπόλεως καὶ Θάσου κ. Π ρ ο - κ ό π ι ο ς.
- » » Εὐποιίας - Προνοίας: Ὁ Σεβ. Μητροπολίτης Ζιχνῶν καὶ Νευροκοπίου κ. Σ π υ ρ ί δ ω ν.
- » » Ἐπὶ τῶν οἰκονομικῶν: Ὁ Σεβ. Μητροπολίτης Μαρωνείας κ. Δ α - μ α σ κ η ν ό ς.
- » » Τύπου: Ὁ Σεβ. Μητροπολίτης Ὑδρας - Σπετσῶν καὶ Αἰγίνης κ. Ἰ ε ρ ό θ ε ο ς.

Π Ρ Α Ξ Ε Ι Σ

Ἡ Διαρκὴς Ἱερά Σύνοδος τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, ἔχουσα ὑπ' ὄψει:

1) Τὰς διατάξεις τῶν ἀρθρῶν 4 στοιχείον ε' καὶ 42 παραγρ. 4 τοῦ Νόμου 590) 1977.

2) Τὰς διατάξεις τοῦ ὑπ' ἀριθμ. 4) 1978 Κανονισμοῦ τῆς Ἱεράς Συνόδου (ΦΕΚ 34) 8 - 3 - 1978 τ. Α'.) «Περὶ συγκροτήσεως τοῦ Κεντρικοῦ Διοικητικοῦ Συμβουλίου τοῦ Ὄργανισμοῦ Διοικήσεως Ἐκκλησιαστικῆς Περιουσίας (Ο.Δ.Ε.Π.).

3) Τὸ ὑπ' ἀριθμ. 2622) 17 - 3 - 1978 ἔγγραφο τοῦ ΟΔΕΠ.

4) Τὴν ἀπὸ 5 - 9 - 1978 ἀπόφασιν αὐτῆς.

Α Π Ο Φ Α Σ Ι Ζ Ε Ι

Ι.— Συγκροτεῖ τὸ Κεντρικὸν Διοικητικὸν Συμβούλιον τοῦ ΟΔΕΠ ἐπὶ διετεῖα θητεία ἧτοι ἀπὸ 1 - 9 - 1978 ἕως 31 - 8 - 1980 ὡς κάτωθι:

α) Ὁ Μακαριώτατος Ἀρχιεπίσκοπος Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος κ. Σεραφεῖμ, Πρόεδρος, ἀναπληρωμένος ὑπὸ τοῦ πρώτου τῆ τάξει ἐκ τῶν Ἀρχιερατικῶν Μελῶν τοῦ ΚΔΣ) ΟΔΕΠ.

β) Ὁ Σεβασμιώτατος Μητροπολίτης Καρυστίας καὶ Σκύρου κ. Σεραφεῖμ, Συνοδικὸς Σύεδρος, με ἀναπληρωτὴν τὸν Σεβ. Μητροπολίτην Γόρτυνος καὶ Μεγαλοπόλεως κ. Θεόφιλον.

γ) Ὁ Σεβασμιώτατος Μητροπολίτης Ζιχνῶν καὶ Νευροκοπίου κ. Σπυρίδων, Συνοδικὸς Σύεδρος, με ἀναπληρωτὴν τὸν Σεβ. Μητροπολίτην Μαρωνείας κ. Δαμασκηνόν.

δ) Ὁ κ. Νικόλαος Πεπελάσης, Γεν. Δ) ντῆς Συμβουλίου Προωθήσεως Ἐξαγωγῶν, με ἀναπληρωτὴν τὸν κ. Λάζαρον Τσαούσογλου, Βιομήχανον.

ε) Ὁ κ. Γεώργιος Γεροσίδερης, Πολιτικὸς Μηχανικός, με ἀναπληρωτὴν τὸν κ. Ἀναστάσιον Παρπαίρη, Δ) ντῆν Γενικοῦ Λογιστηρίου τοῦ Κράτους.

Η ΕΚ ΜΕΡΟΥΣ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΙΣ ΤΗΣ ΔΙΑΔΟΣΕΩΣ ΤΩΝ ΝΑΡΚΩΤΙΚΩΝ

Ἐν πρώτοις εἶναι λυπηρόν, ὅτι ἡ χρῆσις τῶν ναρκωτικῶν ἐπεξετάθη κατὰ πολὺ καὶ παρ' ἡμῖν κατὰ τοὺς συγχρόνους καιροὺς, μάλιστα δὲ εἰς εὐρεῖς κύκλους τῆς νεότητος. Εἰς τὸν ἡμερήσιον Τύπον δημοσιεύονται συχνάκις εἰδήσεις περὶ τῆς ὀλεθρίου τούτων ἐπιδράσεως εἰς ἄτομα καὶ δὴ νεαρά, ἀνευρισκόμενα ὑπὸ τῶν ἀστυνομικῶν ἀρχῶν ἐν ἀθλίᾳ σωματικῇ καὶ ψυχικῇ καταστάσει. Ἐν ᾧ δὲ παλαιότερον ἢ χρῆσις τῶν ναρκωτικῶν παρετηρεῖτο εἰς ἄτομα τοῦ ὑποκόσμου καὶ κατὰ τινα τρόπον περιωριζέτο κάπως τὸ κακὸν αὐτό, κατὰ τὴν σύγχρονον ἐποχὴν ἔχει ἐπικινδύνως ἐπεκταθῆ ἢ χρῆσις ναρκωτικῶν εἰς εὐρεῖς κύκλους τῆς κοινωνίας, οὕτως ὥστε μέγας νὰ εἶναι ὁ ἀριθμὸς τῶν τοξικομανῶν, κατὰ τὰς παρατηρήσεις τῶν ἀστυνομικῶν ἀρχῶν.

Παραλείπομεν νὰ μνημονεύσωμεν ἐνταῦθα λεπτομερῶς τὰ εἶδη τῶν ναρκωτικῶν, ἅτινα χρησιμοποιοῦν ἄνθρωποι ῥέποντες εἰς ταῦτα. Ἐκαστος ἐξ αὐτῶν ἀναζητεῖ ἐπιμόνως τὸ εἶδος ἔχεινο τῆς ναρκώσεως, τὸ ὁποῖον ἔχει ἐξ ἀρχῆς συνηθίσει καὶ φέρει αὐτῷ τὴν ποθυμένην εὐχαρίστησιν καὶ ζάλην. Τοιοῦτοτρόπως ἐξηγεῖται πῶς ὑπάρχουν τοξικομανεῖς, οἱ ὁποῖοι, περιφερόμενοι τῆδε κάκεισε, ἀναζητοῦν ἕστω καὶ ἐλαχιστοτάτην ποσότητα τοῦ εἶδους τοῦ ναρκωτικοῦ, οὗτινος ποιοῦνται χρῆσιν. Ἐν ἢ δὲ περιπτώσει οὗτοι δὲν κατορθώσουν νὰ προμηθευθοῦν ἐκ τοῦ λαθραίως διεξαγομένου ἐμπορίου τούτου, καταλαμβάνομενοι ὑπὸ τινος σφοδροῦ ψυχικοῦ ἄγχους, ἢμποροῦν νὰ φθάσουν καὶ μέχρι τῆς διαπραξέως κλοπῆς ἢ διαρρήξεως φαρμακείων, ἵνα ἀνεύρουν τὸ ναρκωτικὸν αὐτῶν, εἴτε εἰς ἐνέσεις εἴτε εἰς τινα ποσότητα αὐτοῦ. Ἐντεῦθεν οἱ τοξικομανεῖς δὲν ἀποκλείεται νὰ περιπέσουν καὶ εἰς ἄλλα κακὰ

καὶ μάλιστα ἐγκληματικὰς πράξεις. Οὗτοι ἅμα τῇ λήψει τῆς δόσεως τοῦ ναρκωτικοῦ αὐτῶν, καθιστάμενοι κυριολεκτικῶς σωματικὰ καὶ ψυχικὰ ῥάκη καὶ μὴ δύναμενοι πολλάκις νὰ ὀδεύωσι πρὸς τὰς κατοικίας αὐτῶν, περιφέρονται ἀνά τὰς ὁδοὺς καὶ τὰς πλατείας, ἕως ὅτου νεναρκωμένοι παντελῶς ἀποκοιμηθῶσιν εἴτε ἐπὶ τοῦ ἐδάφους, εἴτε ἐπὶ τινος ἄλλου δημοσίου χώρου ἐν πλήρει ἀναισθησίᾳ.

Ἄτυχῶς εἰς τὴν χρῆσιν τῶν ναρκωτικῶν περιπίπτουσι καὶ ἄνθρωποι τῶν εὐπορωτέρων οικονομικῶς τάξεων τῆς κοινωνίας, ἀκόμη δὲ καὶ νέοι καὶ νεάνιδες παρασύρονται εἰς αὐτά, κατὰ τὰς γινομένας ὑπ' αὐτῶν συνάξεις πρὸς ψυχαγωγίαν καὶ διασκέδασιν αὐτῶν, εἴτε ἐν οἴκοις φιλικῶν αὐτῶν προσώπων, ὅπου ἐλλεῖπει παντελῶς κηδεμονία τις καὶ ἐπίβλεψις, εἴτε καὶ ἐν ἄλλοις τόποις, ἐν ἀγνοίᾳ τῶν γονέων καὶ κηδεμόνων αὐτῶν. Οὕτω νέοι καὶ νεάνιδες, ἔχοντες οικονομικὴν εὐχέρειαν, προμηθεύονται ναρκωτικὰ, τὰ ὁποῖα χρησιμοποιοῦσι κατὰ τὰς διασκεδάσεις αὐτῶν, κατὰ μικρὰς ἀρχικῶς δόσεις, δυσκόλως ἀνακαλυπτόμενοι ὑπὸ τῶν ἀστυνομικῶν ἀρχῶν.

Δὲν εἶναι δὲ μόνον ἡ εὐρεία κυκλοφορία τῶν ναρκωτικῶν καὶ ἡ χρῆσις τούτων ὑπὸ πολλῶν ἀτόμων, ἅτινα προκαλοῦν μέγα πράγματι κοινωνικὸν πρόβλημα, ἀλλὰ καὶ ὅσα ἄλλα φοβερά ἐγκλήματα, ἅτινα ἐπακολουθοῦν συνήθως τῆς λήψεως τούτων εἰς ἄτομα, ἔχοντα ἐγκληματικὰς τάσεις. Τοῦτο ἀνεγράφη κατ' ἐπανάληψιν εἰς τὸν ἡμερήσιον Τύπον, διαπιστωθὲν ὑπὸ τῶν ἀστυνομικῶν ἀρχῶν, μάλιστα δὲ εἰς νέους ἢ νεάνιδας.

στ) Ὁ κ. Νικόλαος Πρωτοπαπᾶς, τ. Γενικὸς Δ) ντῆς τοῦ Ὑπουργείου Ἐμπορίου, μὲ ἀναπληρωτὴν τὸν κ. Γεώργιον Φλώρον Δ) ντῆν Ε.Ο.Τ., καὶ

ζ) Ὁ κ. Γεώργιος Βλάχος, Δ) ντῆς Ὑπουργείου Συντονισμοῦ, μὲ ἀναπληρωτὴν τὸν κ. Ἀλέξανδρον Κοκόλην, Βιομήχανον, μέλη.

II.— Ἡ θητεία τῶν Σεβασμιωτάτων Συνοδικῶν Συνέδρων μετὰ τῶν ἀναπληρωτῶν αὐτῶν εἶναι ἐνιαύσιος, λήγουσα μετὰ τὴν ἀποβολὴν τῆς ἰδιότητός των ὡς Συνοδικῶν Μελῶν.

III.— Γραμματεὺς τοῦ Συμβουλίου ὀρίζεται ὁ ἐπὶ 4ῳ βαθμῷ τῆς ΑΤ κατηγορίας ὑπάλληλος τοῦ ΟΔΕΠ κ. Γεώργιος Ζουμπούλης.

Ἡ Διοικήσις Ἱερὰ Σύνοδος

- + Ὁ Ἀθηνῶν ΣΕΡΑΦΕΙΜ, Πρόεδρος
- + Ὁ Κερκύρας καὶ Παξῶν Πολύκαρπος
- + Ὁ Ὑδρας - Σπετσῶν καὶ Αἰγίνης Ἱερόθεος
- + Ὁ Λευκάδος καὶ Ἰθάκης Νικήφορος
- + Ὁ Καρυστίας καὶ Σκύρου Σεραφεῖμ
- + Ὁ Ἠλείας Ἀθανάσιος
- + Ὁ Γόρτυνος καὶ Μεγαλοπόλεως Θεόφιλος
- + Ὁ Φιλίππων - Νεαπόλεως καὶ Θάσου Προκόπιος
- + Ὁ Νέας Κρήνης καὶ Καλαμαριάς Προκόπιος
- + Ὁ Νεαπόλεως καὶ Σταυρουπόλεως Διονύσιος
- + Ὁ Ζιχῶν καὶ Νευροκοπίου Σπυρίδων
- + Ὁ Μαρωνείας Δαμασκηνός
- + Ὁ Ἀλεξανδρουπόλεως Ἀνθίμος

Ὁ Ἀρχιγραμματεὺς

† Ὁ Ταλαντίου Ἀμδρόσιος

Ότι τὰ ναρκωτικά εισάγονται εἰς τὴν χώραν ἡμῶν λαθραίως, παρὰ τὰς αὐστηροτάτας διαταγὰς καὶ τοὺς ἀπαγορευτικούς νόμους τοῦ Κράτους, δηλοῖ κατὰ πόσον ἄνθρωποι, ἐπιρρεπεῖς εἰς τὸ κακὸν αὐτὸ ὄντες, κατορθώνουν νὰ ἐξευρίσκουσι τρόπους διαδόσεως καὶ διαθέσεως αὐτῶν εἰς τοὺς συνθιθίσαντας νὰ κάμνουν χρήσιν τούτων. Ἐντεῦθεν εἰδικὴ ἀστυνομικὴ ὑπηρεσία ἐπιλαμβάνεται τοῦ διαρκοῦς ἐλέγχου τῶν ἐξ ἄλλων χωρῶν εἰσερχομένων ἀτόμων εἰς τὴν Ἑλλάδα, ὡς καὶ τῶν παντοίων εἰδῶν τῶν ἀποσκευῶν αὐτῶν, τὰς ὁποίας φέρουν μεθ' ἑαυτῶν. Οἱ τρόποι τοὺς ὁποίους μετέρχονται οἱ ἔμποροι τῶν ναρκωτικῶν πρὸς ἀπόκρυψιν αὐτῶν εἶναι καταπληκτικοί. Περὶ αὐτῶν γίνεται λόγος εἰς τὸν ἡμερήσιον Τύπον, ὅσακις κατὰ τοὺς γενομένους ἐπισταμένους ἀστυνομικούς καὶ τελωνειακούς ἐλέγχους ἀποκαλύπτωνται τὰ κεκρυμμένα εἶδη τῶν ναρκωτικῶν καὶ συλλαμβάνωνται οἱ ἔμπορεύσιμοι ταῦτα.

Ἐνεκα τούτου μελετᾶται σοβαρῶς ὑπὸ τῶν ἀρμοδίων ἀρχῶν τῆς Πολιτείας ὁ τρόπος διώξεως τῶν ἐμπόρων ναρκωτικῶν, ὡς καὶ ἡ μέθοδος ἀναχαίσεως ἀτόμων ἀποκτησάντων τὴν σφοδρὰν ἔξιν τῆς χρήσεως τούτων. Ἐντονα μέτρα λαμβάνονται κατὰ καιροὺς συστηματικῆς παρακολούθησεως καὶ ἀνευρέσεως ἀτόμων ἐμπορευομένων ναρκωτικά, ὡς καὶ συλλήψεως αὐτῶν. Παντὶ σθένει ἐπιδιώκεται ἡ περιστολὴ τοῦ κακοῦ, ἡ ἀνάσχεσις τούτου καὶ δὴ εἰς τὴν νεότητα, καθὼς καὶ πᾶν ὅτι ἄλλο ἐνδείκνυται πρὸς ριζικὴν θεραπείαν τῶν τοξικομανῶν καὶ ἀποβολὴν ἐκ μέρους αὐτῶν τῆς λίαν ὀλεθρίου ταύτης ἔξεως πρὸς τὰ ναρκωτικά. Ὅταν μάλιστα ἡ λήψις τούτων εἶναι εἰς τὴν ἀρχήν, πολλὰ τὰ καλὰ καὶ εὐχάριστα συντελοῦνται. Ὅταν ὅμως αὕτη γίνῃ σφοδρὸν πάθος, μεγάλη καὶ ἀδιάκοπος προσπάθεια ἀπαιτεῖται ἐκ μέρους ἐκείνων, οἵτινες ἀναλαμβάνουν τὴν συστηματικὴν παρακολούθησιν καὶ διαπαιδαγώγησιν τῶν τοξικομανῶν, προκειμένου ν' ἀποκόψουν ὀριστικῶς τὴν ὑπ' αὐτῶν λήψιν ναρκωτικῶν. Τῇ ἀληθείᾳ εἶναι μέγα τὸ ἐπιτελούμενον ὑπὸ τῶν ἀρμοδίων ἀρχῶν τῆς Πολιτείας ἔργον περιστολῆς τοῦ κοινωνικοῦ τούτου κακοῦ, τοῦ μαστίζοντος δυστυχῶς πολλὰς κοινωνίας κρατῶν καὶ αὐτῶν εἰσέτι τῶν πεπολιτισμένων ἐξ αὐτῶν.

Ἡμεῖς δὲν πρόκειται ἐνταῦθα νὰ ἐπεκταθῶμεν εἰς ὅσα κατὰ καιροὺς ἐνεργοῦνται ἐκ μέρους τῶν ἀρχῶν τῶν ἀσχολουμένων μὲ τὴν ἀντιμετώπισιν τῆς διαδόσεως τῶν ναρκωτικῶν καὶ τὴν περιστολὴν τῆς μεγάλης ταύτης κοινωνικῆς μάστιγος. Αὐτὰ εἰς ἄλλων τὰς ἀρμοδιότητας ἀνήκουν, περιγραφόμενα ἔκτενῶς ἐν εἰδικαῖς συγγράμμασι καὶ ἐκδιδόμεναις ἑκάστοτε στατιστικαῖς ὑπὸ ἐγκληματολόγων, κοινωνιολόγων, ἀστυνόμων, δικαστικῶν κ.λπ. Δι' αὐτῶν προσφέρονται ἐπακριθεῖς γνώσεις περὶ τῶν ὀλεθρίων συνεπειῶν τῆς λήψεως τῶν ναρκωτικῶν.

Οὐχ ἦτοον ἐπειδὴ τὸ σοβαρώτατον τοῦτο θέμα τῆς ἀντιμετώπισεως τῆς διαδόσεως τῶν ναρκωτικῶν καὶ τῆς ἀνασχέσεως ταύτης δὲν ἐμπίπτει μόνον εἰς τὰς ἀρμοδιότητας τῶν οἰωνδήποτε ἀρχῶν τῆς Πολιτείας,

ἀλλ' ἐνδιαφέρει συγχρόνως καὶ τὴν Ἐκκλησίαν, ὡς ἐκ τοῦ ὅτι αὕτη συμμετέχει ἐνεργῶς εἰς τὴν καλὴν καὶ χρηστὴν διαπαιδαγώγησιν τῶν ἀνηκόντων εἰς αὐτήν, κατ' ἐξοχὴν δὲ τῆς νεότητος, τῆς ἐχούσης ἀπόλυτον ἀνάγκην τῶν ψυχοφελῶν ταύτης ἐπιδράσεων, διὰ ταῦτα ἢ ὑπόθεσις αὕτη ἀπασχολεῖ καὶ αὐτήν.

Λέγοντες δὲ Ἐκκλησίαν, δὲν ἐνοοῦμεν μόνον τὴν ποιμαίνουσαν τοιαύτην, ἀλλὰ καὶ τὴν ποιμαινομένην, ἥτοι ἅπαν τὸ πλήρωμα αὐτῆς, Κλήρον καὶ πιστούς. Ἐφ' ὅσον τὰ μέλη τῆς Ἐκκλησίας ζῶσιν ἐν τῇ κοινωνίᾳ καὶ ἀναστρεφόμενα τὰ ἐν αὐτῇ διαβιοῦντα πρόσωπα, ἀντιμετωπίζουσι καθημερινῶς πλείστους ὅσους πνευματικούς καὶ ἠθικούς κινδύνους καὶ πειρασμούς συνεπαίει τῶν οἰωνδήποτε ἐν αὐτῇ διαπραττομένων ἐκάστοτε κακῶν, διὰ τοῦτο ἐπιβάλλεται εἰς αὐτά, ὅπως ἀπὸ κοινοῦ συνεργαζόμενα καὶ ὑποδοθηθόμενα, ὀδεύουσι πρὸς πνευματικὴν καὶ ἠθικὴν τούτων βελτίωσιν, προφυλασσόμενα ἐκ τῶν κακῶν καὶ πονηρῶν ἀνθρώπων. Εἶναι ὅμως πάντοτε τοῦτο εὐκόλον; Ὅποιαν ἐπίδρασιν ἀσκεῖ τὸ κακὸν περιβάλλον, οἱ πάντες κατανοοῦμεν.

Διὰ ταῦτα ἢ Ἐκκλησία, ποιμαίνουσα καὶ ποιμαινομένη, ἔχουσα εὐρυτάτην κοινωνικὴν ἀποστολήν, ἐπ' οὐδενὶ λόγῳ δύναται νὰ παραμείνῃ ἀδιάφορος καὶ ἀπαθής, ὅταν ἄνθρωποι περιπίπτωσιν εἰς τὸ ὀλέθριον αὐτὸ κακὸν τῆς λήψεως ναρκωτικῶν, διὰ τῶν ὁποίων δάπτεται ἀνεπαγορευτῶς ἢ τε σωματικὴ καὶ ψυχικὴ τούτων ὕψεια. Ὅτι νέοι καὶ νεανίδες παρασύρονται εἰς αὐτὰ καὶ ταυτοτρόπως ἀποκτιῶσιν σφοδρὰν ἔξιν ἀπὸ τῆς νεανικῆς αὐτῶν ἡλικίας εἰς αὐτά, ἐνδιαφέρει τὰ μέγιστα τὴν Ἐκκλησίαν, τὴν ἔχουσαν ἀποστολήν, ἵνα ἐργάζηται τὴν χρηστὴν διάπλασιν τῶν χαρακτήρων αὐτῶν καὶ προφυλάσῃ αὐτοὺς ἀπὸ πάσης ἠθικῆς παρεκκλίσεως. Ἐξ ἄλλου τὸ ἄμεσον ταύτης διαφέρειν καὶ ἡ ποιμαντικὴ μέριμνα στηρίζεται εἰς ὅσα ὁ Κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστὸς ἐδίδαξεν εἰς τὴν παραβολὴν τοῦ ἀπολωλὸτος προβάτου. «*Ἐἶπε δὲ πρὸς αὐτοὺς τὴν παραβολὴν ταύτην λέγων· τίς ἄνθρωπος ἐξ ὑμῶν ἔχων ἑκατὸν πρόβατα, καὶ ἀπολέσας ἓν ἐξ αὐτῶν, οὐ καταλείπει τὰ ἐνεσθῆκοντα ἐγγέα ἐν τῇ ἐρήμῳ καὶ πορεύεται ἐπὶ τὸ ἀπολωλὸς ἕως οὗ εὕρῃ αὐτό; καὶ εὕρων ἐπιτίθησιν ἐπὶ τοῦ ὄμου αὐτοῦ χαίρων, καὶ ἐλθὼν εἰς τὸν οἶκον συγκαλεῖ τοὺς φίλους καὶ τοὺς γείτονας λέγων αὐτοῖς· συγχάρητέ μοι ὅτι εὗρον τὸ πρόβατόν μου τὸ ἀπολωλός· λέγω ὑμῖν ὅτι οὕτω χαρὰ ἔσται ἐν τῷ οὐρανῷ ἐπὶ ἐνὶ ἁμαρτωλῷ μετανοοῦντι ἢ ἐπὶ ἐνεσθῆκοντα δικαίοις, οἵτινες οὐ χρειάζονται μετανοίας»¹. «*Οὕτως οὐκ ἔ-**

1. Λουκ. 15, 3-7. Ματθ. 18, 10-15.

Ο ΒΑΣΙΛΕΙΟΣ ΒΕΛΛΑΣ ΩΣ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ*

Παρά τὸ γεγονός ὅτι διέσχευαν ἤδη ὀκτὼ καὶ ἡμιον εἴτη ἀπὸ τοῦ προώρου θανάτου τοῦ αἰοιδίμου Καθηγητοῦ τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν Βασιλείου Βέλλα, ἀναζωπυροῦνται συνεχῶς εἰς τὴν μνήμην τῶν μαθητῶν, φίλων καὶ συναδέλφων του αἰ ζωηραὶ ἐντυπώσεις τὰς ὁποίας προεκάλει ἡ σεβασμία μορφή του. Τοῦτο δύναται ἴσως νὰ ἐξηγηθῇ ἐκ τοῦ ὅτι ἀπ' ἐνὸς μὲν ἡ προσωπικότης του μᾶς ἔχει ὑποβάλλει ἰσχυρῶς, ἀπ' ἐτέρου δὲ μειώνεται σήμερον διαρκῶς ὁ ἀριθμὸς τῶν προσώπων τῆς ἡθι-

κῆς περιοπῆς, τοῦ ἀναστήματος καὶ τοῦ ψυχικοῦ μεγαλείου ἐκείνου.

Ἐπειδὴ εἰς τὰ πλαίσια τῆς πνευματικῆς αὐτῆς ἐκδηλώσεως θὰ γίνῃ παρουσιάσις τῆς προσωπικότητος τοῦ ἀνδρὸς ὑπὸ διάφορα πρίσματα, ἡ παροῦσα ὁμιλία θὰ περιορισθῇ μόνον εἰς μίαν σύντομον σκιαγράφειν τοῦ Βασιλείου Βέλλα ὡς ἐπιστήμονος.

Ὁ ἀείμνηστος Διδάσκαλος κάτω ἀπὸ τὴν ἀπλότητα, τὴν σεμνότητα καὶ τὴν μειοφροσύνην του ἔκρυπτε πολλὰ πνευματικὰ τάλαντα, τὰ ὁποῖα ἐμαρτύρουν ὅτι εἶχε λάβει τὴν σφραγίδα τῆς θείας δωρεᾶς. Μὲ τὴν φιλοπονίαν του ἀξιοποίησε τὰ χαρίσματά του καὶ διεκρίθη ἀπὸ νεαρᾶς ἡλικίας, ἐξειλί-

* Ὁμιλία γενομένη τῇ 28ῃ Μαΐου 1978 εἰς Ἰωάννινα κατὰ τὰ ἀποκαλυπτήρια τῆς προτομῆς τοῦ ἀείμνηστου Καθηγητοῦ Β. Βέλλα (1903-1969), παρουσία τοῦ Μακαριωτάτου Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος κ. Σεραφείμ.

στι· θέλημα ἔμπροσθεν τοῦ πατρὸς ὑμῶν τοῦ ἐν οὐρανοῖς ἵνα ἀπλόηται· εἰς τῶν μικρῶν τοῦ ὕψους².

Τῇ ἀληθείᾳ εἶναι λυπηρόν, ὅτι εἰς συνιστωμένας ὑπὸ τῶν ἀρμοδίων ἀρχῶν τῆς Πολιτείας ἐπιτροπὰς ἀντιμετωπίσεως τῆς διαδόσεως τῶν ναρκωτικῶν, τῆς καταδιώξεως τῶν ἐμπορευομένων λαθραίως ταῦτα, ὡς καὶ τῆς ἀνευρέσεως τῶν τοξικομανῶν ἢ καὶ τῆς θεραπείας τοῦ πάθους αὐτῶν ἢ καὶ τοῦ διαπραττομένου ἐκάστοτε ἐν τῇ κοινωνίᾳ παντοσθενῶς ἐγκλήματος, δὲν συμμετέχει δι' ἐκπροσώπων αὐτῆς ἡ ποιμαίνουσα Ἐκκλησία, οὐδὲ κἂν ἐπιζητεῖται ἡ συμπάραστασις ταύτης εἰς τὸ ἔργον αὐτῶν, ἐν ᾧ θὰ ἔδει τὸν πρῶτον λόγον εἰς αὐτὸ νὰ εἶχεν ἡ Ἐκκλησία. Οὐδὲ συνέδη ποτε, ἐξ ὅσων γνωρίζομεν, πορίσματα τῶν τοιούτων ἐπιτροπῶν νὰ κοινοποιῶνται ἐν εἴδει ἐμπιστευτικῶν ἐκθέσεων εἰς τὴν Ἐκκλησίαν, οὕτως ὥστε ἀνάλογος νὰ εἶναι καὶ ἡ ἐκ μέρους αὐτῆς ἐν προκειμένῳ ἐνέργεια.

Κατὰ συνέπειαν ἡ ἀντιμετώπισις τῆς διαδόσεως τῶν ναρκωτικῶν καὶ ἡ περιστολὴ τοῦ κοινωνικοῦ τούτου κακοῦ δέον ὅπως ἀντιμετωπισθῇ ἀπὸ πάσης ἐπόψεως θετικῶς καὶ ἀποτελεσματικῶς. Ὑπὲρ πᾶσαν δὲ ἄλλην ἀρχὴν ἡ Ἐκκλησία καλεῖται, ὅπως ἐπεκτείνῃ τὰ σωτήρια αὐτῆς δίκτυα καὶ πρὸς αὐτοὺς τοὺς ἀνθρώπους, τοὺς ἔχοντας ἄμεσον ἀνάγκην ἀναλήψεως καὶ σωφροσύνης.

Ἐξ ἄλλου ἡ Ἐκκλησία δι' ὅσων ἐν τῷ κόσμῳ τούτῳ ἐργάζεται, ἐπιδιώκει τὴν πνευματικὴν καὶ ἠθικὴν βελτίωσιν τῶν ἀνθρώπων, τὴν ἀνάπτυξιν καὶ καλλιέρ-

γειαν ἐν αὐτοῖς τῶν χριστιανικῶν ἀρετῶν καὶ τὴν καθόλου κατὰ Θεὸν οἰκοδομὴν αὐτῶν. Πάντα ταῦτα προϋποθέτουν ἄμεσον, συνεχῆ καὶ ἀποτελεσματικὴν ὑπ' αὐτῆς ἐνέργειαν ἐπὶ τῶν ψυχῶν τῶν ἀνθρώπων. Ἐνεκα τούτου ἐπιλαμβάνεται παντὸς μέτρου προφυλάξεως τῶν μελῶν αὐτῆς ἀπὸ πάσης ἐπιρροίας τοῦ κακοῦ περιβάλλοντος ἐπὶ τῆς ζωῆς αὐτῶν. Ἐπομένως εἴτε περὶ τοξικομανῶν πρόκειται, εἴτε περὶ ἄλλων ἀτόμων παρασυρομένων εἰς τὴν χρῆσιν ναρκωτικῶν, εἴτε περὶ προφυλάξεως ἄλλων ἐξ αὐτῶν, ἢ Ἐκκλησία ἐργαζομένη διαρκῶς τὴν σωτηρίαν τῶν ἀνθρώπων, στρέφεται πρὸς πᾶσαν κατεύθυνσιν, περιστέλλουσα τὸ κακόν, ἐπαγασυνάγουσα τοὺς πεπλανημένους καὶ ἁμαρτάνοντας εἰς μετάνοιαν, ὑποδοηθοῦσα δὲ τὰ μέλη ταύτης εἰς τὴν μετὰ πολλῆς γενναιότητος ἀποδίωξιν ἀπ' αὐτῶν παντὸς κακοῦ. Οὕτω διὰ τῶν παραινετικῶν ταύτης λόγων, τῶν ἐποικοδομητικῶν αὐτῆς κηρυγμάτων καὶ ὁμιλιῶν, συμβάλλει εἰς τὴν ἀνάπτυξιν ἐν αὐτοῖς ἰσχυρᾶς θελήσεως εἰς τὴν διάπραξιν τοῦ ἀγαθοῦ, καταρτίζουσα ταῦτα καὶ πράγουσα κατὰ Θεόν.

Ὡς ἐκ τούτου πᾶσα ἐκ μέρους τῆς Ἐκκλησίας σθεναρὰ ἀντιμετώπισις τοῦ οἰουδήποτε ἐν τῇ κοινωνίᾳ διαπραττομένου κακοῦ εἰς αὐτὸν κυρίως τὸν σκοπὸν ἀποδίδει. Ἐὰν δὲ χαράσσωμεν τὰς γραμμὰς ταύτας, ἐπιθυμοῦμεν ἵνα παραστήσωμεν τὴν ἀνάγκην τοῦ συντονισμοῦ πάσης ἐκ μέρους τῆς Ἐκκλησίας τελομένης ἐπιωφελοῦς ἐργασίας χάριν τῶν παρεκτρεπομένων τῆς εὐθείας ὁδοῦ καὶ τῆς ἀρετῆς ἀνθρώπων καὶ τῶν ὑποπιπτόντων εἰς τὸ δλεθριον κακόν τῆς χρήσεως τῶν ναρκωτικῶν. Ὁ συντονισμὸς δὲ τῆς τοιαύτης σωτηριώδους πράγματι ἱεραποστολῆς ἐνεργεῖται ὑφ' ὀλοκλήρου τῆς Ἐκκλησίας, δηλονότι τῆς τε ποιμαινούσης καὶ ποιμαινομένης, ὡς προηγουμένως ἐξεθέσαμεν.

2. Ματθ. 18, 14-15.

(Συνεχίζεται)

† Ὁ πρ. Παραμυθίας ΤΙΤΟΣ

χθη εἰς τέλειον ἐπιστήμονα καὶ παρήγαγε πλούσιον ἔργον, τὸ ὁποῖον καλύπτει ὅλους τοὺς τομεῖς τῆς ἐπιστήμης τῆς Π. Διαθήκης καὶ Ἑβραϊολογίας, τὴν ὁποίαν μὲ συνέπειαν καὶ μεγάλην ἐπιτυχίαν ὑπερέστησεν.

Πολλὰ ἀπὸ τὰς ἐργασίας του εἶναι μονογραφίαι ἐπὶ ποικίλων προβλημάτων τοῦ κλάδου του καὶ ἔχουν ἐμφανῆ πληρότητα, παρ' ὅτι ἀναπτύσσονται μὲ ἀπλοῦν καὶ ἀνεπιτήδευτον ὕψος. Διὰ τῶν ἐργασιῶν του αὐτῶν καθιερώθη ὡς ὁ πρωτοπόρος Ἑλλην ἑβραϊολόγος καὶ ὁ δημιουργὸς τοῦ καταλλήλου κλίματος πρὸς καλλιέργειαν καὶ εἰς τὴν χώραν μας τῶν ἑβραϊολογικῶν σπουδῶν. Συγχρόνως ἔθεσε τὰς βάσεις διὰ σοβαρὰν πλέον ἔρευναν εἰς τὸν κλάδον αὐτόν. Τοιοῦτοτρόπως ἤρχισε νὰ γίνεται κατανοητὸν ὅτι ἡ Ἑβραϊολογία ἦτο ἀπαραίτητον μέσον πρὸς βαθύτεραν καὶ πληροτέραν κατανόησιν τοῦ κόσμου τῆς Π. Διαθήκης, ὁ ὁποῖος μέχρι τότε ἦτο ἐλάχιστα γνωστὸς παρ' ἡμῖν.

Τὸ ἐνδιαφέρον του ἐστράφη ἐνωρὶς εἰς διάφορα λεπτομερειακὰ θέματα, τὰ ὁποῖα συνήθως τινὲς τῶν μελετητῶν τῆς Βίβλου ἀντιπαρέρχονται ἐκ παρεξηγήσεως, διότι τὰ θεωροῦν ἐποουσιώδη καὶ σχολαστικὰ καὶ τὰ χαρακτηρίζουν ὡς «τὸ ἀνηθὸν καὶ τὸ κύμνον» τῆς Θεολογίας. Ἀπὸ τὰ θέματα αὐτὰ ὁμοῦς ἐκρίθη ἡ ἀξία τοῦ Βέλλα ὡς ἐπιστήμονος, διότι δι' αὐτῶν συνέβαλε σημαντικῶς εἰς τὴν ἐπίλυσιν δυσχερῶν προβλημάτων τοῦ κλάδου του. Καὶ ἀπὸ αὐτὰ ἀπέσπασε καὶ τὴν ἐκτίμησιν τῶν ξένων εἰδικῶν. Καὶ ἦτο ἐπόμενον νὰ συμβῆ ὅπως, δεδομένου ὅτι ὁ ἐπιστήμων δὲν κρίνεται καὶ δὲν ἐπιβάλλεται ἰσοῦν ἀπὸ ὀγκώδη συγγραμματα, ὅσον καὶ κυρίως ἀπὸ εἰδικὰς ἐρευνητικὰς πραγματείας.

Τὴν ἐξέτασιν λεπτομερειακῶν θεμάτων διὰ κριτικῆς μεθόδου συνήθιζε καὶ κατὰ τὰς πανεπιστημιακὰς του παραδόσεις. Πρέπει δὲ νὰ τονισθῇ ἐνταῦθα ὅτι ὁ λεπτομερὴς κριτικὸς ἔλεγχος εἰς τὸν ὁποῖον ὑπέβαλλε συνήθως τὸ βιβλικὸν κείμενον ἐγίνετο ἐκ μέρους του μετὰ πολλῆς λεπτότητος καὶ προσοχῆς, ὥστε νὰ μὴ δημιουργοῦνται ἀμφιβολίαι ὡς πρὸς τὴν θεωπευσίαν του εἰς τοὺς φοιτητάς, τοὺς διὰ πρώτην φορὰν ἐρχομένους εἰς ἐπαφὴν μὲ τὸ ἐπισφαλὲς καὶ κατὰ κάποιον τρόπον παρεξηγήσιμον τοῦτο ἔργον τῆς φιλολογικῆς καὶ ἱστορικῆς κριτικῆς τῆς Ἁγίας Γραφῆς. Ὁ Βέλλας, καίτοι ἦτο φιλελεύθερον καὶ ἐρευνητικὸν πνεῦμα καὶ διήνοιγε νέας ὁδοὺς εἰς τὴν ἔρευναν, ἦτο συγχρόνως καὶ λίαν συνετὸς καὶ προσεκτικὸς, καὶ ἀπεδείκνυνεν ὅτι σκοπὸς τῆς ἐρεύνης του δὲν ἦτο ἄλλος τις παρὰ ἡ ἀνεύρεσις τῆς ἐν τῷ κρι-

μένῳ κρυπτομένης ἀληθείας. Καὶ ἐπειύγχανεν εἰς τοῦτο, διότι ἔτρεφε βαθὺν σεβασμὸν πρὸς τὴν διδασκαλίαν τῆς Ἑκκλησίας καὶ τὴν ὀρθόδοξον παράδοσιν, ἐνῶ συγχρόνως παρηκολούθει ἐπιμελῶς τὰ θεολογικὰ ρεύματα τῆς Δύσεως καὶ τὰς νεωτέρας μεθόδους καὶ κατευθύνσεις τῆς ἐπιστήμης του ἀπὸ τὴν διεθνή βιβλιογραφίαν, καὶ διεμόρφωνεν ἀντικειμενικὴν γνώμην ἐπὶ τῶν παλαιδιαθημικῶν προβλημάτων τὰ ὁποῖα ἐρευνοῦσεν. Διότι ἰδιοσυγκρασίας καὶ πεποιθήσεων δὲν ἐπεδοκίμαζε τὰς ἀκρότητας, τασσόμενος πάντοτε ὑπὲρ τῆς ὑγιούς, καθαρᾶς καὶ ἀπροκαταλήπτου ἐπιστημονικῆς ἐρεύνης.

Διὰ τῶν κριτικῶν του ἐργασιῶν προσεπάθει νὰ ἐξομαλύνῃ τὰς ποικίλας δυσχερείας τὰς ὁποίας παρουσιάζει τὸ κείμενον τῆς Π. Διαθήκης. Τὸ ἔργον ὅμως τοῦτο εἶναι δυσκολώτατον, διότι προϋποθέτει γνώσεις πολλὰς, πείραν, ὑπομονήν, ἐπιμονήν καὶ ἀτοχήν μεγάλην. Ἐπὶ πλέον ἀπαιτεῖ καὶ ἐπαρκῆ γνώσιν τῶν γλωσσῶν τοῦ πρωτοτύπου, ἦτοι τῆς ἑβραϊκῆς καὶ τῆς βιβλικῆς ἀραμαϊκῆς, ὡς ἐτόνιζε καὶ ὁ ἴδιος πρὸς τοὺς φοιτητάς του εἰς τὸ ἐναρκτήριόν του μάθημα ὡς ὑφηγητοῦ τῷ 1932. («Ὡς πᾶσα ἐπιστήμη», ἔλεγε ὁ ἀείμνηστος, «προϋποθέτει νὰ ἐρμηνεύσῃ φιλολογικὸν τι μνημεῖον σπουδάζει καὶ ἐρευνᾷ τὴν γλῶσσαν τοῦ πρωτοτύπου κειμένου, ἐξ οὗ καὶ μόνου προβαίνει εἰς ἐπιστημονικὴν ἐρμηνείαν, οὕτω καὶ ἡ ἐπιστήμη τῆς Π. Διαθήκης ἀπαιτεῖ βαθεῖαν γνώσιν τοῦλάχιστον τῶν δύο γλωσσῶν, τῆς ἑβραϊκῆς καὶ τῆς βιβλικῆς ἀραμαϊκῆς, ἐν αἷς πρόκεινται ἡμῖν τὰ βιβλία τῆς Π. Διαθήκης»¹). Εἰς μίαν δὲ ἀποστοφὴν του πρὸς τοὺς φοιτητάς του εἶπε χαρακτηριστικῶς: «Ἐἶδετε τὴν ἔκτασιν ἣν προσέλαβεν ἡ ἐπιστήμη, τὰ πολλὰ ἐφόδια ὧν προσέχει ἡ ἐκμάθησις τῶν γλωσσῶν τοῦ πρωτοτύπου κειμένου τῆς Π. Διαθήκης, ἣν ἡ ἐπιστήμη ἀπαιτεῖ παρὰ παντὸς ἐπιχειροῦντος τὴν καλλιέργειαν αὐτῆς... Ἐκ μεταφράσεων, ὅσον εὐστοχοὶ αὐταὶ καὶ ἂν ὦσιν, οὐδέποτε δύνασθε νὰ ἐπιτελέσητε ἐπιστημονικὴν ἐρμηνείαν. Τοιαύτη τις ἐρμηνεία ἐκ μεταφράσεως εἶναι ἀδιανόητος· διότι πῶς εἶναι δυνατόν ἐκ μεταφράσεως νὰ προβῆτε εἰς τὴν κριτικὴν τοῦ κειμένου, νὰ ἐξασκήσητε ἔπειτα φιλολογικὴν κριτικὴν; Πῶς δὲ εἶναι δυνατόν ἐκ μεταφράσεως νὰ ἐννοήσητε τὸν συγγραφέα, ἀφοῦ ἡ μετάφρασις καὶ τὰς ἐννοίας πολλῶν λέξεων ἐλακτωτικῶς δὲν δύναται νὰ ἀποδώσῃ καί, τὸ σπουδαιότερον, ἀποδίδει τὴν ἐννοίαν τοῦ πρωτοτύπου κειμένου ὡς κατε-

1. Β. Βέλλα, Αἱ σύγχρονοι κατευθύνσεις τῆς ἐπιστήμης τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης, Ἀθήναι, 1932, σελ. 14.

νόησεν αὐτὸ ὁ μεταφραστὴς;»². Καὶ κατέληγε διὰ τῶν ἐξῆς: «'Ανευ γνώσεως τῆς ἐβραϊκῆς καὶ τῆς ἀραμαϊκῆς, σημειοῖ που εὐστόχως ὁ Ο. PROCKSCH, περιπίπτουμεν εἰς ἐξηγητικὴν βαρβαρότητα, ἥτις εἶναι ἢ βιβλικὴ βαρβαρότης, τὴν δὲ ἐκ μεταφράσεως ἐξήγησιν καλεῖ ὁ αὐτὸς Ο. PROCKSCH ψ ε υ δ ε ξ ἡ γ η σ ι ν. Διὰ τοῦτο εἰς οὐδὲν τῶν Πανεπιστημίων τοῦ κόσμου ἐρμηνεῖα τῆς Π. Διαθήκης γίνεται ἐκ μεταφράσεως· πρᾶγμα τὸ ὁποῖον συμβαίνει ἄλλως τε καὶ εἰς τὴν περίπτωσιν τῶν Ἑλλήνων καὶ Λατίνων συγγραφέων, οἱ ὅποιοι ἐρμηνεύονται ἐκ τοῦ πρωτοτύπου»³.

Παρὰ τὴν ἰδιαίτεράν του αὐτὴν προτίμησιν ἕως πρὸς τὸ πρωτότυπον ἐβραϊκὸν κείμενον τῆς Π. Διαθήκης, ὁ ἀείμνηστος Καθηγητὴς ἐνδιεφέρετο ζωηρῶς καὶ δι' ἀνάλογον προβολὴν τῆς ἐλληνικῆς μεταφράσεως τῶν Ο', τὴν ὁποῖαν ἐθεώρει ἀπαραίτητον βοήθημα διὰ τὴν ὀρθὴν ἐρμηνείαν τῆς Βίβλου. Διὰ σχετικῆς ἀνακοινώσεώς του εἰς διεθνῆς συνέδριον ἀνατολιστῶν συνιστᾷ ὅπως καταβληθῆῖ περισοτέρα προσοχὴ καὶ ἐκδηλωθῆῖ μεῖζον ἐνδιαφέρον διὰ τὸν καταρτισμὸν βασικῶν ἔργων ἐπὶ τῶν Ο'⁴. Ἀπευθυνόμενος δὲ πρὸς τοὺς φοιτητὰς του ἐφιστᾷ τὴν προσοχὴν αὐτῶν ἐπὶ τῆς σπουδαιότητος τῆς περὶ τοὺς Ο' ἐνασχολήσεως λέγων: «Ἡ μελέτῃ αὐτῶν ὅσον ἀφορᾷ εἰς αὐτὴν ταύτην τὴν ἐπιστήμην τῆς Π. Διαθήκης ἔχει νὰ προσφέρῃ ἀνεκτιμήτους ὑπηρεσίας εἰς τὴν κριτικὴν τοῦ κειμένου»⁵. Ἐξ ἄλλου εἰς τὰς μελέτας του, καὶ διὴ καὶ εἰς τὰς ἐπὶ τοῦ πρωτοτύπου ἐρεῦνας του, προσεπάθει νὰ θελιωνῆ τὸ ἐβραϊκὸν κείμενον ἐπὶ τῇ θάσει τοῦ ἐλληνικοῦ. Τοῦτο ἐπρατε καὶ εἰς τὰς ἐργασίας τὰς ὁποίας συνέγραψεν ἐπὶ τῶν ἀρχαίων ἐβραϊκῶν χειρογράφων τοῦ QUMRAN, τῶν γνωστῶν ὡς χειρογράφων τῆς Νεκρᾶς θαλάσσης, διὰ τὴν ἐρευναν τῶν ὁποίων σπουδαία ὑπῆρξε καὶ ἡ ἰδική του συμβολή⁶. Σημειωτέον ὅτι εἰς ὅλας αὐτὰς τὰς κριτι-

κὰς ἐργασίας θαυμάζει ὁ ἀναγνώστης τὴν διαύγειαν τῆς σκέψεως τοῦ Βέλλα.

Εἰς πολλὰς ἄλλας ἐργασίας του ἀσχολεῖται ὁ ἀείμνηστος μὲ διαφόρους ἰδέας τῆς Π. Διαθήκης καὶ ἰδίως τῶν Ἑβραίων προφητῶν. Σπουδαίαν μετὰξὺ αὐτῶν θεωροῦμεν τὴν ὑπὸ τὸν τίτλον «Θεὸς καὶ ἱστορία ἐν τῇ Ἰσραηλιτικῇ θρησκείῃ» (1932), εἰς τὴν ὁποῖαν μὲ ἰδιαίτεράν ἐπιτυχίαν παρουσιάζει τὰς περὶ ἱστορίας ἀντιλήψεις τῶν προφητῶν. Ἐνα ἐπίσης ἐνδιαφέρον πρόβλημα, τὸ ὁποῖον τὸν ἀπασχόλησεν, ἦτο τὸ περὶ τῆς ἐπιδράσεως τῆς ἐλληνικῆς φιλοσοφίας ἐπὶ τῆς Π. Διαθήκης καὶ κυρίως ἐπὶ τοῦ βιβλίου τῆς Σοφίας Σολομῶντος. Ἐκ τῆς σχετικῆς ἐρεῦνης του, τὰ πορίσματα τῆς ὁποίας ἀνακοινῶναι εἰς τὸν ἐπίσημον λόγον του ὡς Προϊστάμενος τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν, διαπιστώνει ὅτι ὁ συγγραφεὺς τοῦ θαυμασίου τούτου βιβλίου τῆς σοφολογικῆς Ἰσραηλιτικῆς γραμματείας δὲν ἀρνεῖται νὰ ἀντικρούσῃ τὴν ἐλληνικὴν παιδείαν, ἀλλὰ ἐρχεται ἀφόβως εἰς ἐπαφὴν μὲ τὴν ἐλληνικὴν διάνοησιν, διὰ νὰ ἐπενδύσῃ τὴν Ἰσραηλιτικὴν διδασκαλίαν μὲ ἐλληνικὸν ἔνδυμα καὶ παρουσιάσῃ αὐτὴν εἰς τὸν ἐλληνικὸν κόσμον πρὸς ἀποδοχὴν⁷.

Ὁ Βέλλας ἐπεβλήθη ὡς ὄριμος πλέον ἐπιστήμων καὶ ὡς ἄριστος συγγραφεὺς μὲ τὴν δημοσίευσιν πολλοῦ ἀριθμοῦ ἐρμηνευτικῶν ὑπομνημάτων εἰς διάφορα ἐπὶ μέρους βιβλία τῆς Π. Διαθήκης, ὅπως εἰς τοὺς δώδεκα ἐλάσσονας προφήτας⁸, εἰς τοὺς Ψαλμοὺς⁹, εἰς τὴν Ρουθ¹⁰, εἰς τὸν Δανιήλ¹¹ καὶ εἰς τινὰ τμήματα τοῦ Ἡσαΐου¹². Εἰς τὰ ἔργα αὐτὰ ἐρμηνεύει τὰ κείμενα μὲ μεγάλην ἐπιτυχίαν, ἢ ὁποία ἔτυχε γενικῆς ἀναγνωρίσεως. Ἡ Ἀκαδημία τῶν Ἀθηνῶν δέ, ὀλίγον μετὰ τὴν ἔναρξιν τῆς ἐκδόσεως τῶν ἐν λόγῳ ὑπομνημάτων, ἀπένευμε βραβεῖον εἰς αὐτόν.

7. Β. Βέλλα, Ἡ ἐπίδρασις τῆς ἐλληνικῆς φιλοσοφίας ἐπὶ τοῦ βιβλίου τῆς Σοφίας Σολομῶντος, Ἀθήναι, 1961, σελ. 28.

8. Β. Βέλλα, Ἀμώς, Ἀθήναι, 1947. Ὁσηέ, Ἀθήναι, 1947. Μιχαίας-Ἰωήλ-Ὀβδιού, Ἀθήναι, 1948. Ἰονᾶς-Ναοὺμ-Ἀββαζούμ-Σοφονίας, Ἀθήναι, 1949. Ἀγγαῖος-Ζαχαρίας-Μαλαχίας, Ἀθήναι, 1950.

9. Β. Βέλλα, Ἐκλεκτοὶ Ψαλμοί, Ἀθήναι, 1952¹, 1955², 1960³.

10. Β. Βέλλα, Τὸ βιβλίον τῆς Ρουθ, Ἀθήναι, 1964.

11. Β. Βέλλα, Δανιήλ, Ἀθήναι, 1966.

12. Β. Βέλλα, Ὁ παῖς τοῦ Κοζίου (Ἡσ. 42,1-9. 49,1-6. 50,4-9. 52,13-53,12), Ἀθήναι, 1969.

2. Β. Βέλλα, μν. ἔργ., σελ. 28.

3. Ἐνθ' ἀνωτ., σελ. 29.

4. Β. Βέλλα, Κόρια προβλήματα τῆς ἐρεῦνης τῶν Ο', Ἀθήναι, 1940, σελ. 14-15.

5. Β. Βέλλα, Αἱ σύγχρονοι κατευθύνσεις τῆς ἐπιστήμης τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης, σελ. 26.

6. Βλ. Β. Βέλλα, Ἐκ τῶν χειρογράφων τῆς Νεκρᾶς θαλάσσης: Τὸ ἐπόμενον εἰς τὸ βιβλίον τοῦ Ἀββαζούμ, Ἀθήναι, 1960. Το ὄ α ὕ τ ο ὕ, Περὶ τὰ χειρογραφοὶ τῆς Νεκρᾶς θαλάσσης: Τὰ χειρογραφοὶ τῆς Κωστήτος τῆς Δαμασκού, Ἀθήναι, 1961. Το ὄ α ὕ τ ο ὕ, Τὸ βιβλίον τοῦ πολέμου τῶν νῦν τοῦ φωτὸς κατὰ τῶν νῦν τοῦ σκότους, Ἀθήναι, 1965 κ.ά.

Ἐκτός ἀπὸ τὰ κριτικά, θεολογικά καὶ ἐρμηνευτικά ἔργα του συνέγραψε καὶ πολλὰ ἄλλα, καλύπτοντα περισσότερο τὴν περιοχὴν τῆς Ἑβραϊολογίας ἢ καὶ ἐπεκτεινόμενα πέραν αὐτῆς. Ἐξ αὐτῶν ἀναφέρονται μερικά ἀντιπροσωπευτικά: Ἡ KAPPORETH καὶ ἡ ἑορτὴ τῶν KIPPURIM (1930), Ὁ πολιτισμὸς τῶν Σουμερίων (1931), Τὰ τέκνα παρ' Ἰσραὴλ (1932), Ὁ Ἰσραηλιτικὸς γάμος (1935¹, 1966²), Πῶς ἐνεδύοντο καὶ ἐκαλλωπίζοντο ἄνδρες καὶ γυναῖκες παρ' Ἰσραὴλ (1935), Τάφοι καὶ ἐνταφιασμὸς κατὰ τὴν περίοδον τοῦ χαλκοῦ ἐν Παλαιστίνῃ (1936), Οἱ Φαρισαῖοι (1936), Κριτικὴ τῆς Βίβλου καὶ ἐκκλησιαστικὴ αὐθεντία (1937), Φλαβίου Ἰωσήφου, «Κατ' Ἀπίωνος». Εἰσαγωγή - Κείμενον - Μετάφρασις - Σχόλια, τόμοι 2 (1938), Ὁ ἄνθρωπος κατὰ τὴν Παλαιὰν Διαθήκην (1939¹, 1950², 1966³), Χρονολογικοὶ πίνακες τῆς Ἰσραηλιτικῆς ἱστορίας (1956), Γραμματικὴ τῆς ἑβραϊκῆς γλώσσης (1959), Οἱ Ἑσσαῖοι (1969), Οἱ προϊστορικοὶ χρόνοι τῆς Παλαιστίνης (1969), Ὁ πολιτισμὸς τῶν εἰς Παλαιστίνην εἰσβαλόντων Ἰσραηλιτῶν (1969), Ἑβραϊκὴ ἀρχαιολογία (ἐκδίδεται κατ' αὐτὰς) καὶ φυσικὰ καὶ τὰ ἤδη προαναφερθέντα (βλ. σελ. 4) σπουδαῖα ἔργα του ἐπὶ τῶν ἑβραϊκῶν χειρογράφων τῆς Νεκρᾶς θαλάσσης.

Ἰδιαιτέρως ἠσχολήθη ὁ ἀοίδιμος μὲ τὰς μεγάλας μορφὰς τοῦ ἀρχαίου Ἰσραὴλ, διὰ τὰς ὁποίας ἐξεδήλωνε θανμασμόν. Καὶ συνέγραψεν ὀγκῶδες ἔργον¹³, εἰς τὸ ὁποῖον ἐξετάζει, ἐπὶ τῇ θάσει τῶν πηγῶν, τὰς μεγαλυτέρας φυσιογνωμίας αἱ ὁποῖαι ἤκμασαν ἐν τῷ Ἰσραὴλ κατὰ τὴν διάρκειαν μᾶς σχεδὸν χιλιετηρίδος, ἀπὸ τῆς ἐποχῆς τοῦ Μωϋσέως καὶ ἐντεῦθεν, καὶ δίδει σαφῆ εἰκόνα τῆς Ἰσραηλιτικῆς θρησκείας καὶ ἱστορίας. Εἰς τὰς προσωπικότητας αὐτὰς διακρίνει τὸν τύπον τοῦ τελείου πνευματικοῦ ἀνθρώπου, μὲ τὴν ἀνατομίαν τοῦ ὁποίου ἠρέσκετο νὰ ἀσχολῆται. Ἐκ τῆς ἐνασχολήσεώς του δὲ αὐτῆς συνέγραψε καὶ μίαν βαθυστόχαστον μελέτην ὑπὸ τὸν τίτλον «Ὁ πνευματικὸς ἄνθρωπος κατὰ τοὺς προφήτας τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης». Ἐδῶ βλέπει τὸν πνευματικὸν ἄνθρωπον ὡς ἀγωνιστὴν, ὡς δέσμιον εἰς τὸ ἔργον του, τὸ ὁποῖον ἐμφανίζεται ὡς ψυχικὴ ἀνάγκη, εἰς τὴν ὁποίαν τελικῶς ὑποκύπτει. Εἶναι ἄξια πολλῆς προσοχῆς τὰ ὅσα γράφει ἐν προκειμένῳ: «Ὁ κουρασμένος ἄνθρωπος δὲν ἔχει ποτὲ τὸ δικαίωμα νὰ ἡσυχάσῃ ὅσον κουρασμένος καὶ ἀηλιπιόμενος καὶ ἂν

εἶναι, ἀλλὰ πάντοτε ὀφείλει νὰ ἐργάζεται παράγων... ἔργον ἄνευ ψόγου καὶ μώμου... Εἶναι ἴδιον τῶν μεγάλων πνευματικῶν ἀνθρώπων νὰ εὐδύνουν καθ' ἐκάστην τὸν ὀρίζοντα τῆς δράσεως καὶ τῶν ἐπιδιωκόμενων σκοπῶν. Εἰς τοιοῦτους ἄνδρας ἡ στασιμότης ἐν τῇ ἐνεργείᾳ καὶ τῇ ἐπιδιώξει τῶν σκοπῶν, ἥτις φέρει ἐν ἑαυτῇ τὸ μικρόβιον τοῦ μαρasmus καὶ τοῦ θανάτου, εἶναι παντελῶς ξένη»¹⁴. Τὰς ἰδέας του αὐτὰς μετέδιδε καὶ κατὰ τὰς παρεπισημασθῆσεν του παραδόσεις, ὅτι, ἀπαίτων τὸν ἐσωτερικὸν κόσμον τῶν μεγάλων φυσιογνωμιῶν τῆς Π. Διαθήκης, καταλαμβάνεται ὑπὸ πραγματικῆς ψυχικῆς διεγέρσεως καὶ ἐνεθουσίαζε τοὺς μαθητὰς του ἴσους, ὥστε πολλὰκις τὸν διέκοπτον μὲ τὰ χειροκροτήματά των. Καὶ ὁ σεμνότητος Διδάσκαλος ἀνέμενε μὲ σκυμμένην τὴν κεφαλὴν ἐπὶ τῆς ἔδρας, διὰ νὰ συνεχίσῃ ἠρέμως καὶ χωρὶς ἑπαροῖν τὸ μάθημά του. Πρέπει νὰ λεχθῆ ὅτι ὁ Καθηγητὴς Βέλλας, διακρινόμενος διὰ τὴν μετριοφροσύνην καὶ τὴν σεμνότητά του, ὄχι μόνον δὲν ἠρέσκετο νὰ ἐπιδεικνύεται καὶ νὰ κομποροχημῆ, ἀλλ' οὔτε κἂν ἐπιθυμοῦσε νὰ ἀπολαμβάνῃ τὰς ἐπιδοκίμασίας τοῦ ἀκροατηρίου του. Καὶ φυσικὰ οὐδέποτε ἀπέβλεπεν εἰς τὴν πρόκλησιν τοιοῦτων ἐκδηλώσεων. Διὰ τοῦτο δὲν ἐχρησιμοποιοῦσεν ἐντυπωσιακοὺς λόγους καὶ ὕψος, ἀλλ' ἐφρόντιζε πάντοτε μὲ ἀπλότητα καὶ ἀθορυβῶς νὰ μᾶς ἐλκῆ τὸ ἐνδιαφέρον πρὸς τὴν μάθησιν καὶ πρὸς τὴν ἐμβάθυνσιν εἰς τὰ θέματα τῆς ἐπιστήμης μας. Προσεπάθει μὲ παροτιμωδῆ ἠρεμίαν καὶ ὑπομονὴν νὰ μᾶς διευρύνῃ τὸν ὀρίζοντα τῶν σκέψεών μας καὶ νὰ προκαλῆ τὴν ἔφεσιν πρὸς μάθησιν. Μᾶς ἐδίδασκε μὲ σαφήνειαν τὴν μέθοδον τῆς ἐρεῦνης καὶ τὸν τρόπον τοῦ ἐπιστημονικῶς ἐργάζεσθαι κατὰ τὰς ἀληθινοὺς καὶ ἀνεπισημασμένους πλέον ἐκείνας ὥρας τῶν φροντιστηριακῶν ἀσκήσεων.

Ἐμπνεόμενος ἀπὸ τὰς ὑπερόχους μορφὰς τῆς Π. Διαθήκης, ὠραματίζετο τὸν πνευματικὸν ἄνθρωπον ὡς ἴσους ὑψηλὰ καὶ μακρὰν τῆς φθορᾶς ἰστάμενον, ὥστε δὲν ἔδλεπε πλέον περιθώρια ὑπάρξεως δι' αὐτὸν ἐν περιπτώσει ἀποτυχίας τοῦ ἔργου του ἢ ἀναστολῆς τούτου, ἀλλὰ τὸν ἐθεώρει καταδικασμένον εἰς μαρasmus καὶ μάλιστα καὶ εἰς πνευματικὸν θάνατον, εἰς ἀφανισμόν. Αἱ ἰδέαι του αὐταὶ τὸν ὠθοῦσαν εἰς θανμασμόν καὶ εἰς μίμησιν τῶν μεγάλων παλαιοδιαθηκικῶν φυσιογνωμιῶν. Καὶ δυνάμεθα νὰ εἴπωμεν ὅτι ὁ Βασίλειος Βέλλας ἐγεννήθη διὰ νὰ ἀκολουθήσῃ τὰ ἴχνη τῶν ὑπερόχων αὐτῶν προσωπικοτήτων τῆς Π. Διαθήκης.

13. Β. Βέλλας, Θρησκευτικαὶ προσωπικότητες τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης, τεύχη Α', Β', Γ', Δ', Ἀθήναι, 1934¹-1940¹, τόμοι Α', Β' 1957²-1963², τόμος Α', 1968³.

14. Β. Βέλλας, Ὁ πνευματικὸς ἄνθρωπος κατὰ τοὺς προφήτας τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης, Ἀθήναι, 1963², σελ. 33.

ΕΜΠΛΟΥΤΙΣΜΟΣ ΤΟΥ ΕΟΡΤΟΛΟΓΙΟΥ ΜΕ ΝΕΟΥΣ ΑΓΙΟΥΣ

Α'.

Πρό δεκατεσσάρων ετών εις ἓν ἄρθρον μου μέ τιτλον «Ἡ ἐπικοινωνία τῶν Ὁρθοδόξων» ἔγραφα: «Εἰς τὸν τομέα τῆς λειτουργικῆς ἐνότητος θὰ ἤμποροῦσαν νὰ γίνουν πάρα πολλά. Νὰ ἐρτάζωμεν π.χ. τοὺς ἐθνικοὺς ἀγίους τῶν ἄλλων ἀδελφῶν ὀρθοδόξων Ἐκκλησιῶν. Νὰ ἐμπλουτίσωμεν δηλ. τὸ εορτολόγιόν μας μὲ Ρώσους π.χ. ἀγίους, ὅπως ὁ ἅγιος Σέργιος, ὁ ἅγιος Θεοφάνης, ὁ ἅγιος Σεραφεῖμ καὶ ἄλλα μεγάλα ἀστέρια τῆς Ρωσικῆς Ἐκκλησίας. Αὐτὸ εἶναι μία μεγάλη παράλειψις. Ἡ ἀρχαία Ἐκκλησία ἦτο πολὺ περισσότερον οἰκουμενικὴ καὶ διὰ τοῦτο ἐώρταζε ὄχι μόνον Ἑλληνας ἀγίους, ἀλλὰ καὶ Σύρους καὶ Πέρσας καὶ Γόθους καὶ Βορειοαφρικανούς, τοὺς ὁποίους ἐορτάζωμεν καὶ μέχρι σήμερον! Νεωτέρους ὅμως δυστυχῶς δὲν ἔχομεν προσθέσει εἰς τὸ εορτολόγιόν μας»¹.

Καὶ πρό ὀλίγων μηνῶν ὁ καθηγητὴς τῆς λειτουργικῆς Ἐδάγγελος Θεοδώρου ἐσημείωνε: «Ἡ Ἐκκλησία πάντοτε διὰ τῶν αἰώνων ἐμερίμνησε διὰ τὴν ἀνανέωσιν καὶ τὸν συνεχῆ ἐμπλουτισμὸν τοῦ εορτολογίου διὰ νέων εορτῶν, τοῦθ' ὅπερ σημαίνει δημιουργίαν νέων ἀκολουθιῶν καὶ νέων ἐκκλησιαστικῶν ὕμνων. Ἐκτὸς τῶν δεσποτικῶν καὶ θεομητορικῶν εορτῶν, τῶν εορτῶν τῶν ἀγγέλων καὶ τῶν προφητῶν, ἡ Ἐκκλησία διὰ τῶν αἰώνων ποτὲ δὲν ἔπαυσε νὰ καθιερῶναι πλείστας εορτάς ἀγίων, μαρτύρων, ὁμολογητῶν, ἁσκητῶν, παρθένων, ἐπισκόπων κ.λπ.»².

1) Περιοδικὸν «Ἀκτίνες», Ἰούλιος - Σεπτέμβριος 1964.

2) Ἡ ἀνανέωσις τοῦ εορτολογίου, ἐν «Ἐφημέριος» 1) 15 Ἰουλίου 1977, σελ. 381.

Κατακλείει δὲ τὸ ἄρθρον τοῦ μὲ τὴν γνώμην τοῦ ἀειμνήστου μελετητοῦ Μανουὴλ Γεδεών, ὁ ὁποῖος ἀναφερόμενος εἰς τὸ Βυζαντινὸν εορτολόγιον παρατηρεῖ ὅτι τοῦτο ἦτο εορτολόγιον μόνης τῆς Ἐκκλησίας Κωνσταντινουπόλεως καὶ προσθέτει: «Ἴσως ἡ μελέτη διδίων ἱερῶν ὁμοίων εὐρισκομένων ἐν ναοῖς ἢ μοναῖς Κιλικίας, Μεσοποταμίας καὶ Πόντου, Συρίας καὶ Ἀβυσσηνίας, γνωρίσει ἡμῖν ὀνόματα καὶ θίους καὶ γεγονότα τέως ἀγνωστα ἐκ βιογραφιῶν μαρτύρων, ὁμολογητῶν, ὁσίων μοναχῶν καὶ διδασκάλων τοπικῶν ἐκκλησιῶν, ἅτινα κατὰ χρόνον ἀρχαίους δυσχερῶς ἠδύνατο νὰ γίνωνται γνώριμα ὑπὸ μιᾶς Ἐκκλησίας ἐτέρα διὰ τὸ δυσχερὲς τῶν περιστάσεων καὶ συγκοινωνιῶν»³.

Ἐὰν πάντοτε ἦτο ἀνάγκη αἰ κατὰ τόπους Ἐκκλησίαι νὰ ἀναπνεύουν μὲ τὴν πνοὴν τῆς ὅλης τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίας, νὰ χαίρουν μετὰ χαϊρόντων καὶ νὰ κλαίουν μετὰ κλαίωντων, καὶ εἴτε πάσχει ἐν μέλος νὰ συμπάσχουν πάντα τὰ μέλη, πολὺ περισσότερον σήμερον, ὅποτε τὰ μὲν προβλήματα εἶναι παντοῦ ἠϋξημένα, ἢ δὲ ἀνάγκη τῆς ἐνότητος καὶ τῆς συνεργασίας εἶναι περισσότερον ἀπὸ ἐπιτακτικῆ. Ἐνα μέσον πρὸς τοῦτο εἶναι προφανῶς τὸ νὰ ἐορτάζωμεν, δηλ. νὰ αἰσθανώμεθα μέσα εἰς τὴν λατρείαν μας καὶ εἰς τὴν ζωὴν μας, μέσα εἰς τὸν καθημερινὸν ἀγῶνα μας καὶ εἰς τὸ ὄλον ἐκκλησιαστικὸν ἔτος, τοὺς ἀγίους ἄλλων περιοχῶν, τοῦ Βορρᾶ ἢ τοῦ Νότου. Εἶναι μεγάλος ἐμπλουτισμὸς ὄχι μόνον τοῦ εορτολογίου μας, ἀλλὰ καὶ τῆς καθόλου χριστιανικῆς ἐμπειρίας μας, ἐὰν ἐορτάζωμεν ὄχι μόνον πολὺ γνωστοὺς ἢ πολὺ παλαιοὺς ἢ πολὺ «ἰδιόκους» μας ἀγίους, ἀλλὰ καὶ νεοφανεῖς ἀστέρας καὶ ἐ-

3) Βυζαντινὸν εορτολόγιον, Κων)πολις 1896, σελ. 13.

Μακαριώτατε,

Εἰς τὰ πλαίσια τῆς συντόμου αὐτῆς ὁμιλίας δὲν ἦτο θεαίως δυνατὸν νὰ παρουσιάσω τὸ ὄλον ἔργον τὸ ὁποῖον ἀφῆκεν ὁ Καθηγητὴς Βέλλας, διότι θὰ ἤμην ἠραγκασμένος νὰ ὁμιλήσω ἐπὶ μακρόν. Δι' αὐτὸ περιορίζομαι ἐν τέλει νὰ τονίσω ὅτι ὁ Βέλλας ὑπῆρξε μία ὑπέροχος μορφή τῆς ἀκαδημαϊκῆς Θεολογίας καὶ ὁ μέγας σκαπανεὺς τῆς ἐν Ἑλλάδι ἐπιστήμης τῆς Π. Διαθήκης, καταλαβὼν περιοριστὸν θέσιν μεταξὺ τῶν Ἑλλήνων βιβλικῶν ἐρμηνευτῶν καὶ καταλιπὼν ἀξιόλογον συγγραφικὸν ἔργον. Ἐπὶ πλέον δὲ ὑπῆρξε καὶ διακεκριμένος ἐκκλησιαστικὸς ἐπιστήμων, ἐνδιαφερομὲνος νὰ καταστήσῃ τὰ πορίσματα τῶν ἐπιστημονικῶν ἐρευνῶν του προσιτὰ εἰς τὸ εὐρύτερον θεολογικὸν κοινόν, εἰς τοὺς ἐργάτας τῆς Ἐκκλησίας καὶ εἰς πάντα πνευματικὸν ἄνθρωπον. Διὰ νὰ ἐκτιμῶμεν ὅπως πρέπει τὸ ἔργον του εἶναι ἀπαραίτητον νὰ λάβωμεν ἐπ' ὄφιν ὅτι παραλλήλως πρὸς τὰ ποι-

κίλια πανεπιστημιακά του καθήκοντα (διδασκικά, συγγραφικά, διοικητικά κ.λπ.), εἶχεν ἐπωμισθῆ καὶ ἄλλα βαρύνοντα, τὰ ὁποῖα τοῦ ἀνετίθεντο κατὰ καιροὺς ὑπὸ τῆς Πολιτείας καὶ τῆς Ἐκκλησίας, λόγῳ ἀκριβῶς τῶν μεγάλων του ἰκανοτήτων καὶ τῆς ἐμπιστοσύνης τὴν ὁποίαν ἐνέπνεε ἢ ἀκεραιότης τοῦ χαρακτῆρός του. Πάντα ταῦτα μαρτυροῦν ὅτι μὲ τὸν πρόωγον θάνατόν του ἦτο ἐπόμενον νὰ δημιουργηθῆ μέγα καὶ δυσαναπλήρωτον κενόν.

Ἐὰς εὐχηθῶμεν ὅμως νὰ παραμῆνῃ ἡ μνήμη του αἰωνία, ὥστε νὰ φωτίζονται καὶ διδάσκονται οἱ ἐπιγινόμενοι ἀπὸ τὸ παράδειγμά του. Διότι τοιοῦτων ἀνδρῶν ἔχει σήμερον ἀνάγκη ὄχι μόνον ἡ ἐπιστήμη, ἀλλὰ καὶ τὸ ἑλληνικὸν ἔθνος, ἐπὶ πλέον δὲ καὶ ἡ Ἐκκλησία.

ΠΑΝ. ΣΙΜΩΤΑΣ

Καθηγητὴς Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης

τερογλώσσους μάρτυρας Χριστού, οι οποίοι θα μαρτυρούν «ὅτι καὶ τὰ ἔθνη ἐδέξαντο τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ» (Πράξ. ια' 1) καὶ ἄρα πραγματοποιεῖται ἡ ἐπαγγελία «ἐκχεῖθ' ἀπὸ τοῦ Πνεύματός μου ἐπὶ πᾶσαν σάρκα» (Πράξ. β' 17)⁴.

Εἰς ἐποχὴν ποικίλων ἀνοιγμάτων καὶ ἀμφιβολῶν ἐνίοτε οἰκουμενισμῶν εἶναι καταφανὲς πόσον ἡ Ἁγία τοῦ Χριστοῦ Καθολικὴ Ἐκκλησία πρέπει νὰ ἀνοίγῃ τὰς πτέρυγὰς τῆς καὶ νὰ ἐπισυνάγῃ τὰ ἀπανταχοῦ τέκνα τῆς ἡ νὰ ἐπικαλεῖται τὴν πρεσβείαν τῶν ἀγῶν τὸν κόσμον ἁγίων τῆς. Εἶναι ἀνάγκη νὰ παρουσιάζεται ὡς **Μία** «ἡ ἀπὸ περᾶτων ἕως περᾶτων τῆς οἰκουμένης» Ὁρθόδοξος Ποίμνη, «ἵνα ὁ κόσμος πιστεῦσῃ» (Ἰωάν. ιζ' 21, 23). Καὶ τοῦτο νὰ γίνεταί ὄχι μόνον ἐκτάκτως, εἰς τὰς Πανορθόδοξους Διασκέψεις, ἀλλὰ καθημερινῶς εἰς κάθε θυσιαστήριον καὶ εἰς κάθε ἀναλόγιον καὶ εἰς κάθε ἀμύδινα.

Ὡς μίαν συμβολὴν εἰς τὸ θέμα αὐτὸ παραθέτομεν ἐν συνεχείᾳ κατάλογον ἐορταζομένων ἁγίων τῶν τεσσάρων σλαβικῶν ὀρθοδόξων Ἐκκλησιῶν, ὁ ὁποῖος πιθανὸν νὰ μὴ εἶναι πλήρης. Μετὰ τὸν τρόπον αὐτὸν θέλομεν νὰ δώσωμεν ἀφορμὴν εἰς τὰ ἀρμόδια συλλογικὰ ἔργα καὶ δὴ εἰς τὴν Συνοδικὴν Ἐπιτροπὴν ἐπὶ τῆς θ. λατρείας, νὰ μελετήσουν τὸ θέμα. Ἡ σκέψις μας δὲν εἶναι νὰ εἰσαχθοῦν ὅπωςδὴποτε ὄλαι αὐταὶ αἰ μνήμαι εἰς τὸ ἰδικὸν μας ἐορτολόγιον. Ἐὰν τὸ θέμα μελετηθῇ, εἶναι δυνατόν νὰ εὑρεθοῦν προσεται καὶ σταδιακαὶ λύσεις, ὅπως π.χ. τῇ αὐτῇ ἡμέρᾳ μνήμη τῶν ἐν Ρουμανίᾳ ἐορταζομένων ἁγίων, ὧν τὰ ὀνόματα... κ.ο.κ. Σκοπὸς δὲν εἶναι νὰ ὑπερφορτώσωμεν τὰ μνηαῖα μας, ἀλλὰ νὰ ἀποκτήσωμεν μίαν λειτουργικὴν γεῦσιν τῆς ἀγῶν τὸν κόσμον ἐνόητός μας⁵.

ΒΟΥΛΓΑΡΙΚΗ ΕΚΚΛΗΣΙΑ

Βασίλειος: Βόρις Α' (907) καὶ ὁ υἱὸς του Συμεὼν (927).

Μαθηταὶ Κυρίλλου καὶ Μεθοδίου: Κλήμης καὶ Νασὺμ (Θ' αἰών).

4) Ἐν κάπως ἀντίστοιχον παράδειγμα εἶναι τὸ πόσον ἐμπλουτισμὸν ἔδωσε εἰς τὴν ἐν γένει ἐκκλησιαστικὴν ζωὴν μας ἡ κατὰ τὴν τελευταίαν εἰκοσαετίαν ἀνακήρυξις ὑπὸ τοῦ Οἴκου. Πατριαρχεῖον τῶν ἁγίων Νικοδήμου Ἀγιορείτου, Κοσμά τοῦ Αἰτωλοῦ, Νεκταρίου Αἰγίνης, Ἀρσενίου τοῦ ἐν Πάρῳ, καὶ τῶν ἁγίων γυναικῶν Πελαγίας τῆς ἐν Τήνῳ καὶ Λυδίας τῆς ἐν Φιλίπποις, καθὼς καὶ τῶν τριῶν ἁγίων τῆς Λέσδου.

5) Τὸ πληροφορικὸν ὕλικόν διὰ τὸ παρὸν ἄρθρον ἔχομεν ἀντλήσει κατὰ σειρὰν ἀπὸ τὸ περιοδικὸν CONTACTS, 4 TRIM. 1976, ἀπὸ τὸ ἡσυχαστήριον Ἁγίας Τριάδος Κορωπίου, ἀπὸ τὴν δ. Μιρίαν Σπυροπούλου καὶ ἀπὸ τὸν Ἀγιορειτικὸν Ἐπιτραπέζιον Ἡμεροδείκτην 1977 (Δωροθέου Μοναχοῦ). Σημειωτέον ὅτι εἰς τὸ ρωσικὸν ἐορτολόγιον ἐκτὸς ἀπὸ τοῦς Ρώσους ἁγίους περιλαμβάνονται καὶ ἅγιοι ἀπὸ τὴν Γεωργίαν, Ἀρμενίαν, Ἰνδίας, Οὐγγαρίαν, Φιλλανδίαν καὶ Βαλτικὰς χώρας κ.λπ. Διὰ πολλὰς παραθέσεις δὲν κατορθώσαμεν νὰ κάμωμεν διασταύρωσιν πληροφοριῶν.

Μεγάλοι ἅγιοι: Ἰωάννης τῆς Ρίλας, ἀσκητῆς ἐν Ροδόπη (946). (Τὸν ἐορτάζομεν καὶ ἡμεῖς 19 Ὀκτωβρίου).

Θεοδοσίος Τυρνόβου, ἡσυχαστῆς ἐν Κιλιφάρεβο καὶ μαθητῆς Γρηγορίου Σιναΐτου (1362).

Ρωμύλος ἢ Ράϊκος ὁ Καλορωμανὸς μαθητῆς τοῦ ἀνωτέρω (1375).

Εὐθύμιος ἀρχιεπ. Τυρνόβου, μαθητῆς Θεοδοσίου καὶ διοργανωτῆς Μοναχισμοῦ (ΙΕ' αἰ.).

Κυπριανὸς Κιέβου, μαθητῆς τοῦ ἀνωτέρω (1406).

Νέωτεροι ἅγιοι: Παΐσιος Χιλανδαρινός, ὄσιος καὶ συγγραφεὺς (1762).

Σωφρόνιος ἐπίσκοπος Βράκας (1815).

Νομάρτες: Ἰωάννης ὁ μοναχός, ὁ μαρτυρήσας ἐν Κων πόλει 5 Μαρτίου 1784.

Ἀναστάσιος ἐκ Ράντοβιτς ὁ μαρτυρήσας ἐν Θεσσαλονίκῃ 8 Αὐγούστου 1794.

Οἱ δύο τελευταῖοι περιέχονται καὶ εἰς τὸ ἰδικὸν μας Νέον Μαρτυρολόγιον. Εἰς δὲ τὸ Ρωσικὸν περιλαμβάνονται οἱ Τέσσαρες μάρτυρες τοῦ Θ' αἰῶνος (Γεώργιος ἐπίσκοπος, Πάροδος καὶ Πέτρος πρεσβύτεροι καὶ Βογιάν ἡγεμῶν) 28 Μαρτίου, ὁ ὄσιος Δημήτριος τοῦ Μπασάμποφ (1685) 26 Ὀκτωβρίου καὶ οἱ νεομάρτυρες Λάζαρος ὁ ποιμὴν (1802) 23 Ἀπριλίου, Ἰγνάτιος ὀσιομάρτυς (1814) 9 Ὀκτωβρίου καὶ Δαμασκηνὸς (1771) 16 Ἰανουαρίου (ὁ τελευταῖος εἶναι καὶ εἰς τὸ ἰδικὸν μας Ν. Μαρτυρολόγιον).

ΓΙΟΥΓΚΟΣΛΑΒΙΚΗ ΕΚΚΛΗΣΙΑ

Ἰανουάριος:

14. Σάββας Α' ἀρχιεπίσκοπος τῶν Σέρβων (1233).

15. Γαβριὴλ ἀσκητῆς εἰς Λέσνοβο (Ι' αἰ.).

Φεβρουάριος:

8. Σάββας Β' ἀρχιεπίσκοπος Σέρβων (1268).

11. Γεώργιος ὁ χρυσοκόμος, νεομάρτυς (1515).

13. Συμεὼν ὁ μυροδότης, βασιλεὺς, πατὴρ Ἀγ. Σάββα (ΙΓ' αἰ.).

Ἀπρίλιος:

29. Βασίλειος τοῦ Ὁστρογκ ὁ θαυματουργός (1671).

Μάϊος:

11. Νικόδημος ἀρχιεπίσκοπος Πεκίου (πρ. ἡγούμενος Χιλανδαρίου) (1325).

20. Στέφανος (άσκητής) του Πήπερ (1697).

22. Βλαδίμηρος βασιλεύς και μάρτυς (1015).

Ί ο ύ ν ι ο ς :

5. Πέτρος ό άναχωρητής της Κορίσσης (1270 ή 1275).

15. Έφραιμ πατριάρχης των Σέρβων και άσκητής (1400).

Αλέξαρος βασιλεύς των Σέρβων (1389).

21. Άναστασία ή μητήρ του Άγ. Σάββα (κατά κόσμον πριγκήπισσα και βασίλισσα Άννα) (1200;).

Ί ο ύ λ ι ο ς :

19. Στέφανος ό ύψηλός, δεσπότης (ήγεμών) των Σέρβων (1427).

Ευγενία, πρώην βασίλισσα Μίλιτσα, μητήρ του προηγούμενου (1405).

30. Άγγελίνα, πριγκήπισσα και είτα ιδρύτρια της μονής Κρούσεντολ (ΙΕ΄ αϊ.).

Σ ε π τ έ μ θ ρ ι ο ς :

3. Ίωαννίκιος πατριάρχης των Σέρβων (1349).

24. Στέφανος βασιλεύς των Σέρβων (άδελφός άγ. Σάββα) (1224).

Δαυίδ (πρ. πρίγκιψ Δημήτριος) και βασιλεύς Βλάντισλαβ (ΙΓ΄ αϊ.).

Ό κ τ ώ θ ρ ι ο ς :

4. Στέφανος Στυλιάνοβιτς, ήγεμών (ΙΣΤ΄ αϊ.).

18. Πέτρος μητροπολίτης του Τσέτινιε (Μαυροβουνίου) (ΙΘ΄ αϊ.).

19. Πρόχορος της Πτσίνας, έρημίτης (ΙΑ΄ αϊ.).

28. Άρσένιος άρχιεπίσκοπος Πεκίου (1266).

30. Μιλούτιν βασιλεύς των Σέρβων (ΙΓ΄ — ΙΔ΄ αϊ.).

Ν ο έ μ θ ρ ι ο ς :

11. Στέφανος Ντέσανσι, βασιλεύς και είτα μοναχός (ΙΔ΄ αϊ.).

Δ ε κ έ μ θ ρ ι ο ς :

2. Ίωαννίκιος του Ντέβιτς, άσκητής και θαυματουργός (1430).

10. Ίωάννης ήγεμών Μπράνκοβιτς (ΙΣΤ΄ αϊ.).

17. Άβδακούμ ό διάκονος, νεομάρτυς (έπί Τουρκοκρατίας).

20. Δανιήλ άρχιεπίσκοπος των Σέρβων (ΙΔ΄ αϊ.).

ΡΟΥΜΑΝΙΚΗ ΕΚΚΛΗΣΙΑ

Ά π ρ ί λ ι ο ς :

11. Καλλίνικος της Τσερνίκας, στάρετς και είτα μητροπολίτης (1868).

24. Ίορέστ, μητροπολίτης Τρανσυλβανίας (1643).

Σάββας Μπραγκοβίτσι, μητροπολίτης Τρανσυλβανίας (1680).

Σ ε π τ έ μ θ ρ ι ο ς :

15. Ίωσήφ ό νέος (ντέ Πάρτος), μητροπολίτης Τιμισαράς (1656).

Ό κ τ ώ θ ρ ι ο ς :

21. Βησσαρίων Σαράϊ, μοναχός και όμολογητής (ΙΗ΄ αϊ.).

Σωφρόνιος της Τσισάρα, μοναχός και όμολογητής (ΙΗ΄ αϊ.).

Όπρεα Μικαίλους (Νικόλαος), λαϊκός όμολογητής και μάρτυς (ΙΗ΄ αϊ.).

Μ ή έ ο ρ τ α ζ ό μ ε ν ο ι γ ε ν ι κ ώ ς κ α ι έ π ι σ ή μ ω ς :

Δανιήλ συχάστρου, ήσυχαστής της Πούτνας.

Παΐσιος Βελιτοκόφσκυ (1794).

Γεώργιος, στάρετς της Τσερνίκας (1806).

Ίωάννης Βλάχουλ (Βλάχος), νεομάρτυς (1662), έλέπε Νέον Μαρτυρολόγιον 12 Μαΐου.

Κωνσταντίνος Μπραγκοβιάνου.

Θεοδώρα άσκήτρια της Σίχλα.

Ναζάρια σταρέτσα.

Άρχιμ. ΗΛ. ΜΑΣΤΡΟΓΙΑΝΝΟΠΟΥΛΟΣ

(Συνεχίζεται)

Η ΕΝ ΤΩ ΚΟΣΜΩ ΑΠΟΣΤΟΛΗ ΤΟΥ ΜΑΡΤΥΡΟΣ ΚΑΙ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ Ο ΑΓΙΟΣ ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ Ο ΜΥΡΟΒΛΗΤΗΣ *

Τὴν ἄνοιξιν τοῦ 50 μ.Χ. ὁ Ἀπόστολος τῶν Ἑθνῶν Παῦλος, ὁ Σίλας καὶ ὁ Τιμόθεος, βαδίζοντες τὴν Ἑγνατίαν ὁδὸν καὶ ἐρχόμενοι ἀπὸ τοὺς Φιλίππους καὶ τὴν Ἀμφίπολιν, ἀντίκρουσαν τὴν ὠραίαν, τὴν Ἑλληνικὴν Θεσσαλονίκην, ἣτις ἔλαμπεν ὡς μαργαρίτης ἐν τῷ κόλπῳ τοῦ Θερμαϊκοῦ. Εἶπε τότε ὁ ἀπόστολος εἰς τοὺς συνοδοὺς του: Ἐδῶ θὰ κηρύξωμεν τὴν Βασιλείαν τῶν οὐρανῶν. Καὶ ἔπασσε ὁ ἀποστολικὸς σπόρος καὶ «ἐφύτρωσαν» χιλιάδες χριστιανῶν, ἐν οἷς καὶ ὁ Δημήτριος, ὁ Θεσσαλονικεὺς.

Ὁ Ἀπόστολος Παῦλος ἐπέλεξε τὴν Θεσσαλονίκην ὡς ὀρμητήριον τοῦ κηρύγματός του πρὸς τὸ Αἰγαῖον καὶ τὰ Βαλκάνια, ὀλίγον δὲ ἀργότερον ἡ Θεία Πρόνοια ἐπέλεγε τὴν ἰδίαν πόλιν ὡς κέντρον διαδόσεως τῆς Ἐκκλησίας πρὸς Βορρᾶν, ἀναδεικνύουσα ἐδῶ Μεγάλους Μάρτυρας, Οἰκουμενικοὺς Ἱεραποστόλους καὶ πλείστους ἄλλους φαεινοὺς ἀστέρας τοῦ νοητοῦ στερεώματος.

Ἐν τῷ χώρῳ, ἔνθα ἰστάμεθα, πρὸ 1674 ἐτῶν παρέδωκε τὸ πνεῦμα, μαρτυρικῶς θανάτῳ, ὁ Ἅγιος Δημήτριος, ὁ Μυροβλήτης, σάλπιγξ γενόμενος τῶν οὐρανίων ὡδῶν. Ἄπασα σήμερον ἡ χριστιανικὴ οἰκουμένη στρέφει πρὸς τὴν Θεσσαλονίκην καὶ τὴν μορφήν τοῦ Μεγαλομάρτυρος Ἁγίου Δημητρίου καὶ ἐνθυμουμένη τὸ μαρτύριον αὐτοῦ, τιμᾷ τὸν Ἅγιον, ὅσον ὀλίγους Ἅγίους, διότι ἡ ἐν τῷ κόσμῳ ἀποστολὴ τοῦ Μάρτυρος, ἀλλὰ καὶ ὅλης τῆς Ἐκκλησίας εἶναι μεγάλη. Ἴδου ἡ σημερινὴ ὑπόθεσις τοῦ Ἱεροῦ Ἀμβωνος.

Α΄

Ἡ ἐποχὴ, καθ' ἣν ἔζησεν ὁ Ἅγιος Δημήτριος, εἰδωλολατρικὴ, μὲ παχυλὰς ἰδέας διὰ τὸν ἄνθρωπον, κρατούσας αὐτὸν δέσμον εἰς τὰ εὐτελεῖ πάθη τῆς εὐζωΐας, δὲν ἠμπόδισεν τὸν μυροβλήτην Ἅγιον, ἵνα θραύσῃ τὸ κέλυφος τῶν αἰσθητῶν πραγμάτων καί, ἐγκαταλείπων τὰς μαρμα-

* Σειπῆ ἀδεία τοῦ Μακαριωτάτου Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος κ.κ. ΣΕΡΑΦΕΙΜ καὶ εὐγενῆ προσκλήσει τοῦ Παναγιωτάτου Μητροπολίτου Θεσσαλονίκης κ.κ. ΠΑΝΤΕΛΕΗΜΟΝΟΣ, ὁ παρὼν Λόγος (πραγματεία) ἐξεφωνήθη εἰς τὴν Βασιλικὴν τοῦ Ἁγίου Δημητρίου Θεσσαλονίκης τὴν 26ην Ὀκτωβρίου 1977 κατὰ τὸν ἐπίσημον ἑορτασμὸν τῆς ἀπελευθερώσεως τῆς Πόλεως.

ρίνας θεότητος μετὰ τῶν νεκρῶν θεομῶν, ἔλθῃ εἰς εὐγένειαν καὶ ὠριμότητα ψυχῆς, ἣν ἀπαιτεῖ τὸ Θεῖον Φῶς. Ὁ κόσμος τῆς ἐποχῆς του εὐρίσκεται ἐν κινδύνῳ. Ἐχει διαταραχθῆ ἡ τάξις τῆς δημιουργίας. Ὁ μεγαλύτερος κίνδυνος προήρχετο ἐκ τῆς ἀνθρωπίνης σκέψεως, ἣτις ὅτε μὲν ἐθεοποιεῖ τὸν ἄνθρωπον καὶ τὰς ἀπολαύσεις του, ὅτε δὲ ἐθεώρει τὰ πάντα μηδέν. Ἡ ἀπολυτοποίησις αὐτῆς τῆς ἀξίας καὶ ἀπαξίας τοῦ κόσμου δὲν περιωρίζετο μόνον εἰς τὰς ἀνωτέρας τάξεις τῆς κοινωνίας, ἀλλ' ἐπεξετείνετο εἰς ἀπάσας τὰς βαθμίδας αὐτῆς. Ἀμφοτέρα δὲ τὰ ἄκρα ταῦτα τῆς εἰδωλολατρικῆς σκέψεως ἦσαν ἔργα τῆς κατακλυσῆς τὸν κόσμον ἀμαρτίας.

Ὁ Ἅγιος Δημήτριος διακρίνει εὐστοχώτατα τὴν νέαν ἀνθρωπότητα, ἀνατέλλουσας ἐκ τοῦ χριστιανισμοῦ, μὲ βασικὸν νόμον καὶ ἀρχὴν τὴν φυσικὴν πρὸς τὸν κόσμον καὶ τὸν ἄνθρωπον ἀγάπην τοῦ Θεοῦ. Ἀπὸ τὸ χάος καὶ τὴν ἀθλιότητα τῆς εἰδωλολατρίας θ' ἀναφανῆ ἡ θεοῖδρυτος τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησία, ἣν εἶχεν ἐλαχίστως διαισθανθῆ ὁ Πλάτων, κατὰ τὴν μυστηριακὴν ἀποκάλυψιν τοῦ «Σπερματικοῦ Λόγου». Διὰ τῆς Ἐκκλησίας ὁ Κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστὸς συντρίβει τὴν ἄρνησιν καὶ τὴν ἀντίστασιν τοῦ κόσμου.

Τὸ μαρτύριον τοῦ Ἁγίου Δημητρίου, ὡς καὶ ὅλων τῶν μαρτύρων τῆς Ἐκκλησίας, δεικνύει τὴν δύναμιν τῆς ψυχῆς, δυναμένης ἵνα πορεύηται πρὸς τὰ οὐράνια.

Μετὰ τὸν θάνατον καὶ τὴν Ἀνάστασιν τοῦ Κυρίου ὁ θάνατος εἶναι ὁ «μέγας μυσταγωγός» μυσταγωγεῖ τὴν ζωὴν καὶ τὴν σῶζει ἀπὸ τὴν ἀηδίαν τῆς φθορᾶς. «Ὁ ἀθεϊσμός πρεσβεύει ἕνα διπλὸ ἄτοπον. Παράγει τὴν ζωὴν ἀπὸ τὸ μηδέν καὶ ἐκμηδενίζει τὸν ζῶντα κατὰ τὴν στιγμήν τοῦ θανάτου. Δὲν εἶναι ὅμως ἡ ζωὴ ἕνα στοιχεῖον τοῦ μηδενός, ἀλλὰ ὁ θάνατος ἕνα στοιχεῖον τῆς ζωῆς»¹. Ὁ θάνατος εἶναι ἡ καθαροὶς δι' ἧς φθάνει τις εἰς τὴν ἀνάστασιν.

Ὁ Μάρτυς ποθεῖ τὸν θάνατον.

Ὁ Ἅγιος Γρηγόριος, ὁ Νύσσης, ἀφηγούμενος τὸν θάνατον τῆς ἀδελφῆς του Μακρίνας, ἐπεξη-

1. Π. Εὐδοκίμοφ, «ΟΡΘΟΔΟΞΙΑ», μετάφρ. Ἀγ. Μουρτζοπούλου, ἔκδ. Ρηγοπούλου, σελ. 437.

γει τουτον τον ενδόμυχον πόθον του Μάρτυρος, ὅστις, πόθος, ὠθεῖ τουτον πρὸς τὸ μαρτύριον. Γράφει ὁ Ἱερὸς Πατήρ: «Ἡ ἡμέρα παρήρχето, ὁ ἥλιος ἔδουε καὶ εἰς ἐκείνην, τὴν Μακρίναν, δὲν υπεχώρει ὁ πόθος, ἀλλ' ὅσον ἤγγιζεν ἡ στιγμή τοῦ τέλους, σφοδρότατα ἐπεθύμει τὸν θάνατον... Καὶ ταῦτα ἐνθυμουμένη, οὐκὶ πρὸς ἡμᾶς, τοὺς παρόντας, ἀλλὰ πρὸς Ἐκεῖνον, τὸν Χριστόν, εἶχε ἐστραμμένα τὰ ὄμματα. Διότι ὁ θάνατος μετετρέπετο δι' αὐτὴν εἰς ἀνατολὴν μιᾶς ἄλλης ζωῆς»². Ἡ Ἐκκλησία δὲν ἠλλαξε μόνον τὴν φύσιν καὶ τὴν οὐσίαν τοῦ θανάτου, ἀλλὰ καὶ τὸ ὀνοματεπώνυμόν του ἀκόμη λειτουργικῶς ὀνομάζει «κοίμησιν»! Οὕτω οἱ μάρτυρες γίνονται οἱ υπέρμαχοι τῆς οἰκουμένης. Οἱ τόποι τῶν μαρτυρίων Ναοί, ἀγιάζοντες τὰ πλήθη, οἱ τάφοι αὐτῶν ἀναβλύζουσι «μύρον πολύτιμον». Ὁ τάφος τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ εἶναι «ὡς παραδείσου ὑψαιότερος ὄντως»³. Πράγματι ἐντὸς τοῦ χώρου τῆς Ἐκκλησίας τὸ φρικτὸν μυστήριον τοῦ θανάτου εἶναι ἡ ἀπαρχὴ τῆς Βασιλείας τῶν Οὐρανῶν, εἶναι ἡ ἀνατολή, κομίζουσα τῷ ἀνθρώπῳ βεβαίαν ἐλπίδα.

Ὁ Μάρτυς μὲ τὸν θάνατόν του δὲν ἀφανίζεται, ζῆ εἰς τὸ πάνθεον τῶν ἐκλεκτῶν τοῦ Θεοῦ.

Ὁ Μάρτυς εἶναι τὸ ὄργανον τοῦ Θεοῦ, δι' οὗ ὁ Ὑψιστος κάμνει γνωστὴν ἐν τῷ κόσμῳ τὴν παντοδυναμίαν Του.

Ὁ Μάρτυς εἶναι φορεὺς καὶ χορηγὸς συγκρότως τῆς Θείας Χάριτος, πληρούσης αὐτὸν δι' ἀνεξηγήτου ψυχικῆς καὶ σωματικῆς δυνάμεως πρὸ τῶν φρικτῶν βασανιστηρίων.

Ὁ Μάρτυς συνενώνει τὸ αἷμά του μετὰ τοῦ αἵματος τοῦ Γολγοθᾶ καὶ ἀμφότερα ποτίζει τὸ δένδρον τῆς πίστεως καὶ τρέφουσι τὴν Ἐκκλησίαν καὶ τοὺς πιστοὺς.

Ὁ Μάρτυς «ὑπάρχων πλήρης Πνεύματος Ἁγίου»⁴, κατὰ τὴν στιγμήν τοῦ μαρτυρίου θεωρεῖ «δόξαν Θεοῦ... καὶ τὸν υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου —τὸν Κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστόν— ἐκ δεξιῶν τοῦ Θεοῦ ἐσιτῶτα»⁴ καὶ ἐξ αὐτοῦ λαμβάνει τὴν μυστικὴν δύναμιν διὰ τὸ μαρτύριον καὶ τὴν ἔκστασιν.

Ὁ Μάρτυς συγκεντρῶν ἐν ἑαυτῷ τὸ θαῦμα τῆς ἀναγεννήσεως καὶ τῆς σωτηρίας τοῦ ἀνθρώπου καὶ δεκνύων τὴν ὁδὸν τῆς ἀγιότητος καὶ τῆς θεώσεως, «ζέων τῷ πνεύματι»⁵, κηρύσσει ἀδιαλείπτως καὶ κατὰ τὸν πλέον καταληπτόν καὶ ζωηρὸν τρόπον τὴν δόξαν τῆς Ἁγίας Τριάδος. Ὁ

ἄνθρωπος ἀσπάζεται καὶ δέχεται εὐκολώτερον τὴν διὰ τῶν μαρτύρων πρὸς αὐτὸν κλήσιν τοῦ Θεοῦ, διότι ἕκαστος συμπάσχει μετὰ τοῦ μάρτυρος, ζῆ καὶ ἀναπνέει μετὰ τῆς καρδίας αὐτοῦ, συμμερίζεται τὰ κατὰ κόσμον «δεινὰ καὶ τὰς θλίψεις»⁶ του, ἀλλὰ καὶ ἐμπνέεται καὶ ἐνθαρρύνεται καὶ ἐμπυχοῦται ὁ πιστὸς ἐκ τῆς θαυμαστῆς τοῦ μάρτυρος καρτερίας καὶ οἰκειοποιεῖται τὴν δι' αὐτοῦ εἰς τὸν κόσμον ἐρχομένην Θεῖαν Χάριν καὶ Εὐλογίαν. Τὰ μαρτύρια ὀμιλοῦσιν εἰς τὴν ψυχὴν ἐκάστου περισσότερο ἀπὸ οἰονδήποτε γραπτὸν ἢ προφορικὸν λόγον, δι' αὐτὸ κατέχουσι σημαντικὴν θέσιν ἐν τῇ οἰκονομίᾳ τοῦ Θεοῦ. Καὶ ἐν τῇ Παλαιᾷ Διαθήκῃ εὐλογεῖται καὶ ἐξαγγίζεται ὁ θεσμός. Ὁ Προφήτης Δανιὴλ ἐν τῷ λάκκῳ τῶν λεόντων, οἱ Ἅγιοι τρεῖς παῖδες ἐν τῷ μέσῳ τῆς φλογὸς τῆς καμίνου, ἡ μήτηρ τῶν υἱῶν Μακκαβαίων, προτρέπουσα τὰ τέκνα αὐτῆς, ἵνα ὑπομείνωσιν ἄχρι τέλους τὸ μαρτύριον, ὁ πολυπαθὴς Ἰώβ, τὰ ὑπὸ τοῦ Ἡρώδου σφαγιασθέντα νήπια, ὁ ἀποκεφαλισθεὶς Προφήτης καὶ Πρόδρομος Ἅγιος Ἰωάννης καὶ πλῆθος ἄλλων γνωστῶν καὶ ἀγνωστῶν δικαίων εἶναι ἐκ τῶν συμπαιθεστάτων προσώπων τῆς Βίβλου.

Τὴν πληρεστέραν δὲ ἐν τῷ κόσμῳ ἀποστολὴν τῶν μαρτύρων δίδει ὁ Ἀπόστολος Παῦλος ἐν τῇ πρὸς Ἑβραίους ἐπιστολῇ: Οἱ μάρτυρες διὰ τῆς πίστεως κατηγωνίσαντο βασιλείας, εἰργάσαντο δικαιοσύνην, ἐπέτυχον ἐπαγγελιῶν ἔφραξαν στόματα λεόντων, ἔσβεσαν δύναμιν πυρός, ἔφυγον στόματα μαχαίρας, ἐνεδυναμώθησαν ἀπὸ ἀσθενείας, ἐγενήθησαν ἰσχυροὶ ἐν πολέμῳ... ἄλλοι ἐτυμπανίσθησαν... ἕτεροι δὲ ἐμπαιγῶν καὶ μαστίγων πείρασαν ἔλαβον, ἔτι δὲ δεσμῶν καὶ φυλακῆς. Ἐλιθάσθησαν, ἐπρίσθησαν, ἐπειράσθησαν, ἐν φόνῳ μαχαίρας ἀπέθανον»⁷. Καὶ πάντα ταῦτα «ἵνα κρείττονος ἀναστάσεως τύχωσι». Τοιοῦτον ἔχομεν «περικείμενον ἡμῖν νέφος μαρτύρων».

Τέλος, ὁ Μάρτυς εἶναι ἡ ἐν τῷ κόσμῳ προέκτασις τῆς Σταυρικῆς Θυσίας τοῦ Γολγοθᾶ, εἶναι ἡ προέκτασις τοῦ δεξιοῦ καὶ εὐωνύμου ἄκρου τοῦ Σταυροῦ τοῦ Κυρίου, ἐπισκιαζοντος τὸν κόσμον. Δι' αὐτό, ἐὰν ὁ σταυρικὸς θάνατος τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ εἶναι ἡ κρίσις τῆς ἱστορίας τῆς ἀνθρωπότητος, ὁ μαρτυρικὸς θάνατος τῶν μαρτύρων εἶναι ἡ κρίσις τοῦ κόσμου, τὰ ἔργα τοῦ ὁποίου κρίνουσι τὸν ἴδιον τὸν κόσμον. Ὁ κόσμος, ὅστις βασανίζει τοὺς ἀπεσταλμένους τοῦ Θεοῦ, περιορίζεται ἐντὸς τῆς ἰδίας του ὑπάρξεως καὶ στερεῖ ἑαυτὸν τῆς ἀγάπης τοῦ Θεοῦ μολοντί αὕτη ἀπλοῦται ἐφ' ὀλοκλήρου τῆς δημιουργίας. Μεσολαβεῖ ἡ Ἐκκλησία, ἥτις συνενώνει «τὰ τὸ πρὶν διεσιτῶτα»⁸ καὶ ἡ καρ-

2. Ἁγίου Γρηγορίου Νύσσης, κατήχ. λβ', Ρ.Γ. 46. 944B.

3. Πεντηκοστάριον, ἐκδ. Ἀπ. Διακ. σελ. 8α.

4. Πράξ. Ζ', 55-56.

5. Πράξ. ΙΗ', 25.

6. Στιχηρὸν Ἰδιόμελον Ἑορτῆς Ἀπ. Παύλου.

7. Ἑβρ. ΙΑ', 34-37.

8. Κανὼν Μ. Σαββάτου. «ΚΥΜΑΤΙ ΘΑΛΑΣΣΗΣ», Ὡδὴ ε'.

ΤΟ ΖΗΤΗΜΑ ΤΗΣ ΜΕΤΑΦΡΑΣΕΩΣ ΤΗΣ ΑΓΙΑΣ ΓΡΑΦΗΣ *

Ο παλαιός μαθητής και επί ετη επιστημονικός συνεργάτης ήμων ἐν τῇ Θεολογικῇ Σχολῇ τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν, πρὸς Γεώργιος Δ. Μεταλληνός, υπέβαλε τὴν μελέτην του ταύτην ὡς ἐναίσιμον ἐπὶ διδακτορία διατριβὴν εἰς τὴν Θεολογικὴν Σχολὴν τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν, ἐδαθμολογήθη δὲ αὕτη μὲ τὸν βαθμὸν «ΑΡΙΣΤΑ». Τοῦτο δεικνύει τὴν ὑπὸ τοῦ συγγραφέως ἐπιτυχῆ διαπραγμάτευσιν ἐνὸς λίαν ἐνδιαφέροντος θέματος, ὡς εἶναι τὸ ζήτημα τῆς μεταφράσεως τῆς Ἀγίας Γραφῆς εἰς τὴν Νεοελληνικὴν.

Ἡ διατριβὴ τοῦ π. Μεταλληνοῦ ἔρχεται νὰ προστεθῇ εἰς μίαν σειρὰν ἀξιολόγων μελετῶν περὶ τοῦ ζητήματος τῆς Μεταφράσεως τῆς Ἀγίας Γραφῆς. Ἀναφέρονται ἐνδεικτικῶς τὰς μελέτας: Μάρκου Σιώτου, Ὁ Κωνσταντῖνος Οἰκονόμος ὁ ἐξ Οἰκονόμων καὶ αἱ μεταφράσεις τῆς Ἀγίας Γραφῆς εἰς τὴν Νεοελληνικὴν, Ἐν Θεσσαλονίκῃ 1959. — N.M. Vapouris, the controversy on the Translation of the Scriptures into modern Greek and its Effects, 1818-1843, Columbia University 1970. — Ἐλ. Δ. Κακούλιδου, Γὰ τὴν μετάφραση τῆς Καινῆς Διαθήκης. Ἱστορία, κριτικὴ, ἀπόψεις, διδασκαλία. Θεσσαλονίκη 1970. Ἐμ. Ι. Κωνσταντινίδου, Εὐαγγελικά. Τὸ πρόβλημα τῆς μεταφράσεως τῆς Ἀγίας Γραφῆς εἰς τὴν Νεοελληνικὴν καὶ τὰ αἰματηρὰ γεγονότα τοῦ 1901. Ἐν Ἀθήναις 1976.

Ἡ πρωτοτυπία καὶ ἐν ταύτῃ προσφορά τοῦ π. Μεταλ. εἰς τὴν ἐπιστήμην συνίσταται εἰς τὸ ὅτι οὗτος διὰ πρώτην φορὰν ἐχρησιμοποίησε πλούσιον ἀνέκδοτον ὕλικόν, τὸ ὁποῖον ἠγύλησεν ἐκ τῶν Ἀρχείων Ἱεραποστολικῶν Ἐταιρειῶν καὶ τῶν Καταλοίων τῶν προσώπων, τὰ ὁποῖα καθ' οἰονδήποτε τρόπον ἀναμεί-

* Πρὸς ΓΕΩΡΓΙΟΥ ΔΗΜ. ΜΕΤΑΛΛΗΝΟΥ, Τὸ ζήτημα τῆς μεταφράσεως τῆς Ἀγίας Γραφῆς εἰς τὴν Νεοελληνικὴν κατὰ τὸν 19' αἰ. — Ἐπὶ τῇ βάσει ἰδιῶν τῶν Ἀρχείων τῆς B.F.B.S., C.M.S., L.M.S., τοῦ Κ. Τυπάλδου — Ἰακωβάτου καὶ τοῦ Θ. Φαρμακίδου. — Διατριβὴ ἐπὶ Διδακτορία ὑποδληθεῖσα εἰς τὴν Θεολογικὴν Σχολὴν τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν. Ἀθήναι 1977, σ.σ. 485.

διά τῆς ὁποίας «φλέγεται ἀπὸ ἀγάπη»⁹ οὐκ ἴδιον μόνον διὰ τὸν ἄνθρωπον ἀλλὰ δι' ὅλοκληρον τὸ σύμπαν. Διὰ τῆς Ἐκκλησίας ὁ Ἀγαθὸς Θεὸς ἠνοιξεν πρὸς τὸν κόσμον τοὺς κρουνοὺς τῆς φιλανθρωπίας Του.

(Συνεχίζεται) Ἀρχιμ. ΠΑΥΛΟΣ Κ. ΑΘΑΝΑΤΟΣ

Γραμματεὺς Συνδικτικῆς Ἐπιτροπῆς Τύπου
Ἱερᾶς Συνόδου

9. Π. Εὐδοκίμοφ, ἔ.α. σελ. 446.

χθῆσαν εἰς τὰς κατὰ τὸν 19' αἰ. γενομένας Μεταφράσεις τῆς Ἀγ. Γραφῆς εἰς τὴν Νεοελληνικὴν. «Τὸ κενὸν τοῦτο, ἦτοι τὴν ἔλλειψιν μιᾶς ἐκθέσεως τῆς ἱστορίας τῆς Μεταφράσεως τῆς Ἀγίας Γραφῆς κατὰ τὸν 19' αἰ., ἐποχὴν τῆς ἀποφασιστικότερας συναντήσεως Ὁρθοδοξίας καὶ Προτεσταντισμοῦ πρὸ τῆς ἐνάρξεως τῆς Οἰκουμενικῆς Κινήσεως, στηριζομένης κυρίως ἐπὶ τῶν, κατὰ τὸ πλεῖστον ἢ ἐν μέρει, ἀνεκδότων Ἀρχείων, καὶ δὴ καὶ τῶν Καταλοίων τῶν προσώπων ἐκείνων, τὰ ὁποῖα συνεργάστησαν εἰς τὴν προσπάθειαν ταύτην», φιλοδοξεῖ νὰ πληρώσῃ ἢ παρῶσα διατριβή.

Ὁ π. Μετ. ἀνεῦρε τὰ πρῶτα σχέσιον ἔχοντα πρὸς τὸ ὡς ἄνω ζήτημα στοιχεῖα ἐν τῷ σπουδαίῳ Ἀρχεῖῳ τῶν ἀδελφῶν Τυπάλδων — Ἰακωβάτων ἐν Ληξουρίῳ τῆς Κεφαλληνίας (Περὶ τοῦ Ἀρχείου τούτου βλ. Κ. Γ. Μπόνη, Ἀρχεῖον Σόμμινα. Τακτοποιήσις καὶ μελέτη τοῦ Ἀρχείου τῶν Οἰκων Τυπάλδων — Ἰακωβάτων ἐν Ληξουρίῳ τῆς νήσου Κεφαλληνίας, ἐν: Ἐπετηρὶς Ἐπιστημονικῶν Μελετῶν Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν, τόμος Β', Ἀθήναι 1970, σ. 553 - 626). Τὸ Ἀρχεῖον τοῦτο ὀργανώθη καὶ ἐταξινομήθη ὑπὸ τοῦ συγγραφέως καὶ τῆς συζύγου αὐτοῦ, ἐπίσης μαθητρί-
ας μου, κ. Βαρβάρας Καλογεροπούλου - Μεταλληνοῦ, ὑπὸ τὴν διεύθυνσιν καὶ καθοδήγησίν μου κατὰ τὰ ἔτη 1966 — 1969, περιλαμβάνει δὲ τὰ Κατάλοια τῶν περιφήμων ἀδελφῶν Ἰακωβάτων, ἦτοι τοῦ Κωνσταντίνου (1795 — 1867), Καθηγητοῦ (1826 — 1839) καὶ Ἐφόρου (1837 — 1839) τῆς Ἰονίου Ἀκαδημίας καὶ εἶτα πρώτου Σχολάρχου τῆς Ἱερᾶς Θεολογικῆς Σχολῆς Χάλκης (1844 — 1864), Τιτουλαρίου δὲ Μητροπολίτου Σταυρουπόλεως, καὶ τῶν νεωτέρων ἀδελφῶν αὐτοῦ Νικολάου (1798 — 1879), Χαράλαμ-
που (1810 — 1888) καὶ Γεωργίου (1813 — 1882), διακεκριμένων πολιτευτῶν τῆς Κεφαλληνίας. Ἀπὸ τοῦ Αὐγούστου 1966, ὅτε τὸ πρῶτον ἀνεκοινώθησάν μοι ὑπὸ τῶν μαθητῶν μου τὰ περὶ τοῦ Ἀρχείου τούτου, κατ' ἐπανάληψιν ἀπέστειλα τούτους χορηγῶν αὐτοῖς καὶ ἄδειαν καὶ χρηματικὴν δοθήειαν ἐκ τοῦ κατ' ἔτος δι' ἐπιστημονικὰς ἐρεῦνας χορηγουμένου μοι ὑπὸ τοῦ Πανεπιστημίου χρηματικοῦ ποσοῦ, καὶ παντοειστρόπως παρήκου καὶ ὑπεδοθήθουν εἰς περαιτέρω λεπτομερειακὴν ἐρευναν, ταξιθέτησιν, καταγραφὴν, καθ' ὕλην καὶ κατ' εἶδος, τῶν διαφόρων φακέλων καὶ ἐν τέλει φωτογράφησιν διὰ μικροφίλμ τῶν σπουδαιότερων ἐγγράφων ἢ καὶ χειρογράφων κωδίκων.

Ἐρευνῶν τὸ Ἀρχεῖον τῶν ἀδελφῶν Ἰακωβάτων ὁ π. Μετ. ἐπεσήμανε τὴν χειρόγραφον μετάφρασιν παλαιοδιαθηκικῶν βιβλίων, γενομένην ὑπὸ τοῦ Κωνσταντίνου Τυπάλδου, ἐκ τῆς ἀνακαλύψεως δὲ ταύτης ὠδηγήθη εἰς τὴν συστηματικώτεραν ἀναδίφησιν τοῦ Ἀρχείου πρὸς συγκέντρωσιν περαιτέρω στοιχείων. Ἡ ἐρευνά του, ὡς ἀποδεικνύεται, οὐδόλως ἀπέδη ἀκαρπός. Κατὰ τὰς μακρὰς δὲ σπουδὰς του ἐν Βόννῃ

(1969 — 1971) και Κολωνία (1971 — 1975) είχαν έ. π. Μετ. την ευκαιρία να επεκτείνει την έρευνά του εν 'Αγγλία και δὴ και εἰς τὰ 'Αρχαία τῶν κατὰ τὸν 10' αἰ. δράσεων ἐν 'Ελλάδι προτεσταντικῶν ἱεραποστολικῶν ἑταιρειῶν. Οὕτως ἐπέτυχε νὰ συλλέξη πολὺτιμον ὕλικόν ἐκ τῶν σπουδαιωτάτων καὶ διὰ τὴν Χώραν ἡμῶν 'Αρχαίων τῆς B.F.B.S. τῆς Church missionary society, καὶ τῆς London missionary society. Ἡ ἀρχαιακὴ αὕτη ἔρευνα τοῦ συγγραφέως συνεπληρώθη μὲ τὴν ἀναδίφησιν εἰς τὸ 'Αρχαίον τοῦ γνωστοῦ 'Ελληνος Κληρικοῦ καὶ λογίου Θεολογίου Φαρμακίδου, τὸ ἑπίστον ἀπόκειται σήμερον παρὰ τῇ 'Εθνικῇ Βιβλιοθήκῃ τῆς 'Ελλάδος ἐν 'Αθήναις. Γνωστῆς οὖσης τῆς σημασίας τῆς ἀρχαιακῆς ἔρευνῆς διὰ τὴν νεωτέραν ἡμῶν ἱστορίαν, πολιτικὴν καὶ ἐκκλησιαστικὴν, δύναται τις νὰ ἐκτιμήσῃ τὴν σημασίαν τῆς προσφοράς τοῦ π. Μετ. εἰς τὴν 'Επιστήμην.

'Επιτυχῆς εἶναι ἡ προσωπικὴ, ὑπὸ τὴν ὁποίαν ὁ σ. θεωρεῖ τὸ ζήτημα τῆς Μεταφράσεως τῆς 'Αγ. Γραφῆς. Τοῦτο ἐντάσσεται ὑπ' αὐτοῦ εἰς τὸ γενικώτερον πλαίσιον τῆς ἐν 'Ελλάδι δραστηριότητος τῶν προτεσταντικῶν ἱεραποστολικῶν ἑταιρειῶν καὶ ἀναζητεῖται ὁ καὶ διὰ τῆς μεταφράσεως τῆς 'Αγίας Γραφῆς ἐπιδιωκόμενος ἀπώτερος αὐτῶν σκοπός. Οὕτως ἐπιτυγχάνεται ὁ προσδιορισμὸς τῶν παραγόντων ἐκείνων, αἱ ὁποῖαι συνέτειναν εἰς τὴν γνωστὴν κατὰ τὸ α' ἡμῶν τοῦ παρελθόντος αἰῶνος ἀρνητικὴν ἐξέλιξιν τῶν σχέσεων Ὁρθοδοξίας — Προτεσταντισμοῦ ἐν 'Ελλάδι. Καὶ εἶναι μὲν γεγονός, ὅτι πυχαί τινες τοῦ θέματος, τὰς ὁποίας ἐπισημαίνει καὶ ἀναλύει ὁ π. Μετ., ἦσαν ἤδη γνωσταί, καὶ δὴ καὶ ἐκ τῆς κατὰ τὸν παρελθόντα αἰῶνα παραχθείσης ἀντιπροτεσταντικῆς φιλολογίας, ἐν τῇ ὁποίᾳ τὴν πρώτην θέσιν κατέχουν τὰ ἔργα τοῦ ἀκαταδλήτου προασπιστοῦ τῆς ἐκκλησιαστικῆς παραδόσεως Κωνσταντίνου Οἰκονόμου τοῦ ἐξ Οἰκονόμων. Ἡ προσφορά ὁμως τῆς διατριβῆς τοῦ π. Μετ. συνίσταται εἰς τὸ ὅτι καὶ αἱ ὅψεις αὐταὶ τοῦ ζητήματος διαλευκάνονται ἐπὶ τῇ βάσει μαρτυριῶν αὐτῶν τούτων τῶν Μισσιοναρίων καὶ οὕτω ἡ ἀποδεικτικὴ ἰσχὺς τῶν θέσεων τοῦ συγγραφέως καθίσταται ὀπωσδήποτε δεδαιωτέρα καὶ ἀσφαλεστέρα. Οὐχὶ ὁμως μόνον τῆς ἐκκλησιαστικῆς, ἀλλὰ καὶ αὐτῆς τῆς πολιτικῆς ἱστορίας κατὰ τὴν πρώτην μετὰ τὴν 'Ελληνικὴν Ἐπανάστασιν τριακονταετίαν διαφωτίζονται ἱκαναί πυχαί, ὡς φαίνεται κυρίως, εἰς τὴν τελευταίαν παράγραφον τῆς μελέτης, ἔνθα ὁ λόγος περὶ τῆς στάσεως ἔναντι τῶν Μισσιοναρίων τῆς 'Ελληνικῆς Πολιτείας.

Ἡ ἐν συνεχείᾳ ἐπιχειρουμένη βραχεῖα ἀνάλυσις τοῦ περιεχομένου τῆς διατριβῆς τοῦ π. Μετ. σκοπὸν ἔχει τὴν ἔξαρσιν τῶν πρωτοτύπων αὐτῆς σημείων καὶ τῶν σπουδαιωτέρων πορισμάτων αὐτῆς, δι' ὧν καταφαίνεται καὶ ἡ ἀξία τῆς ὅλης ἔρευνῆς. Μετὰ τὰ Προλεγόμενα (σ. 5 ἐ.ε.) καὶ τὴν ἐκτενῆ Βιβλιογραφίαν, ἑλληνικὴν καὶ ξένην, (σ. 17 ἐ.ε.) ἀκολουθεῖ τὸ Μέρος Α' ὑπὸ τὸν τίτλον: ΠΡΟΪΣΤΟΡΙΑ ΤΗΣ ΜΕΤΑΦΡΑΣΕΩΣ ΒΑΜΒΑ. Ἐν αὐτῷ ἀναφέρεται κατ' ἀρχὴν ὁ συγγρ. εἰς τὰς πρὸ τοῦ 10' αἰ. μεταφραστακὰς

προσπαθείας καὶ τὰς περὶ αὐτὰς συζητήσεις. Λεπτομερέστερον ὁμως διαλαμβάνει περὶ τῶν ἀφορώντων εἰς τὴν Μετάφρασιν τοῦ Μαξίμου Καλλιουπολίτου, γενομένην ἐπὶ τῆς πατριαρχίας Κυρίλλου τοῦ Λουκάρεως (1632). Ὁ σ. χρησιμοποιοῦν ἐπιτυχῶς τὴν περὶ τοῦ θέματος τούτου ἐκτενῆ Βιβλιογραφίαν, ἐπιτυγχάνει νὰ προσδιορίσῃ τὰ παράλληλα σημεῖα τῆς προσπαθείας ταύτης πρὸς ἐκείνην τῆς Βιβλικῆς Ἑταιρείας κατὰ τὸν 10' αἰ. Ἰδίως ἐπισημαίνει τὰ αἷτια τῶν κατὰ τῆς Μεταφράσεως τοῦ Μαξίμου ἀντιδράσεων, ἐντοπιζὼν ταῦτα εἰς τὴν προέλευσιν τῆς Μεταφράσεως, ἢ κατὰ τῆς ὁποίας ἀντίδρασις εἶχε κυρίως τὸν χαρακτήρα τῆς ἀποκρούσεως τοῦ Καλδαισμοῦ. Τοῦτο, τηρουμένων τῶν ἀναλογιῶν, ἐπαυλεῖσθαι καὶ κατὰ τὸν 10' αἰ. Περιγράφων ἐν συνεχείᾳ τὴν ἐν 'Ελλάδι κατάστασιν κατὰ τὸ α' ἡμῶν τοῦ 10' αἰ. (σ. 58 ἐ.ε.), προσδιορίζει τοὺς παράγοντας ἐκείνους, αἱ ὁποῖαι ὠδήγησαν εἰς τὴν περὶ τὴν Μετάφρασιν «Βάμβα» ἔριν. Ἡ παράγραφος αὕτη βοηθεῖ εἰς τὴν βαθύτεραν κατανόησιν τοῦ Γ' Μέρους τῆς ἐργασίας.

Τὸ Β' κεφ. ὑπὸ τὸν τίτλον: ΠΡΟΤΕΣΤΑΝΤΑΙ ΜΙΣΣΙΟΝΑΡΙΟΙ ΕΝ ΕΛΛΑΔΙ — ΔΙΑΔΟΣΙΣ ΜΕΤΑΦΡΑΣΕΩΝ ἀφορᾷ εἰς τὴν ἐντὸς τοῦ ἱστορικοῦ ἑλληνικοῦ χώρου καὶ κυρίως ἐν 'Ελλάδι δραστηριότητα τῶν Προτεσταντῶν Μισσιοναρίων, ἰδίᾳ δὲ τῶν ἀντιπροσώπων τῆς Λονδινεῖου Βιβλικῆς Ἑταιρείας, χαρακτηρισμένου οὕτω ἀπὸ προτεσταντικῆς πλευρᾶς τοῦ ἱερολογικοῦ πλαισίου, ἐντὸς τοῦ ὁποίου συνελήφθη καὶ ἐπραγματοποιήθη τὸ σχέδιον τῆς ἐκπονήσεως ὑπὸ τῆς Βιβλικῆς Ἑταιρείας μεταφράσεως τῆς 'Αγ. Γραφῆς διὰ τὴν 'Ελλάδα. Ὁ σ. καταλήγει κατόπιν ἐπισταμένης μελέτης πλουσίου ἀνεκδότου ὕλικου εἰς εἴστοχα συμπεράσματα. Οὕτω ὀρθῶς ἀποφαίνεται, ὅτι κατὰ τὸν 10' αἰ. ἐπαυλεῖσθαι Mutatis Mutandis ἢ κατὰ τὸν 15' αἰ. διαδικασία συναντήσεως Ὁρθοδοξίας καὶ Προτεσταντισμοῦ. Ὑπὸ τῶν Διαμαρτυρομένων Μισσιοναρίων ἐχρησιμοποιήθησαν τὰ αὐτά, ὡς καὶ ἐπὶ Κυρίλλου Λουκάρεως, μέσα, ἤτοι ἐκδίπλωσις ἐκπαιδευτικοῦ προγράμματος προτεσταντικοῦ χαρακτήρος, μεταφρασις τῆς 'Αγ. Γραφῆς καὶ ἐκδοσις προτεσταντιζούσης ὁμολογίας πίστεως, ὡς δὴθεν ὀρθόδοξου, τοῦ τρίτου σημείου ἀντικατασταθέντος, μετὰ τὸν περὶ τὴν Λουκάρειον Ὁμολογίαν σάλον, ὑπὸ διαδόσεως ἀπ' εὐθείας προτεσταντικῶν ἐντύπων, ἐξεργασμένων ἐκ τῶν πρὸς τὸν σκοπὸν τούτον ἰδρυθέντων Τυπογραφεῖων τῆς γῆσου Μάλτας.

Ὅπως ἰδιαίτερον ἐνδιαφέρον παρουσιάζει ἡ περὶ τῆς δραστηριότητος τῆς B.F.B.S. ἐν 'Ελλάδι παράγραφος (σ. 83 ἐ.ε.), ἀποτελοῦσα ἐν τῶν σπουδαιωτέρων πρωτοτύπων σημείων τῆς ἐργασίας, καθ' ὅσον τὸ πρῶτον ἀναυθῆ ἀπιχειρεῖται ἐκθεσις τῆς ἐν 'Ελλάδι δράσεως τῆς Βιβλικῆς Ἑταιρείας κατὰ τὸν 10' αἰ., ἐπὶ τῇ βάσει τοῦ 'Αρχαίου ταύτης. Οὕτως ἀποδεικνύεται, ὅτι ἡ B.F.B.S. ἐκινήθη εἰς τὸν ἑλληνικὸν χῶρον ὡς εἰς προτεσταντικὸς ὀργανισμὸς, ἤτοι παραλλήλως πρὸς τὰς λοιπὰς προτεσταντικὰς ἱεραποστολικὰς ἑταιρείας, δρῶσα διὰ μονίμων, ἀλλὰ καὶ ἐκτάκτων ἀντιπροσώπων, ἐκ τῶν 'Ελλήνων στρατολογουμένων,

καὶ διὰ τῆς ἰδρύσεως σταθμῶν εἰς κεντρικὰ σημεῖα τοῦ ἑλληνικοῦ χώρου. Λίαν διαφωτιστικὰ εἶναι αἱ ἀκολουθοῦσαι δύο παράγραφοι: «Αἱ περὶ τῆς Ὁρθοδόξου Ἀνατολῆς ἀντιλήψεις τῶν Μισσιοναρίων» καὶ «Ἐνότης ἐνεργείας καὶ σκοποῦ τῶν ἐν Ἑλλάδι Μισσιοναρίων». Οὕτω ἐξαιρέται τὸ γεγονός, ὅτι ἡ ἐν Ἑλλάδι δραστηριότης τῶν Μισσιοναρίων ἐξεκίνηει ἀπὸ ὀρισμένον προϋποθέσεων, κατηθύνετο δὲ πρὸς συγκεκριμένον σκοπὸν. Καὶ εἰς μὲν τὴν πρώτην παράγραφον (σελ. 96 ἐ.ἐ.) ἀναλύονται αἱ περὶ Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας, καὶ δὴ καὶ τῆς Ἑλληνικῆς, ἀρνητικαὶ ἀντιλήψεις τῶν Μισσιοναρίων, οἱ ὅποιοι πιστεύοντες ὅτι ἐξεπροσώπων τὸν γνήσιον Χριστιανισμόν τοῦ Ἐθαγγελίου καὶ τὸν ἰδεώδη τύπον κοινωνίας, ἐξελάμβανον ἑαυτοὺς ὡς ἄνωθεν ἐντεταλμένους νὰ συμβάλλουν εἰς τὴν «κάθαρσιν» τῆς ἐν καταπτώσει καὶ διαφθορᾷ τελοῦσης θρησκευτικότητος τοῦ Ἑλληνικοῦ Λαοῦ. Τοῦτο θὰ ἐπετυγχάνετο διὰ τῆς μεταδόσεως εἰς τοὺς Ἕλληνας τῆς μορφῆς τῆς παραδόσεως, τὴν ὁποίαν ἐκεῖνοι ἐξεπροσώπων, ἐπεκτεινομένων καὶ ἐν Ἑλλάδι τοῦ τρόπου ζωῆς τῶν δυτικῶν κοινωνιῶν καὶ τῆς εὐσεβείας των. Ὁρθῶς δὲ ἐξαιρέται ὑπὸ τοῦ συγγρ. ὅτι ἡ παρουσία τῶν Μισσιοναρίων ἐν Ἑλλάδι συνέβαλεν ἀρνητικῶς εἰς τὴν θρησκευτικὴν πρόοδον τοῦ Ἑλλ. Λαοῦ, ἥτοι τὴν συνεδητοποίησιν τῆς ἀνάγκης πρὸς μείζονα ἐμβάθυνσιν καὶ ἐνεργοποίησιν τῆς ἰδίας πίστεως καὶ παραδόσεως. Εἰς τὴν ἑτέραν παράγραφον (σελ. 104 ἐ.ἐ.) ἀποδεικνύεται διὰ πολλῶν ἀγνώστων στοιχείων ἢ παρὰ τὴν ποικιλίαν ὡς πρὸς τὴν προέλευσιν καὶ τὴν ὁμολογίαν αὐτῶν συνεργασία πάντων τῶν Μισσιοναρίων ἐν Ἑλλάδι καὶ ὁ ἀπώτερος κοινὸς αὐτῶν σκοπός, συνιστάμενος οὐχὶ εἰς τὸν προσηλυτισμὸν μερίδος τινὸς Ἑλλήνων, ἀλλ' εἰς τὴν μεταρρυθμισιν, ἥτοι τὸν ἐκπροτεσταντισμὸν, αὐτῆς ταύτης τῆς Ἑλλαδικῆς Ἐκκλησίας, δικαιομένου εἰς τὸ σημεῖον τοῦτο τοῦ Κωνσταντίνου Οἰκονόμου. Οὕτω, ὡς συμπεραίνει ὁ συγγραφεύς, «παραλλήλως πρὸς τὸν ἐπὶ διπλωματικῷ πεδίῳ ἐπιχειρηθέντα «ἐκδυτικισμόν» τοῦ νέου Ἑλληνικοῦ Κράτους, ἐπεδιώχθη καὶ ὁ ἐκδυτικισμὸς — ἐκπροτεσταντισμὸς τῆς Ἐκκλησίας αὐτοῦ». Πρὸς τοῦτο ὑπῆρχον αἱ κατάλληλοι προϋποθέσεις, δοθέντος ὅτι ὁ ἴθ' αἰὼν ὑπῆρξεν ἡ ἐποχὴ ραγδαίας διαφοροποιήσεως τοῦ ἑλληνικοῦ ἐκκλησιαστικοῦ καὶ πολιτικοῦ βίου καὶ οὐσιαστικῆς ἀλλοιώσεως τῆς πνευματικῆς τοῦ ἔθνους φυσιογνωμίας.

Τὸ Κεφάλ. Γ' (σελ. 120 ἐ.ἐ.) διαλαμβάνει περὶ τῆς Μεταφράσεως τοῦ Ἰλαρίωνος Σιναΐτου καὶ εἰτα Μητροπολίτου Τορνόβου Βουλγαρίας. Ἀστὴ ἀπετέλεσε τὸ πρῶτον στάδιον εἰς τὴν ἐκδίπλωσιν τοῦ σχεδίου τῆς Β.Ε. περὶ μεταφράσεως τῆς Ἀγ. Γραφῆς εἰς τὴν Νεοελληνικὴν. Τὸ κεφάλαιον τοῦτο συμπληροῖ τὰς γνωστὰς ἤδη σχετικὰς ἐκθέσεις τοῦ Καθηγ. Σιώτου καὶ τοῦ π. Βαπόρη. Ἐπειδὴ δὲ στηρίζεται εἰς ἄγνωστον εἰς ἐκείνους ἀρχιερακὸν ὕλικόν, ἀποτελεῖ τι τὸ νέον καὶ ἀναγκαῖον συνάμα πρὸς σχηματισμὸν καθαρωτέρας εἰκόνας περὶ τοῦ βίου ζητήματος. Οὕτω τὸ πρῶτον ἐνταῦθα λαμβάνομεν γνώσιν σπουδαίων κειμένων ἐν τῷ συνόλῳ αὐτῶν, ὡς π.χ. τῶν συμφωνιῶν

μεταξὺ Ἰλαρίωνος καὶ τοῦ ἐκπροσώπου τῆς Β.Ε.Ρ. Pinkerton καὶ τῶν σχετικῶν τμημάτων τῶν Πρακτικῶν τῶν Ἐπιτροπῶν τῆς Β.Ε.Β.Σ. Ἰδιαίτερος ἐνδιαφέρουσα εἶναι ἡ δ' παράγραφος ὑπὸ τὸν τίτλον: «Αἱ πρὸς ἐπίτευξιν ἐκκλησιαστικῆς ἐγκρίσεως ἀπόπειραι». Τὸ ζήτημα τοῦτο ἀπησχόλησεν ἐπὶ σειρᾶν ἐτῶν τὴν Β.Ε. Ὁ συγγρ. ἠδυνήθη, στηριζόμενος εἰς τὸ Ἀρχεῖον τῆς Β.Ε.Β.Σ., νὰ δώσῃ πλήρη εἰκόνα τοῦ βίου προβλήματος. Οὕτω θεωροῦμεν ἐπιτυχὴ τὴν ὑπὸ τοῦ συγγρ. διαλεύκανσιν τῆς στάσεως τῶν Οἴκουμ. Πατριαρχῶν Κυρίλλου ΣΤ' (1813 — 1818) καὶ Γρηγορίου Ε' (1818 — 1821, τὸ γ') ἐναντι τῆς Β.Ε. καὶ τῆς Μεταφράσεως τῆς Ἀγ. Γραφῆς. Ὁ συγγρ. θεωρεῖ δέδαιον ὅτι διὰ τῶν διπλωματικῶν ἐνεργειῶν τοῦ ἄγγλου Πάστορος καὶ AGENT τῆς Β.Ε.Β.Σ. Charles Williams καὶ τῆ ὑποστηρίξει τινῶν ἰσχυρότων Ἑλλήνων, φίλων τῆς Β.Ε., ἐπετεύχθη ἡ ἀπόσπασις προφορικῆς τοῦλάχιστον συγκαταθέσεως τοῦ Πατρ. Κυρίλλου ΣΤ' περὶ ἀναλήψεως τῆς Μεταφράσεως ὑπὸ τοῦ Ἰλαρίωνος. Λίαν πειστικὰ θεωροῦμεν ἐπίσης τὰ συμπεράσματα τοῦ συγγρ. ὅσον ἀφορᾷ εἰς τὴν στάσιν τοῦ Οἴκουμ. Πατριάρχου Γρηγορίου Ε'. Ὁ π. Μετ. ἐπανεξετάζει τὸ πρόβλημα διὰ συγκριτικῆς ἐρεῦνης τῶν πηγῶν, ἰδίᾳ δὲ τῶν ἀμεσωτέρων, ἥτοι τῶν ἐχθέσεων τοῦ Pinkerton καὶ τῆς ἀλληλογραφίας τοῦ Ἰλαρίωνος καὶ τοῦ ἐπιθεωρητοῦ τῆς Μεταφράσεως Κωνσταντίνου Σιναίου, τοῦ μετέπειτα Πατριάρχου Κωνσταντίνου Α' (1830 — 1834). Ἡ ἐπὶ τοῦ ζητήματος τοῦτου γνώμη τοῦ π. Μετ. εἶναι ὅτι ἡ κατ' Ἀπρίλιον τοῦ ἔτους 1820 ἐκδοθεῖσα «πατριαρχικὴ ἀπόδειξις» τοῦ Γρηγορίου Ε' «εἶχεν ἀπλῶς δυνατικὸν χαρακτήρα, ἐγκρίνουσα δηλ. τὴν σύμφωνον πρὸς τὸ πνεῦμα τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας μετάφρασιν τῆς Ἀγ. Γραφῆς, οὐχὶ ὅμως τὴν τοῦ Ἰλαρίωνος συγκεκριμένως. Τὸ ὑπὸ τῶν ἀντιπροσώπων τῆς Β.Ε. καταλλήλως δημιουργηθὲν φιλικὸν κλίμα μεταξὺ αὐτῶν καὶ τοῦ Πατριάρχου συνέβαλεν εἰς τὸν κατὰ τινα τρόπον ψυχολογικὸν ἐπιρρεασμὸν αὐτοῦ, ὅστις διὰ τῆς ἀποδείξεως ταύτης τὸ μὲν ἱκανοποιεῖ τὰς πιστικὰς ἀπαιτήσεις τῆς Β.Ε., τὸ δέ, ὑπεκφεύγων, μετέθεσε τὴν εὐθύνην τῆς ἐγκρίσεως τῆς Μεταφράσεως τοῦ Ἰλαρίωνος εἰς τὴν Σύνοδον μετὰ τὴν ὁλοκλήρωσιν τοῦ ἔργου, συμβιβάζων οὕτω τὰς ἐν τῷ Πατριαρχεῖῳ ἀντιρροπούς ἐναντι τῆς Μεταφράσεως καὶ τῆς Β.Ε. τάσεις».

Ὁ συγγρ. παρουσιάζει ἐν συνεχείᾳ τὰς περιπετείας τῆς Μεταφράσεως τοῦ Ἰλαρίωνος (σελ. 157 ἐ.ἐ.), στηριζόμενος καὶ πάλιν κυρίως ἐπὶ τῶν ἀμέσων πηγῶν, ἥτοι τῶν ἀγγλικῶν Ἀρχείων. Οὕτως ἀποδεικνύεται, ὅτι ἡ μὲν Μετάφρασις τῆς Η.Δ. ἐνεκα τῆς «ἐρίδος τῶν ἀποκρύφων», κορυφωθείσης περὶ τὸ 1825 εἰς τοὺς κόλπους τῆς Β.Ε., τελικῶς ἀπερρίφθη (δημοσιευθεῖσαι μόνον τῆς Μεταφράσεως τοῦ Ψαλτηρίου), καὶ οὕτω μετὰ μακρὰς ζυμώσεις ἐλήφθη ἡ ἀπόφασις περὶ ἐκπονήσεως νέας Μεταφράσεως «ἐκ τοῦ ἐβραϊκοῦ», τῆς μεταφράσεως τοῦ Ἰλαρίωνος γενομένης ἐκ τοῦ κειμένου τῶν Ο', ἐπισήμου κειμένου διὰ τὴν Ὁρθόδοξον Ἐκκλησίαν καὶ δὴ καὶ τὴν Ἑλληνικὴν. Οὐ-

ΔΙΑΤΙ ΙΔΡΥΘΗ ΤΟ ΕΛΛΗΝΙΚΟΝ ΕΓΚΛΗΜΑΤΟΛΟΓΙΚΟΝ ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟΝ

Ἐλάδομεν καὶ εὐχαρίστως δημοσιεύομεν τὸ κατω-
τέρω ἔγγραφο τοῦ Ἑλληνικοῦ Ἐγκληματολογικοῦ
Ἰνστιτούτου.
(Ἐκ τοῦ Γραφείου)

Γῆς στοὺς σημερινούς κρίσιμους παγκοσμίους καὶ ἐλ-
ληνικούς καιρούς.

Με ἀγάπη καὶ τιμῇ
(Ἐκ τοῦ Ἰνστιτούτου)

ΕΛΛΗΝΙΚΟΝ ΕΓΚΛΗΜΑΤΟΛΟΓΙΚΟΝ
ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟΝ
ΓΕΝΙΚΗ ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑ

Π ρ ο ς τ ο

ἐπίσημον Δελτίον τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος
«ΕΚΚΛΗΣΙΑ»

(Δ/ντῆς Καθηγητῆς Πανεπιστημίου

κ. Κωνσταντίνου Γ. Μπόνης)

ὁδὸς Ἰασιῶν 1

Ἐ ν τ α ὁ θ α (140)

Σὰς ἀποστέλλομε συνημιένως πρὸς δημοσίευσιν
«ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΗ ΓΙΑ ΤΗΝ ΙΔΡΥΣΗ ΤΟΥ ΕΛΛΗ-
ΝΙΚΟΥ ΕΓΚΛΗΜΑΤΟΛΟΓΙΚΟΥ ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟΥ»
(ὀλόκληρη ἢ περίληψη), ζητώντας ταυτόχρονα τὴν
ἠθικὴν συμπαραστάσιν Σας στὴν ὑψηλῆς πνοῆς Ἱερα-
ποστολή του. Δημοσίευσιν δωρεάν, γιατί τὸ ΙΝΣΤΙ-
ΤΟΥΤΟ εὐρίσκειται στὰ πρῶτα θήματά του.

Ἐπίσης στέλλομε γὰ ἐνδεχομένη δωρεάν δημο-
σίευσιν δύο ψηφίσματα τοῦ Ἰνστιτούτου, ποὺ ἀφο-
ροῦν Ἀγωνιστὰς τῆς Ἀγάπης καὶ τῆς Ἠθικῆς, ποὺ
μὲ φωτεινάδα ἐχάραξαν καὶ ὡς προσωπικότητες καὶ
στὴν ΠΡΑΞΗ τὸν δρόμο γιὰ μιὰ ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΑΓΑ-
ΠΗΣ, ποὺ θὰ ἔπρεπε νὰ ἀκολουθήσουν οἱ Μεγάλοι τῆς

«Μπροστὰ στὸ ἀπέραντο ἠθικὸ χάος καὶ στὰ ὀρμη-
τικὰ ρεύματα τῆς ἐγκληματικότητος καὶ τῆς λοιπῆς
παθολογίας τῆς ζωῆς, ποὺ ἀπλώθηκαν στὴν ἀνθρώπι-
νη ὀφῆλιο καὶ ἄρχισαν νὰ χύνουν εἰς θανάσιμες ἀνα-
θυμιάσεις τοὺς καὶ στὴ γῆ μας, ἡ Ἑλληνικὴ Ἐπιστή-
μη τῆς Ἐγκληματολογίας καὶ τῆς Κοινωνικῆς παθο-
λογίας, καθὼς ξεπροβάλλει μπρὸς στὰ μάτια τῆς μιᾶ
Ἀῦριον διαδρωτικῆς θυθισμένης σὲ πένθιμους λογισμούς,
ἀλλὰ καὶ γεμάτη ἀπὸ πίστη καὶ πλημμυρισμένη ἀπὸ
τὴ συνείδηση τοῦ Ἀνωτάτου χρέους καὶ τοῦ ἐπιστημο-
νικοῦ τῆς κλήρου ἀπεφάσισε νὰ κινήσῃ στὴ χώρα μας
μιὰ ἐπιστημονικὴ Σταυροφορία ἀμύνης καὶ πάλης με-
τὴ σαγηνευτικὴ ἐλπίδα ὅτι θὰ συναντήσῃ τὴν ψυχὴ
τοῦ ἔθνους, ὅτι θὰ εὕρῃ ἀνταπόκριση στὴν Ἑλληνικὴ
κοινωνία καὶ στὸ κράτος καὶ ὅτι θὰ ἀνοιχθῆ ἴσως ἕ-
νας δρόμος σωτηρίας ἔστω καὶ στὸ χεῖλος τῆς ἀδύσ-
σου.

Ποιά ἢ εἰκόνα τοῦ κακοῦ;

Μιὰ Ἀνθρωπότης ποὺ πελαγοδρομεῖ μέσα σὲ μιὰ
ἀπέραντη σύγχυση καὶ ἡ ὁποία προχωρεῖ παραπαίου-
σα. Γιατὶ δυστυχῶς τριγύρω μας ὄλα ἀναταράσσονται
καὶ θρυμματίζονται. Σείονται ἰδεολογικά καὶ πνευμα-
τικά θεμέλια καὶ τὸ ἕνα γκρέμισμα ἐπακολουθεῖ τὸ
ἄλλο. Ἀξίες, πίστες, ἰδανικά, στόχοι, γοητευτικὰ ἰδε-
ώδη καὶ ὄνειρα καὶ εὐγενικὲς νοσταλγίες, γὰ τὰ ὁ-
ποῖα τὸ γένος τῶν ἀνθρώπων ἀγωνίστηκε στὴν πορεία
τῶν αἰώνων μεθεὶ καὶ αἱματόδρομη μανία γιὰ νὰ

τὼς ὅμως ἰκανοποιήθη παλαιὰ ἐπιθυμία τῆς Β.Ε., ἡ
ὁποία εἶχεν ἀναγκασθῆ νὰ ὑποχωρήσῃ ἀρχικῶς καὶ
νὰ δεχθῆ μετάφρασιν τῆς Π.Δ. ἐκ τῶν Ο', ἐν ἀνα-
μονῇ τελοῦσα τῆς ἐγκρίσεως τοῦ ἔργου ὑπὸ τοῦ Οἰ-
κουμ. Πατριαρχείου, τοῦθ' ὅπερ εἶχε δι' αὐτὴν τὴν
μεγαλυτέραν σημασίαν. Ἀνάλογον τύχην ὅμως εἶχε
καὶ ἡ Μετάφρασις τῆς Κ.Δ., ἥτις δὲν ἰκανοποίησε
τὴν Β.Ε. διὰ τὸν παραφραστικὸν — ἐρμηνευτικὸν αὐ-
τῆς χαρακτήρα, διὰ τοῦ ὁποίου ἐλάμβανεν αὐτὴ αὐτό-
χρημα ὀρθόδοξον χαρακτήρα. Οὕτω τελικῶς ἐγκατε-
λείφθη καὶ ἡ Μετάφρασις αὐτῆ, διότι δὲν ἐξυπηρετεῖ
τοὺς σκοποὺς τῶν Μισσιοναρίων. Τὸ Κεφάλαιον τοῦ-
το ἐξηγεῖ σὺν τοῖς ἄλλοις τοὺς λόγους, οἱ ὅποιοι ὠδή-
γησαν εἰς τὴν Μετάφρασιν «Βάμβα». Ἡ Μετάφρασις
τοῦ Ἰλαρίωνος, γενομένη ὡς πρὸς τὴν Π.Δ. ἐκ τῶν
Ο', ἀπετέλει ἀπλοῦν πρόσχημα τῆς Β.Ε., προκειμέ-

νου νὰ ἐπιτύχῃ αὐτὴ τὴν ἔκδοσιν πατριαρχικῆς ἀδεί-
ας πρὸς ἐλευθέραν κυκλοφορίαν μιᾶς Μεταφράσεως
εἰς τὴν Νεοελληνικὴν. Διὸ καὶ, ἀποδειχθείσης ἀδυ-
νάτου τῆς ἐγκρίσεως, ἐγκατελείφθη καὶ αὐτὴ ἡ Με-
τάφρασις, διότι δὲν ἐξεπλήρου τὴν ἐπιδιωκομένην
εἰσαγωγὴν τοῦ προτεσταντικοῦ κανόνος εἰς τὴν Ἑλ-
ληνικὴν Ἐκκλησίαν. Οὕτως ἐπεχειρήθη νέα Μετά-
φρασις, καὶ δὴ καὶ ἐν ἀγγλοκρατουμένῃ περιοχῇ τοῦ
Ἑλληνισμοῦ (Κερκύρα) διὰ τὴν ἐπιβολὴν τῆς ὁποι-
ας, ὡς ἐπιστεῦετο, ἤρκει πλέον ἢ διάθεσις τῆς Πολι-
τείας, λαμβανομένων ὑπ' ὄψιν τῶν συντελουμένων ἐν
Ἑλλάδι πολιτικῶν ἐξελίξεων.

(Συνεχίζεται)

Κ. Γ. ΜΠΟΝΗΣ

Ἀκαδημαϊκός

καταξίωση, θεμελιώνοντας ένα ανυπέροχο πνευματικό και Ηθικό Πολιτισμό, τον «Ελληνοχριστιανικό», πετιούνται από την πληγή της δραματικής εποχής μας, ήτοι τα δῆθεν «προσδευτικά και πρωτοποριακά ρεύματα», ὡς ἀν ἄχρηστα, ἀρτηριοσκληρωτικά, ἀνάξια και φεύτικα παρασύροντας σὲ πλάνους κρημνοὺς τοὺς λαούς.

Και ἔτσι ἡ στάση τῆς τυφλῆς ἀρνήσεως και ἀπορρίψεως τῶν πάντων και τοῦ οὐδὲποτε ἀποκαλουμένου με περιφρόνηση και χλευασμὸ «Κατεστημένου» σὲ οποιαδήποτε περιοχή τῆς ζωῆς, συνολικῆς και ἀτομικῆς κατήγησε νὰ ἀναδειχθῆ σὲ «Δεοντολογικὸ Ὁδηγὸ» τῆς ἀνθρώπινης πορείας τῆς ἐποχῆς μας. Μιᾶς πορείας, πού φέρεται ἀκυβέρνητη και παρασύρεται πρὸς ἓνα Ἄγνωστο στόχο. Αὐτόχρονα μιὰ τρελλή πορεία χωρὶς ἐπίγνωση, πού συντροφεύεται ἀπὸ δραματικὸ μεγαλῆτο, γιατί ἐσαρκώνει ἴσως τὸ πνεῦμα τῆς διαλύσεως τῆς ζωῆς. Και ποιές νέες ἀξίες πρόκειται νὰ ξεπεταχθοῦν ἀπὸ τὰ ἀρνητικὰ αὐτὰ ρεύματα για νὰ ἀποτελέσουν τὸ «Ἀξιολογικὸν Αὔριον» τῆς Ἀνθρωπότητος; Πού ἀπομακρύνουν τίς ἀνθρώπινες ψυχές ἀπὸ τὴ θεία Πηγὴ τους, πού ἐκφράζει ὁ Ἀξιολογικὸς Ἐλληνοχριστιανικὸς Πολιτισμὸς και πού ἔχει ὄχι τὴν συμφεροντολόγο, ἀλλὰ τὴν πάναγνη ἀνθρώπινη ἀγάπη και τιμὴ ὡς οὐσία τοῦ κόσμου και πού κινεῖται στίς ὑψηλές σφαίρες.

Ἦδη ὁμως ἄρχισε ν' ἀπλώνεται αὐτὸ τὸ σκοτάδι στὸν κόσμο, πού ἔσθησε τὴν ἠθικὴ και τὴν ἡρεμία, ἀκούομε τὴν τρομακτικὴ βοή του, δεχόμεστε τίς πληγές του και βλέπουμε «νὰ μαραίνονται τοῦ κόσμου αἱ πρασινάδες» (Βαλαωρίτης) και νὰ λιποθυμᾷ ἡ ζωὴ κάτω ἀπὸ μιὰ διαχυθεῖσα νεκρικὴ σιγή μιᾶς συγχύσεως, πού σκέπασε τὴν ὑφήλιο. Ὅστε τελικὰ ἡ Ἀνθρωπότης ναρκωμένη φέρεται και κυλιέται σ' ἓνα Πνευματικὸ, Ψυχικὸ και Ἠθικὸ Ἐκφυλισμὸ.

Αὐτοὶ λοιπὸν οἱ τόσο βαρεῖα πνευματικά, ψυχικά και ἠθικά συννεφιασμένοι καιροὶ μας ἐσκορπίσαν τὴν ἀγωνία και στήν Ἑλληνικὴ Ἐπιστῆμη τῆς Ἐγκληματολογίας και Κοινωνικῆς Παθολογίας, ὡς και στίς συγγενεῖς τῆς ἐπιστῆμης. Ἡ ὁποία Ἑλληνικὴ Ἐπιστῆμη γι' αὐτὸν τὸν λόγο συνεκέντρωσε τίς δυνάμεις τῆς σὲ ἓνα «Ἑλληνικὸ Ἐγκληματολογικὸ Ἰνστιτούτο» και ἦδη προπαρασκευάζεται για νὰ βοηθήσῃ τὸ ἑλληνικὸ κράτος και τὴν ἑλληνικὴ κοινωνία, προσφέροντα τὸ ἐπιστημονικὸ φῶς, για νὰ μὴ γίνῃ ὁ ἠθικὸς θάνατος τὸ μοιραῖον και πένθιμον τέρμα τῆς ἐδῶ ζωῆς τῆς Ἑλλάδος μας, ἀλλὰ νὰ μπορέσῃ νὰ ξαναεὐρή τὸ ἀξιολογικὸ φῶς και τὴν ἀξιολογικὴ χαρὰ και γαλήνη, πού ξεπηδοῦν ἀπὸ τὴν ἀνθρώπινη φύση και τίς κρυστάλλινες Πηγές τοῦ Ἀξιολογικοῦ Πολιτισμοῦ τῶν Αἰῶνων, τοῦ «Ἐλληνοχριστιανικοῦ».

ΤΟ ἜΡΓΟΝ ΤΟΥ ἸΝΣΤΙΤΟΥΤΟΥ

Για νὰ προχωρήσῃ λοιπὸν τὸ Ἑλληνικὸ Ἰνστιτούτο σὲ μιὰ τέτοια ἐπιστημονικὴ πορεία με ὑπευθυνότητα και ἐπίγνωση ἐκλιμάκωσε τὸ ἔργον του στίς ἀκόλουθες ἐιδικώτερες κατευθύνσεις:

α) Ἐπιστημονικὲς συστηματικὲς ἐρευνες με τὴν ἐνδεικνυομένη μεθοδολογία ἀτομικῶν και ὁμαδικῶν παρατηρήσεων και γενικὰ με ἐπιστημονικὴ μεθοδολογία για τὴ γνώση και καθαρὴ θεώρηση τῆς πραγματικῆς καταστάσεως τῆς ἐγκληματολογίας και τῆς λοιπῆς κοινωνικῆς παθολογίας στὴ χώρα μας, στοὺς σημερινούς κρίσιμους καιρούς μας. Ἐπιστημονικὴ ἔρευνα για μιὰ εἰλικρινῆ, ἀνυπόκριτη και γεμάτη ἀπὸ καλὴ πίστι θεώρηση τῆς ἀντικειμενικῆς πραγματικότητος.

β) Ἐπιστημονικὲς συστηματικὲς ἐρευνες για διείσδυση και ἀνακάλυψη «μετὰ λόγου» τῆς Αἰτιολογίας τῆς παρουσιαζομένης ἐγκληματολογικῶν και τῶν λοιπῶν κοινωνικῶν παθολογικῶν φαινομένων. Ἰδιαίτερα θαρραλέα ἀποκάλυψη τῶν γενομένων σφαλμάτων, τῶν θλιθερῶν και καταστροφικῶν διεισδύσεων τῆς ξένης διαφθορᾶς στὴ χώρα μας και τέλος τῶν τυχόν θλιθερῶν και φθοροποιῶν παγκοσμίων ρευμάτων και τῶν ἐκτοξευομένων δῆθεν σοφῶν και καταπληκτικῶν συνθημάτων, τὰ ὁποία ἀσκοῦν ὑποδλητικὴ γοητεία στίς μάζες, πλὴν ἔμως ἐξωθοῦν στὴν ἠθικὴ πόρωση και στὸν κρημνὸ.

γ) Ἐν συνεχείᾳ τὸ Ἰνστιτούτο, ὁρμώμενο ἀπὸ τὴν ἀποκτηθεῖσα γνώση και ἐμπειρία για τὴν ἀντικειμενικὴ πραγματικότητα και τίς αἰτιολογικὲς τῆς ρίζες, θὰ προχωρεῖ ἀπὸ τὸν κόσμο τοῦ ὄντος στὸν κόσμο τοῦ ὄντος με Νομοπαρασκευαστικὲς ἐργασίες σὲ μιὰ Πολιτικὴ Ἠθικῆς Ἀναγεννήσεως και Κοινωνικῆς Ἀρτιώσεως.

Προβλέπονται Βιβλιοθήκες, Μελετητήρια, Μεταφραστικὸ Τμήμα για μεταφράσεις τῶν ἀξιολογωτέρων ξένων συγγραφῶν στὴν ἑλληνικὴ και ἀντιστρόφως τῶν ἑλληνικῶν σὲ ξένη γλῶσσα, Μουσεῖα (Συλλογές). Ὅμοιος προβλέπεται Σχολὴ εἰδικεύσεως για τοὺς ἐπιθυμοῦντας νὰ εἰδικευθοῦν στὴν ἱεραρχία τῶν Ποινικῶν Ἐπιστημῶν. Ἐν συνεχείᾳ θὰ ὁργανωθοῦν Φροντιστήρια μεταπτυχιακῶν σπουδῶν, Φροντιστήρια Ἐπιμορφώσεως κατὰ τομεῖς. Προβλέπεται ἡ ὁργάνωση ἐπιστημονικῶν διαλέξεων, ἀνακοινώσεων, συζητήσεων, συνεδρίων τοπικῶν και διεθνῶν. Θὰ δημιουργηθοῦν Ὅμαδες Ἐργασίας κατὰ Ἐπιστημονικοὺς Τομεῖς. Ἰδιαίτερα σημασία δίδεται εἰς τὴν χρησιμοποίηση ἐιδικῶν τεχνολογικῶν μέσων.

Τὸ Ἰνστιτούτο πάντοτε θὰ εἶναι πρόθυμον νὰ προσφέρει τίς ἐπιστημονικὲς του ὑπηρεσίες στὰ ἐνδιαφερόμενα Ὑπουργεῖα (Δικαιοσύνης, Δημοσίας Τάξεως, Παιδείας και Ὀρησκευμάτων, Κοινωνικῶν Ὑπηρεσιῶν, Πολιτισμοῦ ἢ ἄλλα), σὲ Ὀργανισμούς και Ἰδρύματα πάσης φύσεως, σὲ Σχολές, στὰ σώματα ἐπιστημονικῆς ἀστυνομίας, γενικὰ δὲ σὲ κάθε ἐνδιαφερομένη ὑπηρεσία.

Προβλέπεται ἐπίσης ἡ ἴδρυση κατὰ περιφέρειας Τοπικῶν Ἐγκληματολογικῶν Ἰνστιτούτων με πλήρη διοικητικὴ, ἐπιστημονικὴ και οἰκονομικὴ αὐτοτέλεια, ἀρχῆς γενομένης ἀπὸ ἓνα Ἰνστιτούτο τῆς Μακεδονίας.

ας και άργότερα ίσως Ήπειρου, Θράκης, Πελοποννήσου, Ιονίων Νήσων, Νήσων του Αιγαίου Πελάγους, Κρήτης κ.ά. Έπως επίσης και Κύπρου.

Η ΣΗΜΕΡΙΝΗ ΚΑΤΑΣΤΑΣΙΣ

Η ίδρυτική Πράξη φέρει ήμερομηνία της 10.2.1977 (στην αίθουσα του Α' Τριμελούς Έφετείου Αθηνών). Ίδρύται εκ του κύκλου των ακαδημαϊκών διδασκάλων, του δικαστικού και εισαγγελικού κλάδου, της επιστημονικής αστυνομίας, των ψυχιάτρων, των δικαστηρίων αγγλικών, των κοινωνικών λειτουργών, των κοινωνιολόγων, των έγκληματολόγων δικηγόρων, του βοηθητικού επιστημονικού προσωπικού εις έδρας σχετικής κ.ά.

Το Καταστατικό αναγνωρίσθηκε με την υπ' άρ. 694) 1977 απόφαση του Πρωτοδικείου Αθηνών και καταχωρήθηκε με αύξοντα άρ. 6874 της 22.6.1977 στο Βιβλίο των Άνεγνωρισμένων Σωματείων μετά την τελεσιδικία της απόφασως.

Την 24.6.1977 ή Γενική Συνέλευση εξέλεξε το προβλεπόμενο ένδεκαμελές Διοικητικό Συμβούλιο, τα μέλη του όποιου συνελθόντα την 8.7.1977 συνεκρότησαν το Προεδρείο του Ίνστιτούτου. Έξελέγησαν δε Πρόεδρος ο Καθηγητής κ. Ιωάννης Κ. Παπαζαχαρίου, Α' Αντιπρόεδρος ο Καθηγητής κ. Κωνσταντίνος Βουγιούκας, Β' Αντιπρόεδρος ο Άντισαγγελεός του Άρείου Πάγου κ. Κωνσταντίνος Φαφούτης, Γενικός Γραμματεός ο Δικηγόρος παρ' Άρείω Πάγω κ. Δημοσθένης Μιράσγεζης, Ταμίας ο Άστυνομικός Διευθυντής κ. Έμμανουήλ Φρ. Σηφάκης, μέλη δε οι κ.κ. Στέφανος Άναγνωστάκης, Έντεταλμένος Έφηγητής Έγκληματολογίας Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης, Ιωάννης Κασωτάκης, Πρόεδρος Δικαστηρίου Άγγλικών Αθηνών, Ιωάννης Μανωλεδάκης, Καθηγητής Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης, Λεωνίδας Παπακαρυάς, Άντισαγγελεός Άρείου Πάγου, Βασίλειος Παππάς, Άντισαγγελεός Έφετών και Δημήτριος Τσεβας Άντισαγγελεός Έφετών.

Έξελεγκτική Έπιτροπή ή κυρία Ιωάννα Ταμπάκη — Άγγελάκη (Τμηματ. Γενικού Λογιστηρίου), ή κυρία Αίτσα Τρωιάννου (Διδάκτωρ - έπιμελήτρια δικαστηρίου αγγλικών) και ο κύριος Δημήτριος Σαλίθερος (έπιμελήτης δικαστηρίου αγγλικών κ.λ.π.).

Προσωρινώς το Έλληνικόν Έγκληματολογικόν Ίνστιτούτον φιλοξενείται στο Δικηγορικό Γραφείο του Γενικού Γραμματέως του Ίνστιτούτου κυρίου Δημο-

σθένους Μιράσγεζη (όδός Πανεπιστημίου 61, ε' όροφο, τηλέφωνα 321.45.64 και 321.45.67). Εύγενώς προσφερθείς θα εύρίσκεται καθημερινώς από 9 π.μ. έως 2 μ.μ. εις το έν λόγω Γραφείον (προσωρινόν) του Ίνστιτούτου το μέλος αυτού δικηγόρος κ. Χρήστος Δεριζιώτης, ως εκπρόσωπος του Ίνστιτούτου, (Έπιμελητής).

Κατά κακή λοιπόν μοίρα ή πορεία της ανθρώπινης ζωής στις τραγικές αυτές μέρες άγεται και φέρεται από άμείλικτα και άδίστακτα ρεύματα, έχει πάρει τον ψυχικό και ήθικό κατήφορο και οδηγείται προς τή κατακόρυφη πτώση. "Όστε έτσι ή επέκταση και ή έκτεράχυνση της έγκληματικότητας και των λοιπών κοινωνικών νόσων και πληγών έγιναν κατά κάποιον τρόπο χαρακτηριστικά της εποχής μας.

Γιά να μιλήσουμε με τα λόγια του ποιητή (Κωστή Παλαμά):

«Και μη έχοντας πιό κάτω άλλο σκαλί

νά κατακυλίσεις πιό βαθειά στού κακού τή σκάλα...».

Συνεστήθη λοιπόν στις τραγικές αυτές ώρες το Έλληνικό Έγκληματολογικό Ίνστιτούτο για να συναντήσει τή καρδιά του έθνους και της πολιτείας λαχταρώντας να προστατεύση ως επιστημονικός Παράγων του Ήθικου Πολιτισμού τις αιώνιες ήθικές αξίες και «για τ' άνέδρασμα ξανά να καλέση το έθνος μας».

Γιατί αυτό είναι για τή στοχαζομένη ελληνική επιστήμη το «μεγάλο αίτημα των καιρών μας» να ξαναδημιουργήσουμε το πνευματικό, ψυχικό και ήθικό Φως μέσα στο σκοτάδι, που απλώνεται γύρω.

Στο αίτημα αυτό ολοκληρώνεται ή αξία του ανθρώπου και το πνεύμα του πλημμυρίζει όλους τους κινηθέντας για τήν Ίδρυση του Ίνστιτούτου, οι όποιοι θα δώσουν όλον τον έαυτόν τους για να ανοιχθή ο δρόμος για τήν Ήθική Νίκη.

Άγαμέμει δε το Ίνστιτούτο τήν αναγνώριση της Νοσταλγίας αυτής για το φεγγοδόλημα της Ήθικης, τήν κατανόηση, τήν στοργή και τήν ένίσχυση από τήν κοινωνία και τήν πολιτεία, για να μπορέσει να αποκτήση τή δύναμη για τήν πραγματοποίηση όλων αυτών των όνείρων και της Έραποστολής στο Δρόμο του Καθήκοντος».

ΙΩΑΝΝΗΣ Κ. ΠΑΠΑΖΑΧΑΡΙΟΥ

Καθηγητής Έγκληματολογίας

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΩΝ ΣΤΗΛΗ

Ο νέος Προκαθήμενος

της Ρωμαιοκαθολικής Έκκλησίας.

Πολλὰς ἐλπίδας τρέφει ἡ Χριστιανικὴ Οἰκουμένη διὰ τὸν νέον Προκαθήμενον τῆς Ρωμαιοκαθολικῆς Ἐκκλησίας, τὸν πάπαν Ἰωάννην - Παῦλον Α'. Οὗτος, καταγόμενος ἐξ ἐργατικῆς οἰκογενείας, διαθέτων ἀρίστην θεολογικὴν μόρφωσιν καὶ εἰδικῶς ἀσχολούμενος περὶ τὰ ζητήματα τῆς κατηχήσεως καὶ τῆς παιδείας, διεκέρυξεν εἰς τὸ πρῶτον μήνυμά του, ὅτι θὰ συνεχίσῃ τὴν προσπάθειαν διὰ τὴν ἐπαnéνωσιν τῶν Ἐκκλησιῶν, καὶ ἐπέστησε τὴν προσοχὴν κατὰ τοῦ ἀνθρωπίνου πειρασμοῦ νὰ ὑποκαταστήσῃ τὸν Θεὸν καὶ προσέθεσεν, ὅτι ἡ τάσις αὕτη θὰ ἠδύνατο νὰ μεταβάλλῃ τὴν γῆν εἰς ἔρημον, τὸ ἔσθλον εἰς αὐτίμα-τον, τὴν ἀδελφικὴν συμβίωσιν εἰς ὀλοκληρωτικὸν κολλεκτιβισμόν, τοῦθ' ὅπερ θὰ συντελῇ οὐχὶ σπανίως εἰς τὸ νὰ ἐμφανίζηται ὁ θάνατος ἐκεῖ, ἐνθα ὁ Θεὸς θέλει τὴν ζωὴν.

Γενικὴ εἶναι ἡ εὐχὴ, ὅπως ὁ νέος Ἀρχηγὸς τῆς Ρωμαιοκαθολικῆς Ἐκκλησίας πραγματοποιήσῃ τὰς εὐγενεῖς φιλοδοξίας του. Τῷ ὄντι, ἡ συμβολὴ αὐτοῦ, ὡς ποιμενάρχου ἐκατοντάδων ἐκατομμυρίων πιστῶν εἰς ὀλόκληρον τὸν πλανήτην μας, δύναται νὰ εἶναι ἀποφασιστικῆς σημασίας πρὸς λύσιν τῶν μαστιζόντων τὴν ἀνθρωπότητα προβλημάτων.

Ὅσον ἀφορᾷ εἰδικώτερον εἰς τὰς διεκκλησιαστικὰς σχέσεις, τὰ πληρώματα τῶν Ὁρθοδόξων Ἐκκλησιῶν ἀναμένουν, ἵνα ὁ νέος Πάπας δι' εἰλικρινοῦς συμπεριφορᾶς ἔναντι τῆς Ὁρθοδόξου Ἀνατολικῆς Ἐκκλησίας προαγάγῃ τὰς σχέσεις Ὁρθοδοξίας καὶ Ρωμαιοκαθολικισμοῦ, πρὸς εὐδόξωσιν τοῦ ἀρχομένου μεταξὺ αὐτῶν διαλόγου καὶ πρὸς ἀποκατάστασιν τῆς μεταξὺ αὐτῶν ποιητικῆς ἐνότητος.

Καθιστᾷ δυσχερῆ τὸν διάλογον

Ὁ Σεβ. Ἀρχιεπίσκοπος Θυατείρων καὶ Μεγάλης Βρετανίας κ. Ἀθηναγόρας, μετασχὼν ὡς παρατηρητῆς τοῦ ἐν Lambeth τοῦ Λονδίνου συνελθόντος προσφάτως (22 Ἰουλίου μέχρι 13 Ἀυγούστου) συνεδρίου τῶν ἀπὸ τὸν κόσμον ἀγγλικανῶν ἐπισκόπων, ἀφοῦ διεβίβασε πρὸς αὐτοὺς τὰς εὐχὰς καὶ τοὺς χαιρετισμοὺς τῆς Α.Θ.Π. τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου, προσέβη εἰς παρατηρήσεις τινὰς ἐξ ὀρθοδόξου ἐπιπέδου.

Οὕτως ὁ Ἕλληνας Ἱεράρχης οὐ μόνον ἀντιτάχθη εἰς τὴν πρότασιν περὶ χειροτονίας τῶν γυναικῶν, ἀλλὰ καὶ ἐτόνισεν, ὅτι ἡ συμφωνηθεῖσα ἐν τῷ συνεδρίῳ θέσις, ὅπως οἱ μετέχοντες αὐτοῦ ὁμιλοῦν καὶ ψηφίζουσι οὐχὶ ὡς ἐκπρόσωποι τοῦ ποιμνίου των, ἀλλ' ὡς ἄτομα, ἀποτελεῖ ἀνωμαλίαν, ἀντιτιθεμένην εἰς τὴν Ὁρθόδοξον παράδοσιν.

Ὁσαύτως, κατὰ τὴν ὁρθὴν παρατήρησιν τοῦ Σεβασμιωτάτου, ἐκ τοῦ συνεδρίου τοῦ Lambeth ἀπουιάζει ἡ ἐκκλησιαστικὴ ἀδυστυχία, τοῦθ' ὅπερ ὁδηγεῖ εἰς τὴν ἰδιότυπον διὰ τὰς ἀγγλικανικὰς ἐπὶ μέρος ἐκκλησίας ἀοχὴν τῆς «περικεικλιότητος», καθ' ἣν «οἰαδήποτε ἀντίθεσις πρὸς τὴν πίστιν καὶ τὴν διδασκαλίαν, διατυπωμένη ἐκ μέρος τῶν μελῶν τῆς Ἀγγλικανικῆς Ἐκκλησίας, δὲν ἐξετάζεται ἐπισημῶς, οὐδὲ κρίνεται ἐκκλησιαστικῶς, ἀλλ' ἀφήνεται εἰς τὸ κενὸν χωρὶς ἀδυστυχικὴν κατ' αὐτῆς ἀπόφασιν. Οὕτως ὁμως δὲν προστατεύεται ἡ πίστις τῆς Ἐκκλησίας».

Ἐκ τούτων γίνεται σαφές, ὅτι ὁ ἐπικρατῶν ἐν τοῖς κόλποις τοῦ Ἀγγλικανισμοῦ ὑποκειμενισμὸς καθιστᾷ δυσχερῆ τὸν διάλογον αὐτοῦ μετὰ τῆς Ὁρθοδοξίας.

«Γέφυρα συνεννοήσεως καὶ ἀγάπης».

Ὁ Σεβ. Μητροπολίτης Κίτρους κ. Βαρνάβας, ἡγούμενος τῆς Ἀντιπροσωπείας τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, ἥτις διὰ πρώτην φορὰν ἐπεσκέψατο τὴν Ἐκκλησίαν τῆς Σοβιετικῆς Ἀρμενίας, ἐν σχετικῇ ἀντιφωνήσει του γενομένη ἐν Ἐτιομαίζιν ἐτόνισεν, πρὸς τοῖς ἄλλοις, τὰ ἑξῆς:

«Αἱ σχέσεις τῶν δύο λαῶν μας ὑπῆρξαν πάντοτε σιναὶ καὶ ἀδελφικαί, ὅχι μόνον ἐπειδὴ οἱ δύο λαοὶ εἶναι λαοὶ ἰστορικοί, ἀλλὰ καὶ διότι ἔχουν περᾶσει παρομοίαι δοκιμασίας... Αἱ κοιναὶ δοκιμασίαι ἔχουν ἐν ἀγαθὸν γενικώτερον ἀποτέλεσμα: νὰ κλιῶνται μίαν κοινὴν γέφυραν μεταξὺ τῶν δοκιμαζομένων. Καὶ αὕτη εἶναι ἡ γέφυρα τῆς συνεννοήσεως καὶ τῆς ἀγάπης... Σήμερον διανύομεν μίαν περίοδον διαλόγου. Ἀποτελεῖ αἷτημα τοῦ Θεοῦ νὰ ἀπλωθῇ πρὸ ἀνοιχτῶν καὶ καθαρῶν ὁ διάλογος μεταξὺ τῶν δύο Ἐκκλησιῶν μας. Αἱ διαφοραὶ μας μποροῦν νὰ συζητηθῶν. Δι' αὐτὸ πιστεύω, ὅτι καὶ αἱ ἐπισκέψεις μεταξὺ μας προάγουν τὸ ἔργον τοῦ διαλόγου αὐτοῦ καὶ τὴν προσπάθειαν τῆς ἐνότητος».

Οἱ λόγοι οὗτοι τοῦ Ἑλλήνου Ἱεράρχου γεννοῦν τὴν ἐλπίδα, ὅτι λίαν προσεχῶς θὰ ἀναπυχνῆ καὶ θὰ καρποφορήσῃ ὁ ἐπιθυμητὸς διάλογος τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος μετὰ τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἀρμενίας, ἥτις ἐν τῇ Σοβιετικῇ Ἐνώσει ἐπιδορᾷ ποικιλοτρόπως ἐπὶ τὴν κοινωνικὴν ζωὴν καὶ συντελεῖ εἰς τὴν ἀναζωπύρωσιν τοῦ θρησκευτικοῦ συναίσθηματος ἀκόμη καὶ εἰς τὰς τάξεις τῶν νέων, ὡς διαπιστώνουν πάντες οἱ ἐπισκεπτόμενοι τὴν Σοβιετικὴν Ἀρμενίαν.

Διὰ τὸ μέλλον τῆς νέας γενεᾶς.

Κατὰ τὸ συνελθὸν ἐν τῷ Εὐθγγελιδεῖῳ Ἰδρύματι διεθνῆς συνέδριον πρὸς ἐξέτασιν τοῦ καλύτερου μέλλοντος τῶν παιδίων ὁ Πρόεδρος τῆς Δη-

ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΑ ΧΡΟΝΙΚΑ

Ἱερά Σύνοδος

Ἰπὸ τὴν Προεδρίαν τοῦ Μακαριωτάτου Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος κ. Σεραφεῖμ, συνήλθε σήμερον ἡ Διοικήσις Ἱεράς Συνόδου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος εἰς πρώτην τακτικὴν Συνεδρίαν τῆς 122ας Συνοδικῆς Περιόδου.

Ὁ Μακαριώτατος Πρόεδρος προσφωνῶν τοὺς Σεβασμιωτάτους Συνέδρους εἶπεν μεταξύ ἄλλων: «Ὡς ἐντολοδόχοι τῆς Ἱερᾶς Συνόδου τῆς Ἱεραρχίας ὀφείλομεν, ὅπως διεξάγωμεν τὸ ἔργον ἡμῶν μὲν βαθεῖαν συναίσθησιν ἐθθύνῃς... Εὐχόμεθα δέ, ὅπως ὁ Θεὸς τῆς Ἐκκλησίας ἡμῶν Δομήτωρ φωτίζη τὸν νοῦν καὶ τὴν καρδίαν ἡμῶν, ἵνα λαλώμεν ἀγαθὰ ὑπὲρ τῆς Ἐκκλησίας Του καὶ παντὸς τοῦ Χριστοπεινώμου πληρώματος».

Ἀντιφωνῶν ἐκ μέρους τῶν Σεβασμιωτάτων Συνέδρων ὁ Σεβ. Κερκύρας κ. Πολύκαρπος, εἶπε μεταξύ ἄλλων: «Συνέχει πάντας ἡμᾶς ἡ σκέψις ὅτι εἴμεθα ἐντολοδόχοι τῆς Ἱερᾶς Συνόδου τῆς Σεπτῆς Ἱεραρχίας. Ἀντιλαμβάνομεθα τὸ πλῆθος τῶν κραυγαλέων ἢ ὀλιγωτέρων γνωστῶν θεμάτων, ἅτινα ἀναμένουν λύσιν. Ὁ ἄνθρωπος τῆς ἐποχῆς μας καταπονημένος καὶ ἀνικανοποίητος δικαιθάνεται, ὅτι εἰς τὴν Ἐκκλησίαν εἰσέρχεται ἡ ἀλήθεια. Ἐκαὶ τὴν ἀναζητεῖ, ἐπιζητεῖ καὶ προσ-

δοκᾷ νὰ προβάλλῃ ἡ Ἐκκλησία τὴν ἐνσάρκωσιν τῶν μυχιῶν πόθων του... Ἐχομεν τὴν ἐλπίδα ὅτι, χάριτι Θεοῦ, θὰ ἀνταποκριθῶμεν εἰς τὰς ἀπαιτήσεις τῶν καιρῶν».

Ἀκολούθως τὸ Σῶμα εἰσήλθεν εἰς τὰ θέματα τῆς Ἡμερησίας Διατάξεως.

Συνεκροτήθησαν ἐν πρώτοις κατὰ Νόμον τὰ Πρωτοβάθμια καὶ Δευτεροβάθμια Συνοδικὰ Δικαστήρια.

Ἀκολούθως ἐγένετο ὁ διορισμὸς τῶν Σεβασμιωτάτων Συνέδρων ὡς Μελῶν τῶν Συνοδικῶν Ἐπιτροπῶν.

Τέλος ἀνεγνώσθη ὁ Κανονισμὸς Ἐργασιῶν τῆς Διοικήσεως Ἱερᾶς Συνόδου.

1. Ἀρχιεπισκοπὴ Θουατείρων καὶ Μ. Βρετανίας

Τὸ Συνέδριον LAMBETH

22α Ἰουλίου - 13ης Αὐγούστου 1978

Τὸ 1868 ἐπὶ Ἀρχιεπισκόπου Λόνγκλη ἔλαθε χώραν τὸ 1ον Συνέδριον LAMBETH μὲ 68 μόνον Ἐπισκόπους. Μετὰ 110 χρόνια εἰς τὸ σημερινὸν Συνέδριον LAMBETH προσήλθον

μοκρατίας κ. Κ. Τσάιους ὑπεγράμμισεν, ὅτι «ἡ ἀνθρωπότητα, ἀλλὰ καὶ κάθε ἄνθρωπος τελοῦν σὲ ἓνα ἀέναο γίνεσθαι. Στὸ γίνεσθαι αὐτὸ τὰ πρῶτα, τὰ προηδικά χρόνια εἶναι ἰδιαιτέρως κρίσιμα. Ὅ,τι καὶ ἂν κάνομε γιὰ τὴν ἀποτροπὴν τῶν κινδύνων, ποὺ ἀπειλοῦν κάθε παιδί ἀπὸ τὸ φυσικὸ καὶ τὸ κοινωνικὸ περιβάλλον, εἶναι ἔργο ἀποφασιστικῆς σημασίας, γιὰ τὴν σὴν πρῶτα χρόνια διαπλάσσειται ὅχι μόνον τὸ κορμί, ἀλλὰ καὶ ἡ ψυχὴ. Στὰ πρῶτα αὐτὰ χρόνια γράφονται σὴν ψυχῇ τοῦ παιδιοῦ λόγοι, ποὺ πολὺ δύσκολα ξεγράφονται ἀργότερα. Ἔτσι, ἀποφασίζοντας γιὰ τὸ παιδί, ἀποφασίζομε γιὰ τὴν οὐσίαν τοῦ ἀνθρώπου, δηλαδὴ γιὰ τὸ μέλλον τῆς ἀνθρωπότητος».

Οἱ λόγοι οὗτοι κατ' ἐξοχὴν πρέπει νὰ ληφθοῦν ἐπ' ἄκρον κατὰ τὴν ἐνασχέσιν τοῦ νέου σχολικοῦ ἔτους, κατ' ὃ οἱ Ἕλληνες ἐκπαιδευτικοὶ καλοῦνται νὰ σμιλεύσουν τὰς ψυχὰς τῶν ἑλληνοπαίδων εἰς πνευματικὰ καλλιτεχνήματα διὰ τῆς ομιλῆς τῆς ἑλληνορθόδοξου παραδόσεως. Τὴν παράδοσιν ταύτην οὐδεὶς ψευδοπροοδοεντισμὸς εἶναι δυνατὸν νὰ ὑποκαταστήσῃ ἀνευ ὀλεθρῶν συνεπειῶν διὰ τὸ μέλλον τῆς νέας γενεᾶς.

Ἀδικαιολόγητος ἢ σκανδαλοθηρικὴ ἐκστρατεία.

Ὅταν καταγγέλλονται σκάνδαλα, συναρτώμενα πρὸς τὴν ζωὴν τῶν ἐκπροσώπων τῆς Ἐκκλησίας, ἡ λογικὴ καὶ τὸ ἰδεώδες τῆς προστασίας τῶν ἀνθρωπίνων δικαιωμάτων ἐπιβάλλουν τὴν ταχέϊαν, ἀλλὰ καὶ διονυχιστικὴν ἐξέτασιν αὐτῶν ὑπὸ τῆς ἐκκλησιαστικῆς δικαιοσύνης πρὸς ἐξακριβῶσιν τοῦ ἀληθοῦς ἢ τοῦ ψευδοῦς τῶν καταγγελλομένων.

Ἐν πάσῃ περιπτώσει εἶναι ἀδικαιολόγητος ἢ κατὰ τῆς ὅλης Ἐκκλησίας σκανδαλοθηρικὴ ἐκστρατεία μερίδος τοῦ Τύπου τοσοῦτω μᾶλλον ὅσο καὶ ἐν τῇ περιπτώσει τῆς τυχόν ἐπαληθεύσεως τῶν καταγγελλομένων μόνον διὰ τοῦ λογικοῦ σφάλματος τῆς τῶν ὄρων τειροῦ εἶναι δυνατὸν νὰ συγχέωνται εἰς θεομὸς ἢ μία ἰδεολογία μετὰ τῶν τυχόν κακῶν ἐκπροσώπων τῶν.

«Ἡ Ραχήλ κλαίει διὰ τὰ τέκνα τῆς».

Ὁ πολὺς προηγούμενος τῆς Ἱερᾶς Μονῆς Διονησιῶν Ἁγίου Ὁρους πανσοφ. ἀρχιμανδριτῆς κ. Γαβριήλ, ἀναφερόμενος εἰς τὸ ζήτημα τῆς ὑπογεννητικότητος τοῦ Ἑλληνικοῦ λαοῦ, κρούει τὸν κώδωνα τοῦ κινδύνου καὶ ἐπισημαίνει, πρὸς τοὺς ἄλλοις, τὰ ἑξῆς: «Κινδυνεύομεν ὡς Ἐκκλησία, αἱ κολυμβήθραι ἐσιτέγνωσαν διὰ τὸ μὴ ὑπάρχειν βρέφη πρὸς βάπτισιν καὶ ἡ Ραχήλ, ἡ ἁγία μας Ἐκκλησία, κλαίει ἀπαρηγόρητα διὰ τὰ τέκνα τῆς τὰ ἀποβαλλόμενα καὶ φονεόμενα ὑπὸ ἀναλήτων μητέρων καὶ ἰατρῶν. Χιλιάδες ἀθῶων ὑπάρξεων φονεῦνται κατὰ μῆνα καὶ ὁ ἐθνικὸς μας σιγατὸς κατ' ἔτος ἐλαττώνεται, ἐνῶ οἱ κύκλω ἡμῶν ἐχθροὶ ὑπερπληθύνονται».

Αἱ ἀλήθειαι αὗται, αἵτινες ἐπεσημάνθησαν προσφάτως καὶ δι' ἀσπίχου κατὰ τὰ ἄλλα τηλεοπτικῶν προγράμματος, δέον νὰ κινητοποιήσῃ πάντας τοὺς ἀρμοδίους εἰς συναγεμῶν, ἵνα, ὡς ἐσημειώθη ἐδυστόχως, «ἀποσπᾶσωμεν ἐκ τοῦ ἐθνικοῦ σώματος τὰς δδέλλας τῆς ὀλιγοτεκνίας καὶ τῶν ἀμβλώσεων».

450 περίπου Έπισκοποι: απ' όλον τόν κόσμο, εκπροσωπούντες 23 Αὐτοκεφάλους Ἀγγλικανικῆς Ἐκκλησίας μετ' πολλὰς Ἐπισκοπᾶς. Πρόεδρος τοῦ Συνεδρίου LAMBETH ἦτο καὶ εἶναι ὁ Ἀρχιεπίσκοπος Καντουαρίας, ὡς πρῶτος τῆ τάξει μεταξὺ ἴσων Προέδρων τῶν Αὐτοκεφάλων Ἐκκλησιῶν.

Τὸ προηγούμενον Συνέδριον LAMBETH τὸ 1968 ἔλαβε χώραν εἰς τὸ Παλάτιον LAMBETH τοῦ Λονδίνου, μεταφέρθη δὲ τώρα εἰς τὴν Καντουαρίαν μετ' κέντρον τὸ Πανεπιστήμιον τοῦ KENT πρὸς διευκόλυνσιν τῶν Συνέδρων.

Τὸ 1968 ἀντιπρόσωπος τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου εἰς τὸ Συνέδριον LAMBETH παρέστη ὁ Σεβ. Ἀρχιεπίσκοπος κ.κ. Ἀθηνᾶγορας καὶ εἰς τὸ ἐφετεινὸν ὁ ἴδιος ἀπεστάλη, κατ' ἀπόφασιν τῆς Ἁγίας καὶ Ἱερᾶς Συνόδου τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου.

Τὸ Συνέδριον διηρέθη εἰς τρία τμήματα. Τὸ πρῶτον ἐξετάζει «Ποῖος ὁ Σκοπὸς τῆς Ἐκκλησίας». Τὸ δεύτερον ἐξετάζει: «Ὁ Λόγος τοῦ Θεοῦ καὶ ἡ Ἱερωσύνη» καὶ τὸ τρίτον ἐξετάζει τὸ θέμα: «Ὁ Ρόλος τῆς Ἀγγλικανικῆς Ἐκκλησίας μεταξὺ τῶν Ἐκκλησιῶν».

Κατὰ τὰς Γενικὰς Συνεδριάς τῆς ὀλομελείας ἐξητάσθησαν τὰ ἑξῆς θέματα:

28η Ἰουλίου: «Ἡ προστοιμασία τῶν Κληρικῶν διὰ τὴν Διακονίαν τῆς Ἐκκλησίας».

31η Ἰουλίου: «Ἡ Χειροτονία τῶν Γυναικῶν εἰς τὴν Ἱερωσύνην».

2α Αὐγούστου: «Αἱ Σχέσεις τῆς Ἀγγλικανικῆς μετ' τὰς ἄλλας Ἐκκλησίας».

4η Αὐγούστου: «Ἡ Ἀγγλικανικὴ Ἐκκλησία καὶ τὸ μέλλον αὐτῆς».

Κατὰ τὴν πρώτην Συνεδρίαν τοῦ τρίτου Τμήματος τοῦ Συνεδρίου, τὸ ὁποῖον ἐξετάζει τὰς σχέσεις τῆς Ἀγγλικανικῆς Ἐκκλησίας μετ' τὰς ἄλλας Ἐκκλησίας, ὁ Ἀρχιεπίσκοπος Ἀθηνᾶγορας ὡς Παρατηρητῆς, ἐκπρόσωπος τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου εἶχε τὴν εὐκαιρίαν νὰ ἀναφερθῆ εἰς δύο παρατηρήσεις, αἱ ὁποῖαι ἀνγλύονται κατωτέρω:

Π ρ ῶ τ ο ν : «Ἐξεπλάγην ἀπὸ τὴν συμφωνηθεῖσαν θέσιν τῶν Ἐπισκόπων εἰς τὸ Συνέδριον τοῦτο. Ὅταν εἰδῆθακα ὅτι οἱ παρόντες Ἐπίσκοποι ὁμιλοῦν καὶ ψηφίζουσι ὄχι διὰ τὰς Ἐπισκοπᾶς ποῦ διαποικιάζονται, ἀλλὰ διὰ τὸν ἑαυτὸν των, διελογίσθη ὅτι τοιαύτη τοποθέτησις εἶναι σφαλερὰ. Διὰ τοὺς Ὁρθόδοξους Χριστιανούς ἡ θέσις αὕτη ἀποτελεῖ ἀνωμαλίαν, καίτοι αὕτη δυσκόλως δύναται νὰ διατυπωθῆ. Συμφώνως πρὸς τὰς ἀποφάσεις τῆς Ἐκκλησίας ὑπάρχει τὸ παράλληλον μεταξὺ τοῦ Ἐπισκόπου, ὁ ὁποῖος εἶναι Ποιμὴν τῆς Ἐπισκοπῆς του, καὶ τοῦ προσώπου τοῦ Χριστοῦ. Ὅπως ὁ Θεανδρικός Χριστὸς εἶναι πάντοτε ἡνωμένος καὶ ἐνιαῖος εἰς τὰς δύο Αὐτοῦ φύσεις, ἀχωρίστως πάντοτε, τὴν θεῖαν καὶ τὴν ἀνθρωπίνην, κατὰ τὸν ἴδιον τρόπον καὶ ὁ Ἐπίσκοπος εἶναι πάντοτε ἡνωμένος μετ' τὸ Ποιμνίδιον του. Πρέπει πάντοτε νὰ ἐξασκῆ τὸ τριπλὸν αὐτοῦ ὑποῦργημα, τοῦ Προφήτου, τοῦ Ποιμένος καὶ τοῦ διευθύνοντος. Ὅταν ὁ Ἐπίσκοπος ὁμιλῆ, ἐκθέτει αὐτὸ ποῦ πιστεύει τὸ Ποιμνίδιον του. Καὶ αὐτὸ ποῦ πιστεύει τὸ Ποιμνίδιον του εἶναι πάντοτε μέσα εἰς τὴν καρδίαν καὶ τὸν νοῦν καὶ τὴν ἔκφρασιν τοῦ Ἐπισκόπου. Δι' αὐτὸν τὸν λόγον εἶναι ἀκατανόητον πὼς ὁ Ἐπίσκοπος ὁμιλεῖ μόνον διὰ τὸν ἑαυτὸν του ἢ ἐκφράζει προσωπικὰς γνώμας ἀσχετοῦς πρὸς τὰς πεποιθήσεις τοῦ Χριστιανικοῦ Λαοῦ του. Μία τοιαύτη διαχώρισις ἀποτελεῖ εἶδος Ἐκκλησιολογικοῦ Μονοφυτισμοῦ, ὁ ὁποῖος ἔχει ἀνάγκην διερυνήσεως διὰ νὰ γίνῃ ἀντιληπτὸν τὸ Ἄξιωμα τοῦ Ἐπισκόπου καὶ ἡ ἐξάσκησις τῆς Ἐπισκοπικῆς αὐτοῦ ἀθθεντίας ἐντὸς τῆς ἱστορικῆς αὐτῆς τοποθετήσεως».

Δ ε ῦ τ ε ρ ο ν : Ἡ δευτέρα παρατήρησις τοῦ Σεβ. Ἀρχιεπισκόπου περιλαμβάνει τὰ ἑξῆς:

«Ἡ δευτέρα παρατήρησις ἀναφέρεται εἰς τὸ Συνέδριον LAMBETH καθ' ἑαυτὸ. Ὁ Ἀρχιεπίσκοπος Λόνγκλεϋ ποῦ πρῶτος εἶχε τὴν ἐμπνευσιν νὰ προσκαλῆται τοὺς Ἀγγλικανούς Ἀρχηγούς τοῦ κόσμου διὰ νὰ ὀργανωθῆ τὸ πρῶτον Συνέδριον, ἔθεσε τοὺς βασικούς Κανονισμούς οἱ ὁποῖοι συμφώνουν πρὸς τὴν κατάστασιν τῶν περιστάσεων τῆς ἐποχῆς. Τώρα μετὰ 10 Συνεδρία τῆς φύσεως αὐτῆς δύναται νὰ παρατηρηθῆ τις ὅτι κατὰ λείπει ἀπὸ τὸ Πανᾶγγλικανικὸν τοῦτο Συνέδριον. Τὸ στοιχεῖον τὸ ὁποῖον λείπει εἶναι ἡ ἀθθεντία ἀπὸ τὴν Ἐπισκοπικὴν αὐτὴν Σύνοδον. Ἄπαξ καὶ τακτικῶς συζητοῦμεν τὴν ἀπουσίαν τῆς ἀθθεντίας ἀπὸ τὴν Κοινωνίαν τῶν Ἀγγλικανικῶν Ἐκκλησιῶν καὶ ἅπαξ οἱ Ὁρθόδοξοι κατὰ φυσικὸν τρόπον θεωροῦμεν, καίτοι ἐσφαλμένως, ὅτι τὸ Συνέδριον LAMBETH εἶναι τὸ ὄργανον τὸ ὁποῖον ἐξασκῆ ἀθθεντίαν ἐντὸς τῆς Ἀγγλικανικῆς Κοινωνίας, νομίζω ταπεινῶς ὅτι εἶναι καιρὸς, καὶ θὰ ἔπρεπε, τὸ Συνέδριον LAMBETH νὰ ἀποκτήσῃ θάσιν ἀθθεντίας τόσον πρὸς ὄφελος τῶν Ἀγγλικανῶν Χριστιανῶν, ὅσον καὶ διὰ τὸ μέλλον τῆς Ἀγγλικανικῆς Ἐκκλησίας καθ' ἑαυτήν.

Ὅταν θεολόγοι τῆς Ἀνατολῆς καὶ τῆς Δύσεως ὁμιλοῦν περὶ Ἀγγλικανισμοῦ, εὕρισκουν πολλὰ στοιχεῖα εἰς αὐτὸν ἕξια ἐπαίνου, πλὴν ἑμῶς ἀνακαλύπτουν καὶ κατὰ ποῦ λείπει. Καὶ αὐτὸ ποῦ λείπει εἶναι τὸ ὄργανον τῆς ἀθθεντίας. Ὁ Ἀγγλικανισμὸς ἔχει μαζὶ μετ' ὀλόκληρον τὴν Χριστιανικὴν Ἐκκλησίαν ἱστορικὴν ὑπόστασιν, ἀλλὰ ὅταν ἄτομα ἢ καὶ ὀμάδες ζητοῦν νὰ καθορίσουν τὴν πίστιν καὶ τὴν ζωὴν τῆς Καθολικῆς Ἐκκλησίας ἐντὸς τῆς Ἀγγλικανικῆς Κοινωνίας, τότε εἰς μάτην ζητοῦν τὴν ἀθθεντίαν ἢ ὁποῖα θὰ εἶναι εἰς θέσιν νὰ ἐπιναφέρῃ τοὺς παραστρατημένους Χριστιανούς ἐντὸς τῆς Ἀγγλικανικῆς αὐτῶν Μάνδρας. Διὰ τοῦτο ἐπιτίθεται ὅτι τὸ Συνέδριον LAMBETH εἰς τὸ μέλλον θὰ ἀποκτήσῃ τὸ δεῖγμα τῆς ἀθθεντίας τὸ ὁποῖον εἶναι δυνατόν νὰ γίνῃ τὸ θεμέλιον ἐνδὸς ἄληθους χαρακτηριστικοῦ τῆς Ἀγγλικανικῆς Κοινωνίας τῶν Ἐκκλησιῶν».

Τὸ Συνέδριον συνεχίζει τὰς διαβουλεύσεις του. Προσεχῶς δὲ θὰ ἀνακοινωθῶν τὰ ἀποτελέσματα τῶν συζητήσεων ἐπὶ τῶν τριῶν θεμάτων, τὰ ὁποῖα τὸ ἀπαχολοῦν, ὡς καὶ ἡ γνώμη αὐτοῦ ἐπὶ τῆς χειροτονίας τῶν Γυναικῶν.

Ἐκκλησία Σερβίας

Κατὰ τὸν μῆνα Σεπτέμβριον τρέχοντος ἔτους συμπληροῦνται 20 ἔτη ἀπὸ τῆς ἐκλογῆς καὶ ἐνθρονίσεως τοῦ Πατριάρχου Γερμανοῦ εἰς τὸν Θρόνον τῶν Σέρβων Πατριαρχῶν, ὡς ὁ τεσσαρακοστὸς τρίτος Σέρβος Πατριάρχης εἰς τὴν ἱστορίαν τῆς Σερβικῆς Ἐκκλησίας, καὶ πέμπτος κατὰ σειράν μετὰ τὴν ἀνασύστασιν τοῦ Πατριαρχείου μετὰ τὸν Α' Παγκόσμιον πόλεμον. Κατὰ τὰ εἰκοσι ταῦτα ἔτη, ὡς γράφει ὁ ἐκκλησιαστικός τύπος, ἀφ' ἑτοῦ ὁ Πατριάρχης Γερμανὸς εὕρισκεται ἐπὶ τοῦ Θρόνου τοῦ Ἁγίου Σάββα, ἡ Ὁρθόδοξος Σερβικὴ Ἐκκλησία ἐξηπλώθη εἰς ὄλην τὴν οἰκουμένην. Ἐκ τῶν ἐννέα ἑκατομμυρίων Σέρβων, ὅσοι περὶ τοῦ ἀνήκουν εἰς τὴν Ὁρθόδοξον Σερβικὴν Ἐκκλησίαν, περὶ τὸ ἕν ἑκατομμύριον διαβιῶν εἰς τὸ Ἐξωτερικόν. Τὸ Πατριαρχεῖον ἐπιδεικνύει ἰδιαιτέραν φροντίδα διὰ τοὺς διασκορπισμένους αὐτοὺς Σέρβους. Πολλοὶ Σερβικοὶ νοσοῦ ἀνεγείρονται εἰς τὴν Εὐρώπην καὶ τὰς ἄλλας ἡπείρους. Τὸ Παγκόσμιον Συμβούλιον τῶν Ἐκκλησιῶν, τοῦ ὁποῖου τυγχάνει μέλος καὶ ἡ Σερβικὴ Ὁρθόδοξος Ἐκκλησία, ἐξέλεξε τὸν Πατριάρχην Γερμανὸν ὡς ἕνα τῶν ἑξὺ Προέδρων του. Σήμερα ὑπάρχουν περὶ τὰ 140 Σερβικὰ Μοναστήρια καὶ ἀνω τῶν χιλίων ναῶν. Οἱ ἐορτασμοὶ τῆς 750-ετηρίδος τοῦ Αὐτοκεφάλου τῆς Σερβικῆς Ἐκκλησίας, τῆς 800-ετηρίδος ἀπὸ τῆς γεννήσεως τοῦ Ἁγίου Σάββα, τῆς 50-ετηρίδος ἀπὸ τῆς ἀνασυστάσεως τοῦ Πατριαρχείου, καὶ ἄλλοι παρόμοιοι, ἀποτελοῦν τὴν ὀρασιότεραν καὶ τὴν πλεόν ἐκφραστικὴν μαρτυρίαν τῆς ἐκδηλώσεως τῆς Ὁρθοδοξίας εἰς τὴν χώραν μας, ποῦ ὀφείλεται κατὰ μέγα μέρος εἰς τὸν Πατριάρχην Γερμανόν.

Ἐπὶ τῆ Ἱωδηλαίῳ τούτῳ τοῦ Πατριάρχου Γερμανοῦ ἐξεδόθη καὶ σχετικὸς Τόμος τῶν Πεπραγμένων τοῦ Πατριάρχου.

Ἱερά Μητρόπολις Σουηδίας
καὶ πάσης Σκανδιναβίας

Ἡ εὐχάρισκεία τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχείου πρὸς τὴν Μητρόπολιν.

Κατόπιν ἀποφάσεως τῆς Ἀγίας καὶ Ἱερᾶς Συνόδου τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου Κωνσταντινουπόλεως, ἡ Ἱερά Μητρόπολις Σουηδίας ἔλαβε σεπτὸν Πατριαρχικὸν Γράμμα, διὰ τοῦ ὁποῦ ἐκφράζεται πρὸς τὸν Μητροπολίτην ἡ «ἰδιαιτέρα εὐαρέσκεια καὶ ὁ ἔπαινος τῆς Μητρὸς Ἐκκλησίας καὶ τῆς Αὐτοῦ Θειοτάτης Παναγιότητος τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου Δημητρίου τοῦ Α' προσωπικῶς» διὰ τὸ ἔργον του εἰς τὴν Σκανδιναβίαν.

Τὸ Πατριαρχικὸν Γράμμα ἔχει ὡς ἑξῆς:

«Ἱερώτατε Μητροπολίτα Σουηδίας καὶ πάσης Σκανδιναβίας καὶ ἔξαρχε Βορείων Χωρῶν, ἐν Ἁγίῳ Πνεύματι ἀγαπητὴ ἀδελφὴ καὶ συλλειτουργγὴ τῆς ἡμῶν Μετριότητος κύριε Παῦλε, χάρις εἴη τῇ ὑμετέρᾳ Ἱερότητι καὶ εἰρήνη παρὰ Θεοῦ.

Ὁ ἐπανακάμψας ἐνταῦθα ἐν τοῦ εἰς τὸ ἐξωτερικὸν ταξιδίου αὐτοῦ, καθ' ὃ, ἐντολῇ τῆς Ἐκκλησίας, ἐξεπροσώπησεν αὐτὴν καὶ κατὰ τὰ τῆ καὶ Ἱανουαρίου ἐ.ε. γενόμενα ἐγκαίνια τοῦ ναοῦ ὑπὸ τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως ἀποκτηθέντος ἐν Στοκχόλμῃ Ἱεροῦ Ναοῦ τοῦ Ἁγίου Μεγαλομάρτυρος Γεωργίου τοῦ Τροπαιοφόρου, Ἱερώτατος Μητροπολίτης Χαλκηδόνος καὶ λίαν ἡμῖν ἀγαπητὸς ἐν Χριστῷ ἀδελφός κ. Μελίτων, ἐν ἐκθέσει αὐτοῦ ὑπέβαλεν ἡμῖν καὶ τῇ Ἀγίᾳ καὶ Ἱερᾷ Συνόδῳ ὄσα ἰδίως ἡμῶν διεπίστωσε κατὰ τὴν ἐν Στοκχόλμῃ ὀλιγοήμερον παραμονὴν αὐτοῦ ἐπὶ τῆς καθόλου καταστάσεως τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως, ἣν ἡ ὑμετέρα ἀγαπητὴ Ἱερότης, ἐντελὸς ἀσύντακτον παραλαβοῦσα, ἐντὸς βραχυτάτου χρονικοῦ διαστήματος καὶ ἐν μέσῳ πολλῶν ἀντιξοοτήτων καὶ ἀντιδράσεων κατάρθωσεν ἵνα ὀργανώσῃ κατὰ τρόπον τοσοῦτον συστηματικὸν καὶ σοδαρόν, ὥστε ἐκπροσωπεῖν αὐτὴν ὡς ἄριστα τὴν Ἀγιοτάτην Ὁρθόδοξον ἡμῶν Ἐκκλησίαν καὶ τὸ Ἱερόν τοῦτο Κέντρον ἐν τῇ εὐγενεῖ καὶ πεπολιτισμένη Χώρᾳ τῆς Σουηδίας.

Ἐκ τῶν ὑποβληθέντων τούτων ὑπὸ τῆς αὐτοῦ Ἱερότητος ὡς ἥδιστα διατεθέντες, προαγόμεθα, ἐξ ἀποφάσεως Συνοδικῆς, ἵνα διὰ τοῦ παρόντος ἐκφράσωμεν πρὸς τὴν ὑμετέραν Ἱερότητα, ἐφ' οἷς αὐτὴ ἐν ποιμαντορικῇ συνέσει καὶ ζήλῳ καὶ ἀφροσύνῃ πρὸς τὸ κοινὸν Ἱερόν καθήκον καὶ χρέος ἐπιτελεῖ ὑπὲρ τοῦ ἐμπιστευθέντος αὐτῇ εὐσεβοῦς ὀρθοδόξου λαοῦ καὶ ἐπὶ προδολῇ καθόλου τῆς Ὁρθοδοξίας παρὰ τοῖς ξένοις, τὴν ἰδιαιτέραν εὐαρέσκειαν καὶ τὸν ἔπαινον τῆς Μητρὸς Ἐκκλησίας καὶ ἡμῶν προσωπικῶς.

Ἡ χάρις τοῦ Θεοῦ καὶ τὸ ἄπειρον ἔλεος εἴη μετὰ τῆς ὑμετέρας ἀγαπητῆς Ἱερότητος.

αρχοῦ Ἀπριλίου ιζ'

(17 Ἀπριλίου 1978)

Ὁ Κωνσταντινουπόλεως ἀγαπητὸς ἐν Χριστῷ ἀδελφός.

Ἡ Σουηδικὴ Ἐκκλησία καὶ οἱ Μεταναστεῖς.

Μὲ τὸ θέμα αὐτό, ἡ Σουηδικὴ Ἐκκλησία ὀργάνωσε τὴν 23ην καὶ 24ην Μαΐου 1978 εἰς τὸ ΚRONOBERG τοῦ V·A·X·J·O συνέδριον, εἰς τὸ ὁποῖον ἐξετάσθησαν θέματα, σχετιζόμενα μὲ τὰ προβλήματα τῶν μεταναστῶν εἰς τὴν Σουηδίαν καὶ τὰς δυνατότητας θρησκευτικῆς ἐξυπηρέτησεως αὐτῶν. Ἀπὸ μέρους τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως εἰς τὸ συνέδριον παρέστη

ὁ Πρεσβύτερος κ. Ἰωάννης Σεππάλα, Ἱερατικῶς Προϊστάμενος τῆς Ἐνορίας Ἀποστόλου Παύλου Οὐψάλης.

Ἡ Ἱ. Μητρόπολις Σουηδίας ἀπὸ τοῦ μηνὸς Μαΐου ἔγινε καὶ ἐπίσημως μέλος τῆς Ἐκπαιδευτικῆς Ἐνώσεως τῶν Ἑλευθέρων Ἐκκλησιῶν τῆς Σουηδίας, τῆς ὁποίας τὰ κεντρικὰ Γραφεῖα εὐρίσκονται εἰς τὸ Ἀ·L·V·S·J·O τῆς Στοκχόλμης.

Τὸ γεγονός τοῦτο παρέχει εἰς τὴν Ἱεράν Μητρόπολιν τὴν δυνατότητα ὅπως ὀργανώσῃ σειράν μαθημάτων (κύκλους σπουδῶν) ἐπὶ διαφόρων θεμάτων, ὅπως: βυζαντινὴ μουσικὴ, κύκλοι μελέτης ἁγίας Γραφῆς, μαθήματα ὀρθοδόξου κατηχήσεως, σουηδικὴ γλῶσσα, ξένη γλῶσσα, ἑλληνικὴ ἱστορία, ἱστορία ἑλληνικοῦ πνεύματος καὶ πολιτισμοῦ κ.ἄ.

Ἡ Ἐνωσις ἀναλαμβάνει τὴν κάλυψιν τοῦ μεγαλύτερου μέρους τῶν ἀπαιτουμένων οικονομικῶν δαπανῶν, καὶ ἔθεσε διὰ τὸν σκοπὸν τούτον, εἰς τὴν διαθέσιν τῆς Μητροπόλεως, δεκάδας αἰθουσῶν εἰς τὴν Στοκχόλμην καὶ εἰς ὅλην τὴν Σουηδίαν. Πάντως, ἡ Ἱερά Μητρόπολις, θὰ ἀρχίσῃ ἐπὶ τοῦ παρόντος τὴν δραστηριότητά της εἰς τὰς ἰδικὰς της αἰθούσας, ὅπως εἶναι ἡ Πνευματικὴ Ἑστία τῆς Μητροπόλεως εἰς τὴν Στοκχόλμην καὶ ἡ Ἐνοριακὴ Αἴθουσα εἰς τὴν Οὐψάλην.

BIBΛΙΟΚΡΙΣΙΑ

Κωνσταντίνου Γ. Μπόνη, Δρος Θ. καὶ Φ., Ὁμοτίμου Καθηγητοῦ τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν. ΧΡΙΣΤΙΑΝΙΚΗ ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑ, ἤτοι Φιλολογικὴ καὶ Κριτικὴ Ἱστορία τῶν Πατέρων καὶ Ἐκκλησιαστικῶν Συγγραφέων. Τόμος Πρῶτος: Οἱ λεγόμενοι Ἀποστολικοὶ Πατέρες. Ἐν Ἀθῆναις 1977, σελ. ρκζ'+453 (= Ἀρχειὸν Περιοδικῶ «Θεολογία» 2).

Μετὰ μεγάλης χαρᾶς ὁ θεολογικὸς κόσμος τῆς Χώρας ἡμῶν καὶ ἰδίᾳ οἱ μαθηταὶ τοῦ κ. Μπόνη εἶχομεν χαρετῆσαι πρὸ τινῶν ἐτῶν τὴν ἐμφάνισιν τοῦ ἔργου του: Εἰσαγωγὴ εἰς τὴν ἀρχαίαν Χριστιανικὴν Γραμματείαν (96 - 325 μ.Χ.), Ἀθῆναι 1974 (= Ἀρχειὸν Περιοδικῶ «Θεολογία» 1), διότι δι' αὐτοῦ ἐνεκαινιάζετο ἡ ἀπὸ ἐτῶν ἀναμνηνομένη πολύτομος «Πατρολογία» τοῦ Σεβαστοῦ Διδασκάλου. Πράγματι, προλογίζων τὸ εἰσαγωγικὸν τοῦτο ἔργον ὁ κ. Μπόνης, ἔγραφε μετὰ τῶν ἄλλων: «Νῦν δίδω τοῖς φιλομαθεῖσι τὸ μετὰ χεῖρας ἔργον τῆς Εἰσαγωγῆς εἰς τὴν Παλαιοχριστιανικὴν Γραμματείαν. Πρόθεσις ἡμετέρα εἶναι, ὅπως ἀρχίσω δημοσιεύων ἐν συνεχείᾳ καὶ τὸ συστηματικὸν ἔργον τῆς Ἐκκλησιαστικῆς Γραμματείας» (σελ. 5). Χάριτι Θεοῦ ἠδυνήθημεν μετὰ παρέλευσιν μόλις τριῶν ἐτῶν γὰ ὑποδεχθῶμεν καὶ τὴν ἐκδοσιν τοῦ Α' Τόμου τῆς «Πατρολογίας» τοῦ κ. Μπόνη, ἐκπληρουμένης οὕτω τῆς ὡς ἂν ὑποσχέσεώς του.

Πρέπει γὰ θεωρῆται πράγματι ἰδιαιτέρα εὐλογία ὅτι συνέπεσε σχεδὸν ἡ ἐμφάνισις τριῶν Πατρολογικῶν Ἐγχειριδίων εἰς τὸν ἑλληνικὸν χῶρον, ἀποτελούντων ἐκλεκτὴν προσφορὰν εἰς τὴν ἐπιστήμην ἰδικῶν Πατρολόγων καὶ διακεκριμένων θεολογῶν τοῦ κλάδου τῆς Πατρολογίας εἰς τὰς Θεολογικὰς Σχολὰς Ἀθηνῶν

καὶ Θεσσαλονίκης, ἤτοι τῶν Καθηγητῶν κ.κ. Κ. Μπόνη, Π. Χρήστου καὶ Στ. Παπαδοπούλου. (Οἱ τίτλοι τῶν ἔργων: Κ. Μπόνη, ὡς ἄνω Π. Χρήστου, Ἑλληνικὴ Πατρολογία, τόμ. Α', Εἰσαγωγή. Θεσσαλονίκη 1976. Στ. Παπαδοπούλου, Πατρολογία, τόμος Α': Εἰσαγωγή, Β' καὶ Γ' αἰώνας, Ἀθήνα 1977).

Θὰ ἐνόμιζέ τις, καὶ δικαίως, ὅτι ἡ σύγχρονος ἐμφάνις τριῶν Πατρολογικῶν Ἐγχειριδίων, ἀσχολουμένων κατ' ἀνάγκην ἐν πολλοῖς μὲ τὰ αὐτὰ θέματα, θὰ ἐδημιούργει προβλήματα ἐπαναλήψεων, ταυτολογιῶν κ.ἄ.π. Ἡ πραγματικότης ὅμως εἶναι ἄλλη, ὡς πᾶς τις δύναται νὰ διαπιστώσῃ. Ἡδὴ εἴχομεν τὴν εὐκαιρίαν εἰς πρόσφατον διβλιοκριτικὸν σημείωμά μας νὰ ἐπαινέσωμεν τὰς ἀρετὰς τοῦ ἔργου τοῦ Καθηγ. Στ. Παπαδοπούλου, μαθητοῦ τοῦ κ. Μπόνη καὶ διαδόχου του εἰς τὴν Ἔδραν τῆς Πατρολογίας ἐν τῇ Θεολ. Σχολῇ τοῦ Παν. Ἀθηνῶν (βλ. Ἐφημ. «Ὁρθ. Τύπος», ἀρ. 320) 10 Ἰουλίου 1978, σελ. 2). Εἴχομεν ἐπίσης τὴν εὐκαιρίαν νὰ μελετήσωμεν καὶ τὸ ἔργον τοῦ Καθηγ. Πα. Χρήστου, τὸ ὁποῖον ἔχει εἰσαγωγικὸν εἰς τὴν Ἐπιστήμην τῆς Πατρολογίας χαρακτήρα, χαράσσει τὰ φιλοσοφικά, θεολογικά καὶ φιλολογικὰ πλαίσια τοῦ μαθήματος. Κοινὰς περιοχὰς ἐρευνῶν περισσότερον ὁ κ. Μπόνης καὶ ὁ κ. Παπαδοπούλος. Μετὰ χαρᾶς ὅμως διεπιστώσαμεν, ὅτι τὰ ἔργα των, ἐκπροσωποῦντα τὰς τάσεις καὶ ἰδιουσιᾶς τῶν συγγραφέων των καὶ τὰ ἰδιαίτερα ἐνδιαφέροντά των, φέροντα δὲ καθαρὰν τὴν σφραγίδα τῆς προσωπικότητάς των, παρουσιάζουν τὴν προβληματολογίαν τῆς πατρολογικῆς ἐπιστήμης ὑπὸ ἰδίαν ἑκάστον ὀπτικὴν γωνίαν, ἐπιτυχᾶντα νὰ συμπληροῦν ἀλλήλα καὶ νὰ προσφέρουν ἰδίως ἑκάστον προοπτικὰς εἰς τὸν ἀναγνώστην. Πιστεύομεν δὲ ὅτι, ἂν οἱ τρεῖς Πατρολόγοι μας συνεχίσουν ὑπὸ τὸ αὐτὸ πνεῦμα τὴν ἔκδοσιν τοῦ ἔργου των, θὰ προσφέρουν ἀγεπαλάμητον ὑπηρεσίαν εἰς τὴν θεολογικὴν ἐπιστήμην, τὸ δὲ ἔργον των, μακρὰν τοῦ νὰ φοβῆται τὴν —ἀναπόφευκτον ἄλλως τε— σύγκρισιν, θὰ συμβάλῃ εἰς τὴν ἀπὸ κοινοῦ μετὰ τῶν ἄλλων δημιουργίαν σαφοῦς εἰκόνας διὰ τὰ ἐπὶ μέρους θέματα τοῦ σπουδαιότητος κλάδου τῆς Πατρολογίας.

Ἐπανερχόμεθα ὅμως εἰς τὸ ἔργον τοῦ κ. Μπόνη. Ὁ δγκώδης καὶ καλαισθητὸς οὗτος τόμος ἐκθέτει λεπτομερῶς καὶ κριτικῶς συνάμα κατ' ἀρχὴν τὰ εἰσαγωγικά προβλήματα τῆς Πατρολογίας ὡς ἐπιστήμης, ἐν συνεχείᾳ δὲ ἀναπτύσσει τὴν προβληματολογίαν τῶν λεγομένων Ἀποστολικῶν Πατέρων. Ὅταν εἰς τόμος, συγκείμενος ἐκ 580 περίπου σελίδων, περιορίζεται εἰς μίαν μικρὰν ὁμάδα συγγραφέων, ὀκτώ τὸν ἀριθμὸν, ἀντιλαμβάνομεθα πόσον ἐμπεριστατωμένη ἀπὸ πάσης ἀπόψεως εἶναι ἡ ἐκθεσις, ἀλλὰ συνάγομεν συγχρόνως καὶ ποῖαν ἔκτασιν πρόκειται νὰ λάθῃ ὀλοκληρούμενον τὸ ἔργον τοῦ κ. Μπόνη. Ἡ χαρακτηρίζουσα τὸν ἱκανώτατον συγγραφέα καὶ ἐμπειρότατον Διδάσκαλον γλαφυρότης, ἡ ρέουσα γλῶσσα —κατὰ τὰς γλωσσικὰς ἀρχὰς τοῦ συγγραφέως, ὑπὲρ τῶν ὁποίων οὗτος εὐθαρσῶς ἀγωνίζεται (βλ. Κ. Γ. Μπόνη, Βυζαντινὴ Θεολογία, πολυγρ. σημειώσεις, Ἀθήνα: 1957, σελ. 259), αὐστηρὰ καθα-

ρεύουσα—, ὁ ἀπαράμιλλος φιλολογικὸς ἐξοπλισμὸς, ἡ καταπέθουσα ἐπιχειρηματολογία καὶ ἡ περὶ τὴν διατύπωσιν ἀπόλυτος ἀκρίβεια καὶ σαφήνεια εἶναι ὀλίγα ἐκ τῶν πολλῶν προσόντων τοῦ κ. Μπόνη ὡς συγγραφέως, τὰ ὁποῖα σαγηνεύουν τὸν ἀναγνώστην. Ὅχι μόνον ὁ εἰδικὸς πατρολογικὸς, ἀλλὰ καὶ ὁ θεολόγος γενικώτερον ἢ ὁ ἀπλὸς φιλόστωρ ἀναγνώστης ἔχει πολλὰ νὰ καρπωθῆ ἐκ τῆς μελέτης τοῦ τόμου τούτου. Ἰδιαίτερος ἐντυπωσιάζει, ἀλλὰ καὶ διδάσκει συνάμα τοὺς νεωτέρους ἐπιστήμονας, ἡ ὑποδειγματικὴ ἐπιμέλεια καὶ ἐπιστημονικὴ εὐσυνειδησία τοῦ συγγραφέως, ὡς ἐπίσης ἡ μετριοφροσύνη του, ὅταν —παρὰ τὴν μακροτάτην καὶ λίαν εὐδόκιμον θηρείαν του ἐν τῇ διακονίᾳ τῆς ἐπιστήμης καὶ τῆς ἀνωτάτης παιδείας, δὲν διστάζῃ νὰ ὁμολογήσῃ: «Ὁ αὐστηρὸς μελετητῆς θ' ἀνεύρῃ πολλά τὰ ἐπαναλαμβανόμενα καὶ ἤδη γνωστά. Ἄλλ' ἐν τῇ ἀντικειμενικῇ θεωρήσει τῶν γραφομένων θὰ διαγνώσῃ ἀσφαλῶς πολλὰ τὰ ἴδια συνεπικουρόντα ἢ καὶ διορθοῦντα, ἀκόμη καὶ ἀναιροῦντα πολλὰ ὑπ' ἄλλων διατυπωθέντα. Τὴν ἀνεξαρτησίαν μου δὲ προσεπάθησα νὰ διατηρήσω καὶ εἰς τὰ ἤδη ὡς θέσφατα θεωρούμενα» (σελ. ιε'). Ἡ ὁμολογία αὕτη τοῦ σεβαστοῦ συγγρ. ἐπιβεβαιούται ἐν τῇ ἐκθέσει τῆς ὕλης του πολλάκις. Ὁ κ. Μπόνης, κάτοχος ἤδη μακρᾶς πείρας περὶ τὰ γραμματολογικὰ ζητήματα, ὡς δεικνύουν αἱ παλαιότεραι ἐργασίαι του, δὲν περιορίζεται εἰς τὴν ἀπλήν ἐκθεσιν τῆς προβληματολογίας ἑκάστου συγγραφέως, ἀλλὰ προσφέρει καὶ τὴν προσωπικὴν του συμβολήν, ἐλέγχων κριτικῶς παλαιότερας θέσεις, παραθέτων ἰδίως λύσεις ἢ τοῦλάχιστον ὑποθέσεις, δι' ἰσχυροτάτων «ἐνδείξεων» τεκμηριουμένας. Παρὰ τὴν ἐκτενῆ ἀναφορὰν εἰς ἱστοριογραμματολογικὰ προβλήματα δὲν ἠλλεῖπει θεδαίως εἰς τὸ ἔργον καὶ ἡ διερεύνησις τῆς θεολογικῆς πλευρᾶς τῶν ὑπὸ ἔρευναν κειμένων, ἤτοι τῶν μετὰ τῶν κειμένων τούτων συνδεομένων πολυαριθμῶν θεολογικῶν —δογματικῶν, λειτουργικῶν, κανονικῶν κλπ.— προβλημάτων. Οὕτω ὁ ἀναγνώστης ἀποκομίζει πληρεστάτην δι' ἑκάστον ἔργον εἰκόνα.

Ἐν τῇ διατάξει τῆς ὕλης ὁ κ. Μπόνης ἀκολουθεῖ τὴν «κλασσικὴν» πλέον μέθοδον προκειμένου περὶ πατρολογικῶν ἐγχειριδίου. Ἐν ἀρχῇ προσφέρει πίννακας ὄραχυγραφῶν καὶ συντμήσεων (σ. κθ' - λζ'), ἐπιτάσσει δὲ πλουσιωτάτην βιβλιογραφίαν, πρῶτον μὲν Γενικὴν (σ. λθ' - οα'), ἀφορῶσαν εἰς τὰ ποικίλα θέματα τοῦ περιεχομένου τῆς Πατρολογίας καὶ συμπληροῦσαν τὰ παλαιότερα πατρολογικὰ ἔργα (π.χ. τῶν Harnack, Krüger, Bardenhewer, Altaner-Stuiber), καθ' ὅσον κατὰ τὸ πλεῖστον περιορίζεται εἰς τὰ μετὰ τὸ 1966 δημοσιευθέντα ἔργα. Ἀκολουθεῖ Εἰδικὴ βιβλιογραφία, ἀφορῶσα εἰς τοὺς Ἀποστ. Πατέρας (σ. οβ' - πγ') ὑπὸ τὸ αὐτὸ πνεῦμα, ὡς καὶ ἑλλην. θεολογικὴ βιβλιογραφία γενικώτερον χαρακτήρος πρὸς εὐρύτερον κατατοπισμὸν τοῦ ἀναγνώστου, (σ. πδ' - ρκζ'), καὶ δὴ καὶ διὰ τὰ ἔτη 1960 - 1976, ὑπὸ τῶν προοπτικῶν θεδαίως πάντοτε τῶν ἐπὶ μέρους θεμάτων τοῦ ἔργου. Βεδαίως μεθ' ἑκάστην ἐπὶ μέρους ἐνόττητα ἀκολουθεῖ εἰδικὴ βιβλιογραφικὴ σημείωσις πρὸς διευκόλυνσιν τῆς ἐρεύνης. Οὕτω τὸ ἔργον καθίσταται ἀπὸ πάσης πλευ-

ρᾶς σύγχρονον, παρουσιάζον δι' ἕκαστον θέμα τὰς νεωτάτας ἐξελίξεις καὶ ἀπόψεις.

Τὸ κύριον σῶμα τοῦ ἔργου περιλαμβάνει ἑκτανῆ Εἰσαγωγὴν, ἣτις καταλαμβάνει τὰ δύο πρῶτα μέρη τοῦ ἔργου. Εἰς τὸ α' μέρος ἐρευνῶνται τὰ ἰδιαιτέρα προβλήματα τῆς Πατρολογίας ὡς ἐπιστημονικοῦ κλάδου (σ. 3 ἐ.ἐ.). Θὰ ἔπρεπε γὰρ ἐκταθῶμεν πολὺ προκειμένου γὰρ ἐξάρωμεν τὴν ὑπὸ τοῦ συγγρ. διαπραγματεύσιν τῶν ἐπὶ μέρους προβλημάτων. Ἰδιαιτέρως ὅμως ἐπισημαίνομεν ἐνταῦθα τὴν ὑπὸ τοῦ κ. Μπ. παραδοχὴν τοῦ ἔτους 843 μ.Χ. (=Κυριακὴ τῆς Ὁρθοδοξίας) ὡς «ἄρροθεσιου τῆς ἀρχαίας Χριστιανικῆς Γραμματείας», λαμβανομένης ὑπ' ὄψιν τῆς σημασίας, τὴν ὁποίαν κέκτηται διὰ τὴν Ὁρθόδοξον Ἐκκλησίαν καὶ τὴν θεολογίαν τῆς ἢ μετὰ τοῦ τερματισμοῦ τῆς Εἰκονομαχίας συνδεομένη κατὰ τὴν 11ην Μαρτίου τοῦ ἔτους 843 ἀναστήλωσις τῶν ἱερῶν εἰκόνων. Ἰδιαιτέρον ἐνδιαφέρον παρουσιάζει ἐπίσης ἡ παρ. 3 (σ. 20 ἐ.), ἐν τῇ ὁποίᾳ ἐπιχειρεῖται ἡ ὀρθὴ ἀποτίμησις τῆς Πατρολογίας ὡς ἐπιστήμης.

Εἰδικὸς περὶ τῶν «Πατέρων», ὡς ὑποκειμένου τῆς Πατρολογίας, λόγος γίνεται εἰς ἰδίαν ἐνότητα (σελ. 27 ἐ.ἐ.), ἑτέρα δὲ ἐνότης διαλαμβάνει περὶ τῆς Γλώσσης τῶν Πατέρων (σ. 57 ἐ.ἐ.), ἑλληνικῆς καὶ λατινικῆς, ὡς κυρίως γλωσσικῶν μορφῶν τῆς πατερικῆς γραμματείας. Τὸ β' μέρος ἀφορᾷ εἰς τὴν ἱστορίαν τῆς Πατρολογίας ὡς ἐπιστήμης (σελ. 79 ἐ.ἐ.), εἰδικὸν δὲ κεφάλαιον διαλαμβάνει περὶ τῶν ἐκδόσεων, συλλογῶν καὶ μεταφράσεων τῆς ἐκκλησιαστικῆς γραμματείας (σ. 122 ἐ.ἐ.) μετὰ θαυμαστῆς πληρότητος εἰς τὴν διδολογραφικὴν ἐνημέρωσιν.

Τὸ γ' μέρος τοῦ ἔργου ἀφορᾷ εἰδικῶς εἰς τοὺς συγγραφεῖς τῆς μεταποστολικῆς ἢ πρωτοχριστιανικῆς γραμματείας (± 96 - 200 μ.Χ.), περιοριζόμενον ἐνταῦθα εἰς τοὺς λεγομένους Ἀποστολικούς Πατέρας, εἰς τοὺς ὁποίους περιλαμβάνει ὁ συγγρ. ὀκτὼ ἔργα ἢ συγγραφεῖς, ἦτοι: τὸν Κλήμεντα Ρώμης (σ. 145 ἐ.ἐ.), τὸν Ἰγνάτιον Ἀντιοχείας (σ. 218 ἐ.ἐ.), τὸν Πολύκαρπον Σμύρνης (σ. 262 ἐ.ἐ.), τὴν Διδαχὴν (σ. 296 ἐ.ἐ.), τὴν λεγομένην Ἐπιστολὴν Βαρνάβα (σ. 329 ἐ.ἐ.), τὸν Ἐρμῆν (σ. 373 ἐ.ἐ.), τὸν Παπῖαν Ἱεραπόλεως (σ. 419 ἐ.ἐ.) καὶ τὸν ἀπολογητὴν Κοδράτον (σ. 439 ἐ.ἐ.). Ὁ κ. Μπόννης δηλοῖ, ὅτι ἐν τῇ διαπραγματεύσει τῶν καθ' ἕκαστα συγγραφέων θὰ ἀκολουθῆ εἰς τὸ ἔργον του τὴν χρονολογικὴν σειρὰν «πρὸς ἀποφυγὴν διασπάσεως τῆς ἱστορικῆς ἀκολουθίας συγγραφῆς καὶ τῶν κατ' εἶδος συγγραμμάτων αὐτοῦ» (σελ. 135). Θεωροῦμεν λίαν εὐστοχῶν τὴν ἐκλογὴν τοῦ τοιοῦτου τρόπου ἐκθέσεως τῆς ὕλης, διότι τοιοῦτοτρόπως δυνάμεθα γὰρ ἔχωμεν τὴν εἰς ἑκάστην ἐποχὴν προσφορὰν τῶν ἐκκλησιαστικῶν συγγραφέων καὶ τὴν θέσιν των εἰς τὴν συγκεκριμένην καιωνίαν, ἐντὸς τῆς ὁποίας ἔδρασαν, καὶ γὰρ ἐκτιμήσωμεν τὴν συμβολὴν των εἰς τὴν ἀντιμετώπισιν τῶν ποικίλων κρίσεων, τὰς ὁποίας ἔζησε κατὰ περιόδους ἡ Ἐκκλησία. Τὸ ἔργον κατακλείεται μὲ Πίνακα κυρίως ὀνομάτων, ἑλληνικῶν (σελ. 443 - 448) καὶ ξένων (σελ. 448 - 453).

Ἡ ἐξονυχιστικὴ ὑπὸ τοῦ συγγρ. διερεύνησις τῶν ἱστοριοφιλολογικῶν καὶ θεολογικῶν προβλημάτων ἐκάστου συγγρ. καθιστᾷ τὸ ἔργον ἀληθῆς μεταλλεῖον γνώσεων. Ἡ ὅλη ἔκθεσις προδίδει προσωπικὴν μετοχὴν τοῦ συγγραφέως εἰς τὰ ποικίλα προβλήματα καὶ δοθεῖαν γνώσιν τούτων. Ἡ ἐπιτυχὴς ἐκμετάλλευσις τῆς πλουσιωτάτης διδολογραφίας εἶναι καρπὸς τῆς μακρᾶς πείρας τοῦ συγγρ. Ἡ ἰδιόζουσα κομψότης τοῦ λόγου δὲν προέρχεται δεδαιώς ἀπὸ τὴν τάσιν τοῦ συγγραφέως γὰρ δημιουργήσῃ ἐντυπώσεις, ἀλλ' ὡς καὶ ἀνωτέρω εἶπομεν ἐκφράζει τὸ πηγαιὸν ρητορικὸν τάλατον τοῦ συγγρ., ἔξ ἴσου αἰσθητὸν τόσον εἰς τὸν προφορικόν, ὅσον εἰς τὸν γραπτὸν τοῦ λόγον. Ὅσοι ἠγούτων γὰρ ἔχουν τὸν κ. Μπόννην διδάσκαλον εἶναι οἰκτεῖοι μὲ τὸν λόγον του καὶ θὰ δικαιοῦσιν τὸν σημειοῦντα τὰς γραμμὰς ταύτας. Νομίζομεν δὲ ὅτι ὅσοι δέχονται τὸ ἐνιαῖον τῆς ἐλληνικῆς γλώσσης ἐν τῇ μακρᾷ ἱστορικῇ αὐτῆς ἐξελίξει, τὴν δὲν γλώσσαν ὡς ἀπλοῦν μέσον ἐκφράσεως τῶν ἰδεῶν, δὲν θὰ μείνουν εἰς τὴν γλωσσικὴν μορφήν ἐνὸς ἔργου, ἡ ὁποία δυστυχῶς ἀποτελεῖ παράγοντα ἀντιθέσεων εἰς τὴν ἐποχὴν μας, ἀλλὰ θὰ προχωρήσῃ εἰς τὸ περιεχόμενον τοῦ ἔργου, τὸ ὅποιον πρωτίστως ἐνδιαφέρει. Πιστεύομεν οὕτως, ὅτι καὶ οἱ ἀκραιφνεῖς ὁπαδοὶ τῆς καλουμένης δημοτικῆς, πλὴν εἰλικρινεῖς ἐκτιμηταὶ τοῦ ὄραίου, θὰ ἑμολογήσουν τὴν αὐθόρμητον ἔλξιν των ἀπὸ τὸν χειμαρρῶδη καὶ χυμῶδη λόγον τοῦ κ. Μπόννη.

Εἶπομεν καὶ ἀνωτέρω, ὅτι ὁ κ. Μ π ό ν η ς δὲν περιορίζεται εἰς ἀπλὴν ἔκθεσιν τῶν ἐπὶ ἐκάστου θέματος ἀπόψεων, ἀλλὰ προσφέρει καὶ τὴν προσωπικὴν του συμβολὴν. Τοῦτο καθίσταται εἰς ὀλόκληρον τὸ ἔργον λίαν ἐκδηλον. Ἄρκει γὰρ ἀναφέρωμεν ἐνδεικτικῶς θέσεις τοῦ τινος, ὡς π.χ. τὴν ἀναίρεσιν τῆς κατὰ τῆς ἡμετέρας Ἐκκλησίας καὶ τῆς Θεολογίας τῆς ἐπανειλημμένης ἐκτοξευθείσης κατηγορίας τῆς παραδοσιαρχίας (σ. 53 ἐ.) τὴν ἐπὶ τῆς γνώμης τοῦ Norden περὶ τοῦ παιοῦ τῆς γλώσσης τῶν Πατέρων ἀσκουμένην κριτικὴν (σ. 61 ἐ.ἐ.) τὴν (καὶ ἐνταῦθα) ἐπαναλαμβανομένην λίαν πειστικὴν «ὑπόθεσιν» περὶ τῆς προελεύσεως τοῦ Συναϊτικῆς Κώδικος (πρὸβλ. Εἰσαγωγὴν εἰς τὴν ἀρχ. Χριστ. Γραμματείαν, ἐνθ' ἀνωτ. σ. 105 - 115) ἐν σελ. 184 ἐ.ἐ., καὶ τὴν ἄκρως σημαντικὴν καὶ τολμηρὰν συνάμα, τὸ πρῶτον ἐνταῦθα ἐκτιθεμένην, ἀποφιν περὶ τοῦ πραγματικοῦ ἐκδότου τῆς τε «Διδαχῆς» καὶ τῶν Ἐπιστολῶν τοῦ Ρώμης Κλήμεντος (σ. 296 - 299). Ὁ κ. Μπόννης ἔχει τὸ θάρρος γὰρ ἐκφέρει τὴν γνώμην του, ἐπὶ ζητημάτων μάλιστα, τὰ ὁποία, ὡς καὶ αὐτὸς λέγει (σ. 1ε'), θεωροῦνται ἤδη ὡς «θέσφατα» εἰς τὸν χώρον τῆς ἐπιστήμης. Τοῦτο ἔπραξε καὶ παλαιότερον, ἐν τῇ προσπαθείᾳ του γὰρ ἐρμηνεύσῃ τὰ ψφιδωτὰ τοῦ ἱ. Ναοῦ τοῦ Ἀγ. Δημητρίου Θεσσαλονίκης, θέτων σπουδαιότατον ἱστορικὸν καὶ ἀρχαιολογικὸν πρόβλημα ἐπὶ τάπητος, τὸ ὅποιον δὲν δύναται τις γὰρ ἀντιπαρέλθῃ ἀνευ κόπου (πρὸβλ. Κ. Γ. Μ π ό ν η ς, Οἱ ἅγιοι Κύριλλος καὶ Μεθόδιος οἱ τῶν Σλάβων ἀπόστολοι καὶ ἡ Βασιλικὴ τοῦ Ἀγ. Δημητρίου Θεσσαλονίκης, Ἀθήναι 1969· τὸ αὐτὸ καὶ γερμανιστὶ εἰς ἐνιαῖον τόμον). Ἀνάλογον αἰσθησιν, νομίζομεν, θὰ δημιουργήσῃ εἰς τοὺς εἰδικούς πατρολόγους ἢ νέα ὑπόθεσις τοῦ κ. Μπόννη περὶ Κων. Τυπάλδου - Τακωδάτου, πρώτου Σχολάρχου τῆς Ἱε-

ρὰς Θεολογικῆς Σχολῆς Χάλκης (1844 - 1864), ὡς πραγματικοῦ ἐκδότου τῆς Διδαχῆς καὶ τῶν Ἐπιστολῶν Κλήμεντος Ρώμης. Ὁ κ. Μ π ό ν η σ στηρίζεται εἰς πληροφορίαν, ἣν ἔλαβε παρὰ τοῦ ἀειμνήστου Μητροπολίτου Μυτιλήνης κ. Ἰακώβου (+1958), τὴν ὁποίαν στηρίζει ὁμοῦς διὰ διαφόρων «ἐξώθεν ἐνδείξεων».

Ἡ μακρὰ ἐνασχόλησις ἡμῶν μὲ τὸ ἐν Ληξουρίῳ τῆς Κεφαλληνίας σωζόμενον Ἀρχεῖον τοῦ Κ. Τυπάλδου, τὸ ὁποῖον συνεκροτήσαμεν ἡ σύζυγός μου καὶ ἐγὼ κατὰ τὰ ἔτη 1966 - 1969 ὑπὸ τὴν ἐποπτείαν τοῦ κ. Μπόνῃ (δλ. Κ. Γ. Μπόνῃ, Ἀρχεῖου Σύμμικτα. Τακτοποιήσις καὶ μελέτη τοῦ Ἀρχεῖου τῶν Οἴκων Τυπάλδων - Ἰακωβάτων ἐν Ληξουρίῳ τῆς Νήσου Κεφαλληνίας, ἐν Β' Τόμῳ Ἐπετ. Ἐπιστ. Ἑρευνῶν τοῦ Πανεπ. Ἀθηνῶν, 1970, σελ. 553 ἐ.ε.), ἐπιτρέπει νὰ «τολμήσωμεν» καὶ ἡμεῖς νὰ ἐκφέρωμεν γνώμην ἐπὶ τῆς τοιαύτης ὑποθέσεως τοῦ Σεβαστοῦ Διδασκάλου. Εἶναι λίαν περίεργον ὅτι ὁ τακτικωτάτην ἀλληλογραφίαν διατηρῶν μετὰ τῶν ἐν Κεφαλληνίᾳ καὶ Πάτραις ἀδελφῶν τοῦ Κ. Τυπάλδου οὐδεμίαν ἔκαμῃ ποτε νύξιν περὶ τοιαύτης, τόσοσ σημαντικῆς, ἀνακαλύψεως. Οὐδαμῶς εἰς τὴν ἀλληλογραφίαν τοῦ ἐπεσημάναμεν τοιαύτην μαρτυρίαν. Θὰ ἠδύνατό τις ἴσως νὰ ἰσχυρισθῇ ὅτι σκοπίμως ἀπέφυγε νὰ ἀναφέρῃ τοιοῦτόν τι εἰς τὴν ἀλληλογραφίαν τοῦ. Εἶναι ὁμοῦς ἐπίσης δι' ἡμᾶς περίεργον, ὅτι ἐνῶ ὁ Τυπάλδος διεφύλαξεν ἐπιμελῶς τὰ χειρόγραφα τῆς χάριν τῆς Βιβλικῆς Ἐταιρείας τοῦ Λονδίνου μεταφραστικῆς ἐργασίας τοῦ (1829 - 1834· Βλ. Γ. Δ. Μεταλληνοῦ, Τὸ Ζήτημα τῆς Μεταφράσεως τῆς Ἀγ. Γραφῆς εἰς τὴν νεοελληνικὴν κατὰ τὸν 19^ο αἰῶνα, Ἀθῆναι 1977), οὐδὲ μίαν ἀπλὴν σημείωσιν ἀφῆκεν εἰς τὰ κατάλοιπά του ἐκ τῆς τοιαύτης ἐκδοτικῆς τοῦ ἐργασίας. Ἐχοντας ἐπίσης ἐπαρκῆ γνώσιν τῆς γλώσσης καὶ τοῦ ὕφους τοῦ λόγου τοῦ Κ. Τυπάλδου, δὲν δισταζόμεν νὰ ἰσχυρισθῶμεν μετὰ πάσης θεβαιότητος, ὅτι τὸ τε ὕφος καὶ ἡ γλῶσσα τῶν ὑπὸ τὸ ὄνομα τοῦ Φιλ. Βρυενίου ἐκδόσεων ἀπέχουν πολὺ ἐκείνων τοῦ Κ. Τυπάλδου. Ἐξ ἄλλου, γνωστοῦ ὄντος ὅτι ἀπὸ τοῦ 1861 ἤρχισεν ἡ ἀσθένεια τῶν ὀφθαλμῶν τοῦ Τυπάλδου, ἡ δὲ τύφλωσις τοῦ ὠλοκληρώθη τὸ 1863, πρέπει οὗτος μέχρι τοῦ ἔτους 1861 ἢ ἔστω πρὸ τοῦ 1863 νὰ εἶχε περατώσει τὴν ἐργασίαν του καὶ παραδώσει ταύτην εἰς τὸν Οἶκουμ. Πατριάρχῃν Ἰωακείμ Β' (1860 - 1863, τὸ πρῶτον). Γνωρίζομεν ἐν τούτοις, ὅτι ὁ Κ. Τυπάλδος ἠρεῦνα τοὺς Κώδικας τοῦ ἐν Κων. Μετοχίου τοῦ Παναγίου Τάφου, συνεχέντρωνε δὲ ἀπόγραφα ἐκ τῶν Κωδίκων τούτων (δλ. π.χ. Χρον. Ἀρχεῖου Τυπάλδων - Ἰακωβάτων, ἀριθμ. 626· πρὸλ. Κ. Μπόνῃ, Ἀρχεῖου Σύμμικτα, ἐνθ' ἄνωτ. σ. 589). Εἶναι δὲ λίαν ἐνδιαφέρον, ὅτι τοιαῦτα ἀπόγραφα συνεχέντρωνε (χάριν τοῦ Τυπάλδου;) καὶ ὁ Καθηγ. τῆς Ἱερᾶς Θεολογικῆς Σχολῆς Χάλκης Ἡλίας Τανταλίδης, πρὸ τῆς τυφλώσεώς του θεδαίως (26.11.1845). Ἐπειδὴ, λοιπόν, δὲν δυνάμεθα νὰ ἀρνηθῶμεν ἀνευ ἑτέρου τὴν πληροφορίαν τοῦ Μυτιλ. Ἰακώβου, τὰ δὲ ἐπιχειρήματα τοῦ κ. Μ π ό ν η εὐρίσκομεν λίαν πειστικά, πρέπει μέχρις ἀποδείξεως τοῦ ἐναντίου νὰ δεχθῶμεν μᾶλλον, ὅτι πρῶτος ὁ πραγματικὸς «ἐπιστήμων ἐρευνητῆς» Κων. Τυπάλδος ἀνε-

κάλυψε τὸν κώδικα 1056 τοῦ Μετ. τοῦ Παναγίου Τάφου καὶ ἐπεσημάνε τὸ σπουδαιότατον περιεχόμενόν του, ἴσως δὲ προητοίμασε καὶ τὴν ἐκδοσιν τῶν ὡς ἄνω ἐργῶν, ἐτήρει ὁμοῦς τὸ πρᾶγμα ἐν μυστικότητι. Μετὰ τὴν τύφλωσιν του πιθανῶς παρέδωκε τὰ χειρόγραφα του εἰς τὸν Πατριάρχῃν. Ἡ ἐκδοσις ὁμοῦς ὑπὸ τὴν τελικὴν αὐτῆς μορφήν κατὰ τὴν ἡμετέραν γνώμην πρέπει ὅπως δῆποτε νὰ ἔτυχε μορφολογικῆς ἐπεξεργασίας, ὥστε νὰ λάβῃ τὴν ὕφ' ἣν φέρεται σήμερον μορφήν. Τοῦτο θεδαίως οὐδὲ μίαν μείωνει τὴν ὑπόθεσιν τοῦ κ. Μπόνῃ, χάριν ὁμοῦς τῆς ἐπιστημονικῆς ἀληθείας ἐθεωρήσαμεν δίκαιον νὰ ἐκθέσωμεν τοὺς ἀνωτέρω περιορισμοὺς εἰς μίαν πανηγυρικὴν ἀναγνώσιν τοῦ Τυπάλδου ὡς ἐκδότου. Ὅτι ὁμοῦς οὐδεμίαν σχέσιν μὲ τὴν τοιαύτην ἐκδοσιν δύναται νὰ ἔχῃ ὁ Φιλ. Βρυένιος, οὐδεμία ὑπάρχει καὶ εἰς ἡμᾶς ἀμφιβολία. Εὐχόμεθα νὰ φέρῃ ἡ ἔρευνα εἰς φῶς πλείονα στοιχεῖα ἐνισχυτικὰ τῆς ἀνωτέρω ὑποθέσεως τοῦ κ. Μπόνῃ, διότι καὶ δι' αὐτοῦ τοῦ τρόπου θὰ καταστῇ δυνατὸν νὰ ἐκτιμηθῇ δεόντως ἡ προσφορά καὶ εἰς τὴν ἐπιστήμην τοῦ μεγάλου Κεφαλλήνου Κων. Τυπάλδου - Ἰακωβάτου.

Ὁ κ. Μ π ό ν η σ προλογίζων τὸ ἔργον του ὁμολογεῖ, ὅτι ὁ τόμος οὗτος «ἀποτελεῖ τὴν ἀπαρχὴν ἐνὸς πολυτάμου ἔργου» (σ. 1στ'), τὸ ὁποῖον ἀσφαλῶς καὶ χρόνον μακρὸν καὶ δυνάμεις ἀκμαίας ἀπαιτεῖ πρὸς δολκλήρωσίν του. Ὡς εὐγνώμων μαθητῆς καὶ ταπεινὸς συνεργάτης εὐχομαι ἐκ βάθους καρδίας ἀμφοτέρω ταῦτα εἰς τὸν Σεβαστὸν Διδάσκαλον, ἵνα εἰς μὲν τὴν ἐπιστήμην προσφέρῃ τὴν ὠφέλειαν ἐνὸς πολυτίμου ἔργου, εἰς ἡμᾶς δὲ τοὺς μαθητάς του τὴν πλουσίαν καρποφορίαν τῶν πνευματικῶν του μόχθων καὶ ἀγώνων.

Πρεσβ. Γεώργιος Δ. ΜΕΤΑΛΛΗΝΟΣ, Δρ. Θ. καὶ Φ.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

Ἱερὰ Μητρόπολις Λήνου

Ἐχοντας ὑπ' ὄψει: α) τὰς διατάξεις τῆς παραγράφου 2 τοῦ ἀρθροῦ 37 τοῦ Νόμου 590(1977), β) τῆς παραγράφου 2 τοῦ ἀρθροῦ 38 τοῦ ὅπ' ἀριθ. 2 Κανονισμοῦ τῆς Ἱερᾶς Συνόδου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος «περὶ Ἱερῶν Ναῶν, Ἐνοριῶν καὶ Ἐφημερίων» προκειμένου νὰ προβῶμεν εἰς πλήρωσιν τῶν κενῶν ὀργανικῶν θέσεων τακτικῶν Ἐφημερίων τῶν Ἐνοριῶν: 1) Ἀγίου Παντελεήμονος, Μυρίνης, 2) Ἐδαγγελισμοῦ τῆς Θεοτόκου, Μούδρου, 3) Ἀγίου Δημητρίου, Ρωσσοπουλίου, 4) Ἀγίου Δημητρίου, Κονδιά, 5) Κοιμήσεως τῆς Θεοτόκου, Ταμινδρίου, 6) Εἰσοδίων τῆς Θεοτόκου, Βάρους, 7) Ἀγίου Γεωργίου, Κάσπακα, 8) Ἀγίου Δημητρίου, Ὁμωνύμου Κοινότητος, καλοῦμεν τοὺς βουλομένους καὶ ἔχοντας τὰ κανονικὰ καὶ νόμιμα προσόντα, ὅπως ἐντὸς μηνὸς ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως τῆς παρούσης Προκηρῆξεως ἐν τῇ Περιοδικῇ «ΕΚΚΛΗΣΙΑ» ὑποβάλλωσιν ἡμῖν σχετικὴν Αἴτησιν μετὰ τῶν νενομισμένων δικαιολογητικῶν διὰ τὰ περαιτέρω.

Διὰ τὰς ὅπ' ἀριθ. 1 καὶ 2 Ἐνορίας ἀπαιτεῖται: πτυχίον Θεολογίας.

Ἐν Μυρίνῃ τῇ 28ῃ Αὐγούστου 1978

† Ὁ Λήνου ΠΑΝΤΕΛΕΗΜΟΝ

Ἱερὰ Μητρόπολις Σάμου καὶ Ἱκαρίας

Ἐχοντες ὑπ' ὄψει: α) Τὸ Ν.Δ. 1398)1973 «Περὶ συστάσεως ὀργανικῶν θέσεων Δ ι α κ ὄ ν ω ν κ.λπ.» καὶ β) τὸ ἄρθρον 52 τοῦ ὑπ' ἀριθμ. 2)1969 κανονισμοῦ «Περὶ Ἱερῶν Ναῶν καὶ Ἐφημερίων», προσκαλοῦμεν τοὺς ἔχοντας τὰ ὑπὸ τῶν Θεῶν καὶ Ἱερῶν Κανόνων καὶ τῶν Νόμων τῆς Πολιτείας προβλεπόμενα προσόντα καὶ βουλομένους νὰ καταλάβωσιν τὴν θέσιν τοῦ Δ ι α κ ὄ ν ο υ τοῦ Ἱεροῦ Ναοῦ τῆς Μεταμορφώσεως τοῦ Σωτῆρος τῆς κοινότητος Πυθαγορείου Σάμου, ὅπως, ἐντὸς μηνὸς ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως τῆς παρούσης εἰς τὸ περιοδικὸν «ΕΚΚΛΗΣΙΑ» ὑποβάλλωσιν ἡμῖν τὰ νομιμὰ δικαιολογητικὰ διὰ τὰ περαιτέρω.

Ἐν Σάμῳ τῇ 28ῃ Ἀυγούστου 1978

† Ὁ Σάμου καὶ Ἱκαρίας ΠΑΝΤΕΛΕΗΜΩΝ

Ἱερὰ Μητρόπολις Μεγάρων καὶ Σαλαμίνας

Ἐχοντες ὑπ' ὄψει: 1) τὰς διατάξεις τῶν ἄρθρων 38, παρ. 2 καὶ 67 τοῦ Ν. 590)1977, 2) τὰς διατάξεις τοῦ ἄρθρου 2 τοῦ ὑπ' ἀριθ. 1398)1973 Ν.Δ. «περὶ συστάσεως ὀργανικῶν θέσεων Διακόνων κ.λπ.», 3) τὰς διατάξεις τοῦ ὑπ' ἀριθ. 673)1977 Νόμου «περὶ ἀνακατανομῆς καὶ ρυθμίσεως ὀργανικῶν τινῶν θέσεων Διακόνων», 4) τὰς διατάξεις τῶν ἄρθρων 33 καὶ 67 τοῦ ὑπ' ἀριθ. 2)1969 Κανονισμοῦ τῆς Ἱερᾶς Συνόδου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος «περὶ Ἱερῶν Ναῶν, Ἐνοριῶν καὶ Ἐφημερίων», 5) τῆς ὑπ' ἀριθ. 34)28 - 11 - 1977 Πράξεως ἡμῶν «περὶ κατανομῆς εἰς Ἐνοριακοὺς Ναοὺς δέκα ὀργανικῶν θέσεων Διακόνων», καὶ προκειμένου νὰ προσδῶμεν εἰς τὴν ἀνακλήρῃν ὑποψηφίω, πρὸς πλήρωσιν τῶν ὀργανικῶν θέσεων Διακόνων τῶν Ἱερῶν Ναῶν 1) Ἀγίου Γεωργίου Ἐλευσίνου καὶ 2) Ἀγίων Κωνσταντίνου καὶ Ἐλένης Μάνδρας, καλοῦμεν τοὺς βουλομένους καὶ ἔχοντας τὰ ὑπὸ τῶν Ἱερῶν Κανόνων καὶ τῶν Νόμων τοῦ Κράτους ὀριζόμενα προσόντα, ὅπως ἐντὸς μηνὸς ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως τῆς παρούσης προκηρῦξεως εἰς τὸ Περιοδικὸν «ΕΚΚΛΗΣΙΑ», ὑποβάλλωσιν ἡμῖν σχετικὴν αἴτησιν μετὰ τῶν κανονικῶν καὶ νομίμων δικαιολογητικῶν, διὰ τὰ περαιτέρω.

Ἐν Μεγάρῳ τῇ 28ῃ Ἀυγούστου 1978

Ὁ Μεγάρων καὶ Σαλαμίνας ΒΑΡΘΟΛΟΜΑΙΟΣ

Ἱερὰ Μητρόπολις Πειραιῶς

Ἐχοντες ὑπ' ὄψει τὰς διατάξεις τοῦ ἄρθρου 33 τοῦ ὑπ' ἀριθμ. 2)69 Κανονισμοῦ τῆς Ἱερᾶς Συνόδου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος «περὶ Ἱ. Ναῶν, Ἐνοριῶν καὶ Ἐφημερίων», καὶ προκειμένου νὰ προσδῶμεν εἰς τὴν ἀνακλήρῃν ὑποψηφίω πρὸς πλήρωσιν τῆς κενῆς ἐφημεριακῆς θέσεως τοῦ Ἱεροῦ Ναοῦ Ἀγίου Βασιλείου Πειραιῶς, καλοῦμεν τοὺς βουλομένους καὶ ἔχοντας τὰ ὑπὸ τῶν Ἱερῶν Κανόνων καὶ Ἐκκλησιαστικῶν Νόμων ἀπαιτούμενα προσόντα, ὅπως ἐντὸς μηνὸς ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως τῆς παρούσης προκηρῦξεως ἐν τῷ Δελτίῳ «ΕΚΚΛΗΣΙΑ» ὑποβάλλωσιν ἡμῖν τὰ ἀπαραίτητα δικαιολογητικὰ διὰ τὰ περαιτέρω.

Ἐν Πειραιεὶ τῇ 28ῃ Ἀυγούστου 1978

† Ὁ Πειραιῶς ΚΑΛΑΙΝΙΚΟΣ

Ἱερὰ Μητρόπολις Ἡλείας καὶ Ὠλένης

Ἐχοντες ὑπ' ὄψει τοὺς θεῖους καὶ Ἱεροὺς Κανόνας τῆς Ὁρθοδόξου ἡμῶν Ἐκκλησίας καὶ τὰς Διατάξεις τοῦ ἄρθρου 2 τοῦ Νόμου 346)76, τὰ ἄρθρα 33, 34 καὶ 37 τοῦ ὑπ' ἀριθμ. 2)1969 Κανονισμοῦ τῆς Ἱερᾶς Συνόδου «περὶ Ἱερῶν Ναῶν, Ἐνοριῶν καὶ Ἐφημερίων», ὡς καὶ τὸ ὑπ' ἀρ. 1398)73 Ν.Δ. «πε-

ρὶ συστάσεως ὀργανικῶν θέσεων Διακόνων κ.λπ.» καὶ προκειμένου νὰ προσδῶμεν εἰς τὴν πλήρωσιν τῶν κενῶν ἐφημεριακῶν θέσεων τῶν κάτωθι Ἱερῶν Ναῶν: 1) Ἀγίου Νικολάου Ἀλεποχωρίου, 2) Κοιμ. Θεοτόκου Μάγειρα, 3) Ἀγίου Δημητρίου Πόθου, 4) Ἀγίου Νικολάου Οινόης, 5) Ζωοδ. Πηγῆς Καλυδίων Ἡλίδος, 6) Ἀγίου Ἰωάννου Χρυσ. Καλυδίων Βαρθολομιῶν, 7) Ἀγίου Γεωργίου Ἀμπελιῶν, 8) Ἀγίου Ἀθανασίου Σκλήβα, 9) Ἀγίου Γεωργίου Ἐφύρας, 10) Ἀγίου Χαραλάμπους Αἰγῆς, 11) Προφήτου Ἡλία Κέντρου, 12) Ἀγίου Νικολάου Γαστούνης, 13) Κοιμ. Θεοτόκου Κάστρου, 14) Ἀγίου Δημητρίου Καρδιακκυστίου, 15) Ἀγίου Τρύφωνος Ἀμαλιάδος, καὶ τῶν κάτωθι Διακονικῶν θέσεων: 1) Ἀγίου Νικολάου Πύργου, 2) Ἀγίου Ἀθανασίου Πύργου, 3) Ἀγίου Ἀθανασίου Ἀμαλιάδος, καλοῦμεν τοὺς βουλομένους καὶ ἔχοντας τὰ ὑπὸ τῶν Ἱερῶν Κανόνων καὶ τῶν Νόμων τοῦ Κράτους ὀριζόμενα προσόντα, ὅπως ἐντὸς μηνὸς ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως τῆς παρούσης εἰς τὸ ἐπίσημον Δελτίον τῆς Ἐκκλησίας «ΕΚΚΛΗΣΙΑ» ὑποβάλλωσιν ἡμῖν τὰ δικαιολογητικὰ τῶν, προκειμένου νὰ προσδῶμεν εἰς τὴν ἀνακλήρῃν αὐτῶν, ὡς ὑποψηφίω Ἐφημερίων καὶ Διακόνων.

Ἐν Πύργῳ τῇ 30ῃ Ἀυγούστου 1978

† Ὁ Ἡλείας καὶ Ὠλένης ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ

Ἱερὰ Μητρόπολις Μεσσηνίας

Ἐχοντες ὑπ' ὄψει τὰς διατάξεις τοῦ Νόμου 346)1976 «Περὶ τρόπου πληρώσεως Ἐφημεριακῶν τινῶν θέσεων καὶ συστάσεως Εἰδικῶν Σχολῶν Ἱερατικῆς μορφώσεως» (ΦΕΚ 142, τ. Α' τῆς 10 Ἰουνίου 1976), τὴν ὑπ' ἀριθ. 3154 καὶ ἀπὸ 26 - 6 - 1976 Ἀπόφασιν τῆς Ἱερᾶς Συνόδου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος (ΦΕΚ 838, τ. Β' τῆς 26 Ἰουνίου 1976) καὶ τὰ ἄρθρα 33 - 37 τοῦ Κανονισμοῦ ὑπ' ἀριθ. 2)1969 «Περὶ Ἱερῶν Ναῶν, Ἐνοριῶν καὶ Ἐφημερίων», καλοῦμεν τοὺς βουλομένους καὶ ἔχοντας τὰ ὑπὸ τῶν Ἱερῶν Κανόνων καὶ τῶν Ἐκκλησιαστικῶν Νόμων ὀριζόμενα προσόντα, ὅπως ἐντὸς μηνὸς ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως τῆς παρούσης εἰς τὸ Περιοδικὸν «ΕΚΚΛΗΣΙΑ», ὑποβάλλωσιν τὰ κανονικὰ καὶ νόμιμα δικαιολογητικὰ διὰ τὴν κατάληψιν τῶν ἐφημεριακῶν θέσεων: 1) Ἀγίας Παρασκευῆς Ἀλωνίων, 2) Ἀγίου Νικολάου Βρωμοδούσεως (Ἀμφείας), 3) Ἀγίας Τριάδος Δροσιάς, 4) Βισσῶν Θεοτόκου Καρβελίου, 5) Ἀγίου Δημητρίου Μαγγανιακοῦ, 6) Ἀγίων Πάντων Μεταμορφώσεως καὶ 7) Ἀγίου Γεωργίου Πετραλώνων.

Ἐν Καλαμάτῃ τῇ 6ῃ Σεπτεμβρίου 1978

† Ὁ Μεσσηνίας ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΣ

Ν Ε Α Β Ι Β Λ Ι Α

Vincent Bourne, La divine contradiction (ἡ θεία ἀντίφασις), τ. Π, Παρίσι, 1978, σελ. 530. Πρόκειται ὄντως περὶ διεδίου ἀσχολουμένου περὶ πράγματα — καὶ ἰδίᾳ πρόσωπα — πλήρη ἀντιφάσεων, δι' ὃ καὶ ἀποφεύγμεν νὰ εἰσελθῶμεν εἰς τὴν οὐσίαν τοῦ περιεχομένου.

Π. Β. Π ἄ σ χ ο υ, Ὁ Ματθαῖος Βλάσταρης καὶ τὸ ὑμνογραφικὸν ἔργον του, «Ἰδρυμα Μελετῶν Χερσονήσου τοῦ Αἴμου», Θεσσαλονίκη 1978, σελ. 300+9 πίν.

Ἐκυκλοφορήθη τόμος μετὰ τὸν τίτλον «Β. Δ. Πατριαρχία — Μελετήματα. Ἀθήναι 1977 σελ. 172» ἔνθα δημοσιεύονται 12 ἐργασίαι ἀξίαι προσοχῆς ὑπὸ παντὸς φιλογραμμάτου.

Ὁ βίος καὶ τὸ συγγραφικὸν ἔργον Κ. Ι. Λογοθέτου (1873-1975), καθηγητῶς τῆς Ἱστορίας τῆς Φιλοσοφίας ἐν τῷ Πανεπιστημίῳ Ἀθηνῶν.

Αἱ ἐπιτάφιοι τιμαὶ καὶ ἡ λατρεία τῶν νεκρῶν παρ' ἀρχαίους Ἑλλήσιν.

Ἡ Δημοκρατία τοῦ χρυσοῦ αἰῶνος Ε' π.Χ. ἐν Ἀθήναις.

Πορίσματα καὶ ἀνάλυσις τοῦ παρὰ Θουκυδίδῃ Ἐπιταφίου λόγου τοῦ Περικλέους.

Ἡ διαμόρφωσις καὶ τὸ ψυχολόγημα τοῦ Ἀθηναίου πολίτου.

Ἡ Ἀθηναϊκὴ Πολιτεία ἐξελικτικῶς ἀπὸ τῆς βασιλείας εἰς τὴν Δημοκρατίαν (κάτοικοι, ἀρχαὶ καὶ ἄρχοντες, ἐξουσίαι, διοικήσεις, ἀθηναϊκαὶ ἑορταὶ θρησκευτικῆς ἀφορμῆς καὶ πολιτιστικῆς διαμορφώσεως, τὸ ἀθηναϊκὸν μνηολόγιον).

Βασιλεία καὶ Δημοκρατία. Ἐθνικὴ ἐνότης.

Ἡ ἀληθινὴ ἡμερομηνία τῆς ἐνάρξεως τῆς Ἐπαναστάσεως τοῦ 1821. Πλουτάρχου — Πορίσματα ἐκ τοῦ συγγράμματος περὶ «Παίδων ἀγωγῆς».

Ἱστορικὸν ὑπόμνημα πρὸς τὴν νομιμοκρατικὴν Σύνοδον τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος περὶ ἀγιοποιήσεως τοῦ αἰοδήμου Ἀυτοκράτορος τοῦ Βυζαντίου Κωνσταντίνου τοῦ Παλαιολόγου.

Ἡ Μάνη. Χωρογραφία, διαίρεσις, ὀνοματοθεσία, ἀξιολόγησις τῆς χώρας. Τὰ δημοσιεύματα τοῦ ἴδιου.

Ἀποστέλλεται ταχυδρομικῶς ἔναντι δρχ. 130 ἐπὶ εἰδοποιήσῃ εἰς τὴν κατοικίαν τοῦ συγγραφέως, Δαμάρεως 19-21. Παγκράτι.

J. Darrouzès, A. A., Les Regestes des Actes du Patriarcat de Constantinople. Vol. I. Les Actes des Patriarches. Fasc. V. Les Regestes de 1310 a 1376. [Le Patriarcat Byzantin. Série I.]. Institut Français d'Études Byzantines. Paris 1977, σελ. XVIII+601.

Θεμελιώδες ἔργον, ἄξιον ἰδιαιτέρας καὶ ἐκτενοῦς βιβλιοκρισίας.

François Halkin, Passion inédite de sainte Basilisse de Nicomédie: Analecta Bollandiana, τ. 95 (1977) 247-253.

Ἐκ τοῦ κώδ. 53, φ. 189-195 τῆς ἐν Ἀθῶν Μονῆς τοῦ Παντοκράτορος ὁ γνωστὸς ἀγιολόγος Fr. Halkin, εἰς τῶν ἐκδοτῶν τῶν Analecta Bollandiana, ἐκδίδει διὰ πρώτην φοράν τὸ «Μαρτύριον τῆς Ἀγίας Βασιλίσσης» (ἐπὶ Διοκλητιανοῦ 284-305), κατὰ τρόπον ὑποδειγματικόν.

Giorgio S. Marcou, Zaccaria (679-752): L'ultimo Papa Greco nella storia di Roma altomedievale. Note storico-giuridiche. [Estrato dal volume: Studi in onore di Pietro Agostino d'Avack. Volume secondo 1976 σ. 1019-1053].

Το ὕ α ὑ το ὕ, Τρία ἰδιόγραφα γράμματα τοῦ Νοταρίου Θεβῶν (16ος αἰ.) Μανουὴλ Μπλαζοῦ. Ἀνάτυπον ἐκ τῆς Ἐπετ. τ. κέντρου ἐρεῦνης τῆς Ἱστορίας τοῦ Ἑλληνικοῦ Δικαίου τῆς Ἀκαδημίας Ἀθηνῶν, τ. 22 (1975) 16-37 (μετὰ 9 φωτοτυπιγράφων χρωμ).

« ΕΚΚΛΗΣΙΑ »

ΕΠΙΣΗΜΟΝ ΔΕΛΤΙΟΝ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ
Ἐκδιδόμενον κατὰ δεκαπενθήμερον

ΕΠΟΠΤΕΥΟΥΣΑ ΕΠΙΤΡΟΠΗ

† Ὁ Γόρτυνος καὶ Μεγαλοπόλεως
ΘΕΟΦΙΛΟΣ

† Ὁ Φιλίππων, Νεαπόλεως καὶ Θάσου
ΠΡΟΚΟΠΙΟΣ

ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ

ΚΩΝ. Γ. ΜΠΟΝΗΣ

Καθηγητῆς τοῦ Πανεπιστημίου

Ἀκαδημαϊκός

ΣΥΝΔΡΟΜΑΙ

A) Ἐσωτερικοῦ : Δραχμαὶ 300 ἑτησίως.

B) Ἐξωτερικοῦ : Δολλάρια 12 ἑτησίως.

Τιμὴ ἐκάστου τεύχους μετὰ τοῦ «ΕΦΗΜΕΡΙΟΥ»
δρχ. 15.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Κ. Γ. Μπόνης, Ὁμοτ. Καθ. Παν/μίου Ἀθηνῶν Ἀκαδημαϊκοῦ, Ἐκκλησία, Θεολογία καὶ Θεολόγοι.

Σεβ. Ἀρχιεπισκόπου Ουασιέρων καὶ Μ. Βρετανίας Ἀθηναγόρου, Θεολογικαὶ ἀπόψεις ἐπὶ τῆς χειροτονίας τῶν Γυναικῶν.

Τὰ Μέλη τῆς Νέας Διαρκοῦς Ἱερᾶς Συνόδου.

Μέλη - Σύνδεσμοι τῶν Συνοδικῶν Ἐπιτροπῶν μετὰ τῆς Διαρκοῦς Ἱερᾶς Συνόδου.

Σεβ. πρ. Παραμυθίας Τίτου, Ἡ ἐκ μέρους τῆς Ἐκκλησίας ἀντιμετώπισις τῆς διαδόσεως τῶν Ναρκαωτικῶν.

Παν. Σιμωντᾶ, Καθ. Παν/μίου Θεσσαλονίκης, Ὁ Βασίλειος Βέλλας ὡς Ἐπιστήμων.

Ἀρχιμ. Ἡλία Μαστρογιαννοπούλου, Ἐμπλουτισμὸς τοῦ Ἐορτολογίου μετὰ Νέους Ἁγίους.

Ἀρχιμ. Παύλου Κ. Ἀθανάτου, Ἡ ἐν τῷ κόσμῳ Ἀποστολὴ τοῦ Μάρτυρος καὶ τῆς Ἐκκλησίας. Ὁ Ἅγιος Δημήτριος ὁ Μυροβλήτης.

Κ. Γ. Μπόης, Ὁμοτ. Καθ. Παν/μίου, Ἀκαδημαϊκοῦ, Τὸ ζήτημα τῆς μεταφράσεως τῆς Ἀγίας Γραφῆς.

Ἰωάννου Κ. Παπαζαχαρίου, Καθ. Ἐγκληματολογίας, Διατὶ ἰδρύθη τὸ Ἐγκληματολογικὸν Ἰνστιτούτον.

Παρατηρήσεων στήλη.

Ἐκκλησιαστικὰ Χρονικά.

Βιβλιοκρισία.

Παράρτημα.

Νέα βιβλία.

ΕΚ ΤΟΥ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΥ ΤΗΣ ΑΠΟΣΤΟΛΙΚΗΣ ΔΙΑΚΟΝΙΑΣ Ἀθῆναι Ἰασίου 1 — Τηλ. 710.784

Προϊστάμενος Τυπογράφου: Ἰωάννης Μιχαήλ. Ἀναστασάκη 8, Ζωγράφου. Τηλ. 787.978.